

BUDAPEST XI. KERÜLET

Örökségvédelmi adatlapok
Budapest XI. Kerület

2023. november

Völgyzugoly Műhely Kft.

BUDAPEST FŐVÁROS XI. KERÜLET ÚJBUDA

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ADATLAPOK

Megbízó

Budapest Főváros XI. kerület Újbuda Önkormányzata

Dr. László Imre polgármester
1113 Budapest, Bocskai út 39-41.

Tervező

Völgyzugoly Műhely Kft

1024 Szilágyi E. fasor 13-15. II/5
Tel: 06-1-439-0490, 06/70-938-3221, 06/20-913-8575
www.vzm.hu, vzm@vzm.hu

2023. november
VZM1726/22

Aláírólap**Adatfelvevő**

Karácsony Rita PhD
művészettörténész

Székely Márton PhD
okl. építészmérnök

Ügyvezető

Ferik Tünde
okl. építészmérnök, településmérnök
TT/1 13-1259

Munkatárs

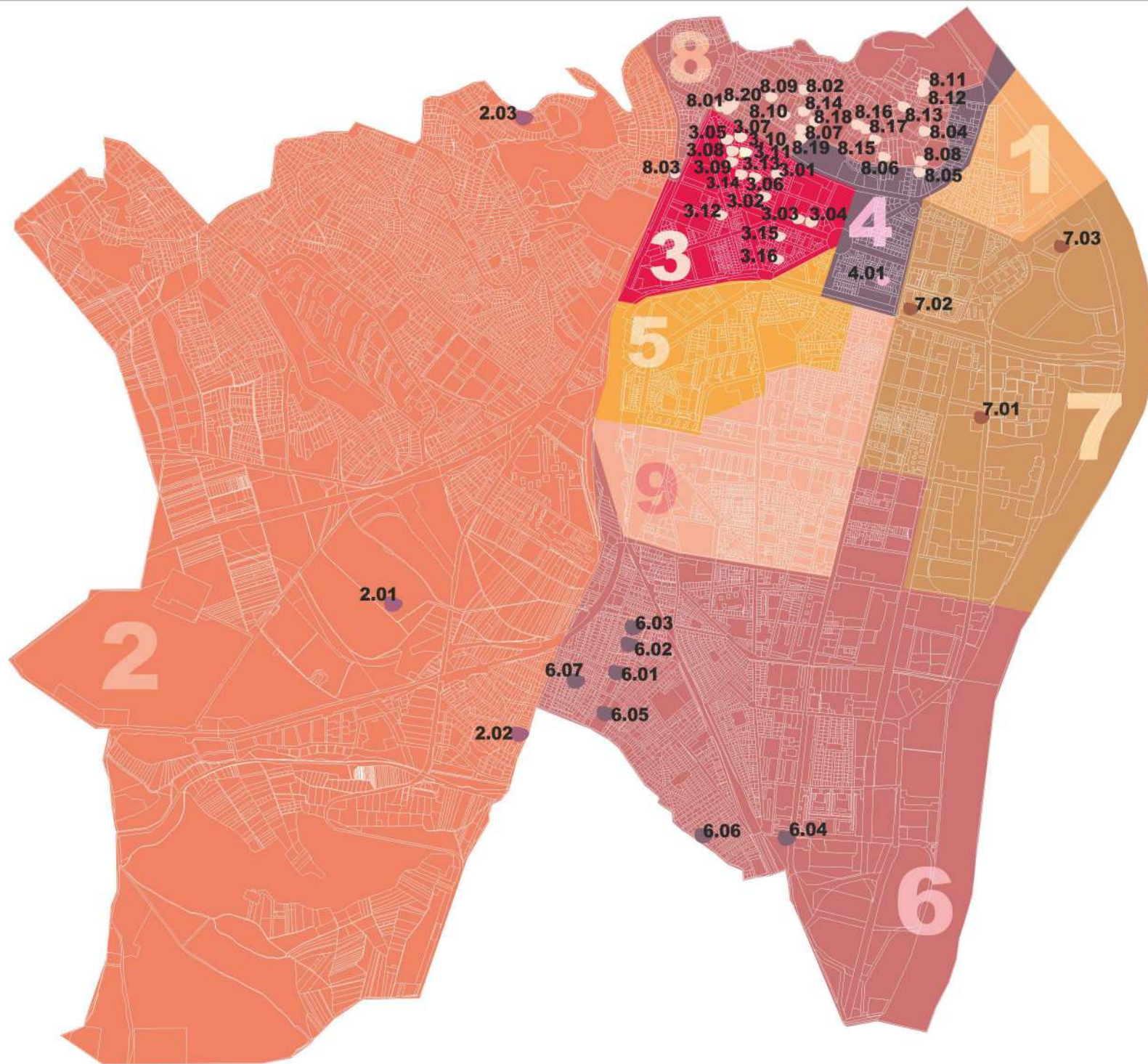
Horváth Ágnes
okl. településmérnök TT 01-6397
okl. tervező építészmérnök

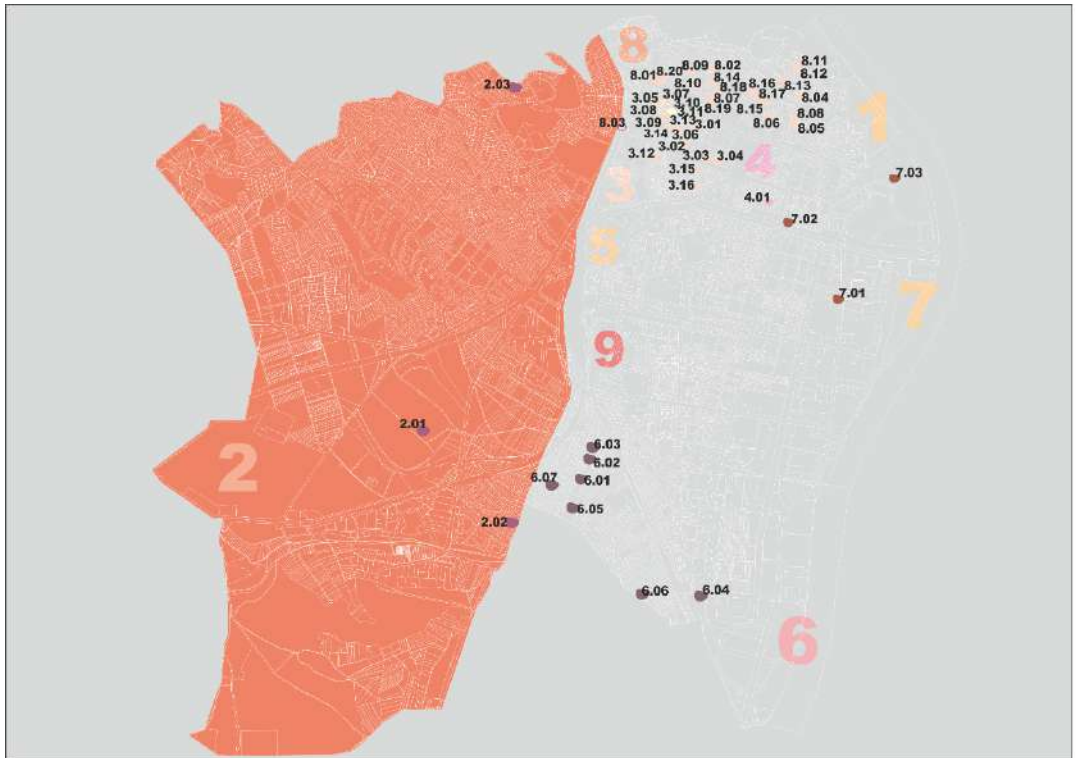

Bérczi Szabolcs
okl. településmérnök TT 13-1411
okl. környezetgazdálkodási agrármérnök

Tripo Abigél
tájrendező és kertépítő mérnök

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 2.01	városrész: Dobogó
cím:	1112 Gyógyvíz utca 1., Keserűvíz utca 5.
hrsz:	1056
megnevezés:	San Lorenzo Kft. – Vargavas telephelye
mai rendeltetés:	iroda/raktár
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1885 körül
építtető:	Saxlehner András
tervező:	-
stílus:	historizáló
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	<i>Pesti Napló</i> 1885. XII. 22. o.
	
Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu	

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a kerület délnyugati peremén, a Dobogó elnevezésű területen fekszik, nyaralók és kertek között, nagyrészt beépítetlen területen. A környéken egykor több keserűvízforrás telephelye is volt, jelenleg a Gyógyvíz és a Keserűvíz utcák sarkán lévő telken álló épület szűk környezetének látványát az extenzív területet borító dús vegetáció dominálja.

Beépítési mód:

Telekhatáron álló, az északnyugati telekhatárra ráépített, téglalap alaprajzú, kétraktusos, nyeregetetős téглаépület.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + 1 emeletes, nyeregetetős, szimmetrikus elrendezésű, kétraktusos falas alaprajzi rendszerű, nagyméretű tömör téglából falazott szerkezetű. Az alacsonyabb hajlású nyeregetető fa csüngőeresszel és oromdeszkákkal határolt a szélein. A csüngőeresz alatt látszó szarufák jelennek meg némileg konzolszerű hatással. A majdnem teljesen szabályos téglalap alaprajzi kontúrt mindössze a héttengelyes délkeleti homlokzat középtengelyében lévő kis kiülésszerű rizalit törli meg.

Homlokzatok, anyaghasználat:

Az egyemeletes sima téгла homlokzatokat kis kiülésszerű konzorszerűen tagolt ereszpárkány zárja le az emelet fölött. A homlokzat burkolóanyaga vörös színű falburkoló téгла, míg a lábazat durva mészkőből készült. Nyílászárói mind kicserélt, barna színezésű korszerű faszerkezetek. Ajtó- és ablaknyílásai mind szegmentívesek, mely az épületnek jellemző karaktert ad. A véghomlokzatok ritmusa A-A, míg a hosszoldali homlokzatoké A-A-A-B-A-A. A tető héjalása hornyolt kerámia cserépfedés.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

A szabadon álló épület meglévő eredeti tömegformája, illetve a homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználat (téglaburkolat) és nyílásainak formája (szegmentíves) valamint nyílászáróinak osztásrendje (kereszt osztású ablakok).

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület ipar- és helytörténeti szempontból is jelentős és védendő objektum. Az 1880-as évek tipikus kisméretű ipari épülete a területen a kiegyezés után létesült ásványvíztelepi épületek utolsó hírnemője. Az egykori Hunyady-forrásból vizet nyerő kutak mellé települt épület az ún. Hunyady keserűvizet palackozó üzemet foglalta magába eredetileg. Ez a korszak mágnásának: Saxlehner Andrásnak a tulajdonában állt, aki az Ándrássy út 3. számú reprezentatív Saxlehner-palota építtetője is volt egyben.

JAVASLATOK

Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. Megtartandó a nyílások formája és ablakosztása. Helyreállítandó az értékes téglaburkolat a homlokzatokon. Átalakítás, vagy átfogó helyreállítás esetén – a tervezett funkció függvényében – megfontolható a földszinti befalazott nyílások kibontása, illetve az épülethez a földszinten hozzáépített provizórikus fedett-nyitott raktárápítmények eltávolítása.

FOTÓK

Az épület összképe kelet felől
(Készítés dátuma: 2023. szeptember
9.)

Az épület összképe délkelet felől
(Készítés dátuma: 2023. szeptember
9.)

Az épület összképe északkelet felől
(Készítés dátuma: 2023. szeptember
9.)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 2.02	városrész: Péterhegy	LEÍRÁS
cím:	1112 Péterhegyi út 67. (Horogszegi határsor), Kápolna út 2.	Településszerkezetben elfoglalt hely: Az épület Péterhegyi út és a Kápolna utca sarkánál lévő telken áll, a Péterhegy elnevezésű városrész egyik főútjának számító útvonalra nézően. Kéttornyos főhomlokzatával néz a Péterhegyi útra, oldalhomlokzata pedig a mellékutcára. Az emelkedő terepen jellegzetes sziluettje kiemeli a környező 1-2 szintes, főleg családi házas beépítésű zöldövezetben a környező épületek közül, így a szűkebb környék meghatározó városképi elemét jelenti a középületjellegű megjelenéssel bíró templomépület.
hrs:	613/2	Beépítési mód: A két utcára néző telken szabadon állóan helyezkedik el a templomépület, de Péterhegyi út felől utcavonalas beépítésben. A Péterhegyi úti oldalon délről a plébánia fedett-nyitott építménye csatlakozik hozzá. A főbejárat is a Péterhegyi útról nyílik. Az északi mellékutcai oldalon a homlokzat előtt történeti kőkereszt áll. Hátsó, nyugati oldalán a szentély mögött kisebb parkosított kertrész található.
megnevezés:	Szent Szabina kápolna és kőkereszt	Tömegstruktúra: Az épület földszint + 1/2 emeletes (hajó/tornyok), magastetős, szimmetrikus elrendezésű, belül egyterű, falazott tömör téglafalás szerkezeti rendszerű. Tömege tagolt, a hajó kontyolt nyeregtetős tömegéhez keleti oldalon két zömök torony csatlakozik, közöttük a földszinten kis rizalitszerűen kiemelkedő kapuzatban helyezkedik el a főbejárat. Az oldal- és hátsó homlokzatokon kisebb kontyolt félnyeregtetős épülettömegek csatlakoznak a hajó kubusához. A toronysisakok kettős hajlású sátozott ídomokkal záródnak.
mai rendeltetés:	szakrális	Homlokzatok, anyaghasználat: A vakolt homlokzatokat kis kiülésű tagolatlan fa ereszt zárja le a hajó oldalfalain és a tornyokon egyaránt. A homlokzat burkolóanyaga egyszerű mészköveket, homokkő lábazzattal. Az épület nyílászárói barnára mázolt fa épületszerkezetek. Négy szárnyú bejárati kapuja eredeti historizáló fa ajtó szerkezet, faragott ornamentális díszítéssel, történeti sárgaréz kilinccsel. Az északi mellékhomlokzat előtt álló kőkereszt anyaga mészkő.
védendő érték:	épület (H1)	VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK Eredeti tömegelosztás, homlokzati architektúra – kiváltképp az architektonikus díszítőelemek, anyaghasználat és nyílásrend, valamint a nyílászárók osztásrendje. A kőkereszt, mint a helyszínhez szorosan hozzátartozó szabadtéri műalkotás.
építés éve:	1934	VÉDELEM INDOKLÁSA Az épület építészeti és helytörténeti szempontból is jelentős és védendő objektum. A két világháború közötti konzervatív, még mindig a historizáló hagyományokat követő építészeti irányzat jellemző alkotása, mely reprezentatív tömege mellett cizellált, későbarokkot idéző építészeti megformálásával és autentikus anyaghasználatával tűnik ki környezetéből. Az eredetileg meghatározott funkciót továbbra is betöltve, a rendszeres értékmegőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat, és a helyi gyülekezetet szolgálhatja – a kerület rész közösségi életének egyik fontos kohéziós pontjaként.
építtető:	-	JAVASLATOK Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. Információs táblák, intézményfeliratok esetleges kialakítása mindenkor vizuálisan nívós kivitelezésben kell, hogy megvalósuljanak. A későbbi felújítások tervezésekor és kivitelezésekor a jelenlegi homlokzati színezés megváltoztatásának esetleges igényének felmerülése esetén megfontolható a homlokzatok szondázó festőrestaurátori kutatása, és az annak során feltárt eredeti színezés visszaállításának koncepcióba való behelyezése.
tervező:	-	
stílus:	historizáló	
		
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember	
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Szekely Márton	
források:	-	
		
Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu		

FOTÓK

Az épület Péterhegyi úti homlokzata keleti irányból (Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

Az épület összképe északkelet felől (Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

Az épület részlete, a bejárat kapu az utca felől (Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

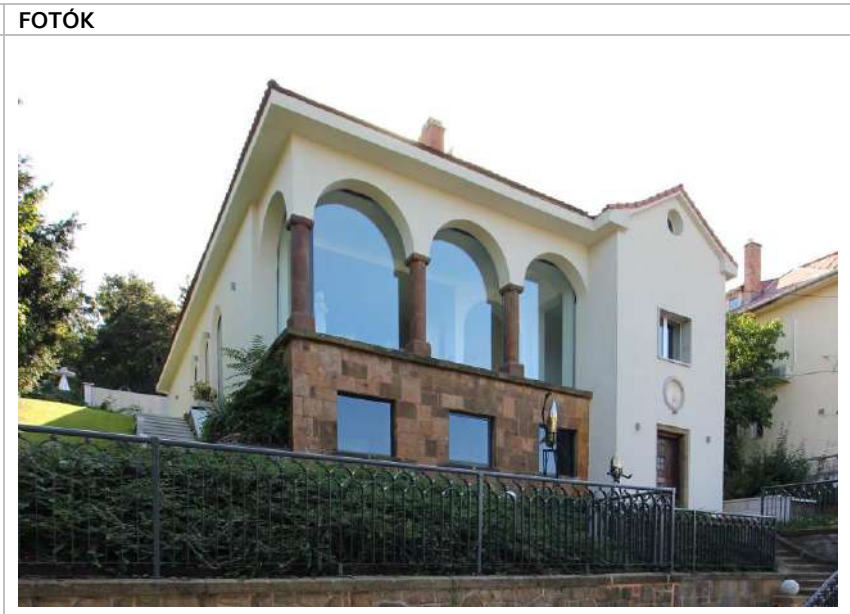
Az épület részlete, a kőkereszt
(www.google.com/maps 2022.
március)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

<table border="1"> <tr> <td>sorszám: 2.03</td> <td>városrész: Sas-hegy</td> </tr> <tr> <td>cím: 1112 Tájék utca 1.</td> <td></td> </tr> <tr> <td>hrsz: 2668/85</td> <td></td> </tr> <tr> <td>megnevezés: Csemegi villa</td> <td></td> </tr> <tr> <td>mai rendeltetés: lakóház</td> <td></td> </tr> <tr> <td>védendő érték: épület (H1)</td> <td></td> </tr> <tr> <td>építés éve: 1941–1944</td> <td></td> </tr> <tr> <td>építető: -</td> <td></td> </tr> <tr> <td>tervező: Csemegi József</td> <td></td> </tr> <tr> <td>stílus: modern/historizáló</td> <td></td> </tr> </table>		sorszám: 2.03	városrész: Sas-hegy	cím: 1112 Tájék utca 1.		hrsz: 2668/85		megnevezés: Csemegi villa		mai rendeltetés: lakóház		védendő érték: épület (H1)		építés éve: 1941–1944		építető: -		tervező: Csemegi József		stílus: modern/historizáló		<p>LEÍRÁS</p> <p>Településszerkezetben elfoglalt hely: Az épület Sas-hegyen található a Meredek utcából kiágazó Tájék utca első számú telkén. A meredeken emelkedő Sas-hegy a kerület családi- és szabadonálló társasházakkal levegősen beépített területe. A terepviszonyok megkövetelik a támfalak és tereplépcsők gyakori alkalmazását, így az utcavonaltól hátrafelé meredeken emelkedő telken az épület kertjének utcai lehatárolását tulajdonképpen egy vörös homokkő támfal adja, melybe kétkarú szabadlépcsőt vágtak, ami a bejárathoz felvezet. Továbbá a támfal megmagasított részén található a garázsbejárat az utcaszinten.</p> <p>Beépítési mód: A Tájék utcára néző telken szabadonálló beépítésben áll a tagolt tömegű épület, mely teraszos-támfalas előkerttel néz az utca felé. Gyalogos- és garázsbejárata is a Tájék utcáról nyílik. A ház keskeny elő- és oldalkertjein túl nagyobb területű hátsó kerttel bír.</p> <p>Tömegstruktúra: Az épület földszint + egy emeletes, nyeregtető, aszimmetrikus elrendezésű, kéttraktusos alaprajzi rendszerű, falazott téglafalvas szerkezetű. A nyugati traktus földszintjén található a bejárat, ez a szárny rizalitszerűen előrelép, emelete fölött oromzattal bír. A keleti traktus hármaskörívű loggiával van kiképezve, némileg hátra húzva a bejárati traktushoz képest. A telek az utca felé lejt, ezáltal a közterületről nézve az utcai homlokzat nagyobbak hat</p> <p>Homlokzatok, anyaghasználat: A sima homlokzatokat kis kiülésű tagolatlan ereszpárkány zárja le az emelet fölött. A homlokzat burkolóanyaga síkvakolat, illetve a loggia alatti földszinti szakaszon, valamint az utcai támfalon is vörös homokkő, a kerítés pedig kovácsoltvasból készült. Ablakai mind kicserélt, korszerű fémszerkezetek. Bejárati ajtaja eredeti faragott fa ajtó. Az utcai homlokzat ritmusa A-A-A-B. A bal oldali loggia három félköríves boltövből áll, melynek íveit rusztikus homokkő oszlopok tartják. Az egyszerű vonalvezetésű kerítés áttört, így nem gátolja az építészeti értékek érvényesülését a településképben. A loggiát 2022-ben osztatlan, keret nélküli kortárs megoldással beüvegezték, mely viszonylag semleges hatást kelt a történeti homlokzaton.</p> <p>VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatát és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. Az épület nemes anyagú kő támfalai, loggia-oszlopai, eredeti faragott bejárati ajtaja. A bejárat fölötti figurális kerámia tondódísz. A támfal mellszobor fülkéje.</p> <p>VÉDELEM INDOKLÁSA Az épület építészeti szempontból helyi jelentőségű és védendő objektum. A két világháború közötti korai modern építészet historizmust némileg még visszhangzó irányzatának jellemző alkotása, mely letisztult építészeti megformálásával és nemes anyaghasználatával, továbbá absztrahált történeti forma-idézeteivel kitűnik a környezetéből. A továbbiakban is reprezentatív lakóépület funkcióját betöltve, a rendszeres értékmegőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett emléke maradhat a Sas-hegyi épületállomány egyik kiemelkedő színvonalú házaként.</p> <p>JAVASLATOK Tömegforma megtartása feltétlen szükséges, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközlése. Megtartandó a nyílászárók osztásrendje, megőrzendők a fennmaradt eredeti nyílászárók, megóvándók az eredeti asztalos- és lakatosszerkezetek. Szükség esetén restaurálendő a bejárat fölötti tondó dombormű díszítés.</p>
sorszám: 2.03	városrész: Sas-hegy																					
cím: 1112 Tájék utca 1.																						
hrsz: 2668/85																						
megnevezés: Csemegi villa																						
mai rendeltetés: lakóház																						
védendő érték: épület (H1)																						
építés éve: 1941–1944																						
építető: -																						
tervező: Csemegi József																						
stílus: modern/historizáló																						
																						
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember																					
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton																					
források:	-																					
																						
Völgyszugoly Műhely Kft. www.vzm.hu																						

Az épület Tájék utcai összképe északkelet felől (Készítés dátuma: 2023. szeptember 10.)

Az épület Tájék utcai összképe északnyugat felől (Készítés dátuma: 2023. szeptember 10.)

Az épület részlete, a beüvegezett loggia oszlopai (Készítés dátuma: 2023. szeptember 10.)

Az épület részlete, a faragott ajtó
(Készítés dátuma: 2023. szeptember
10.)

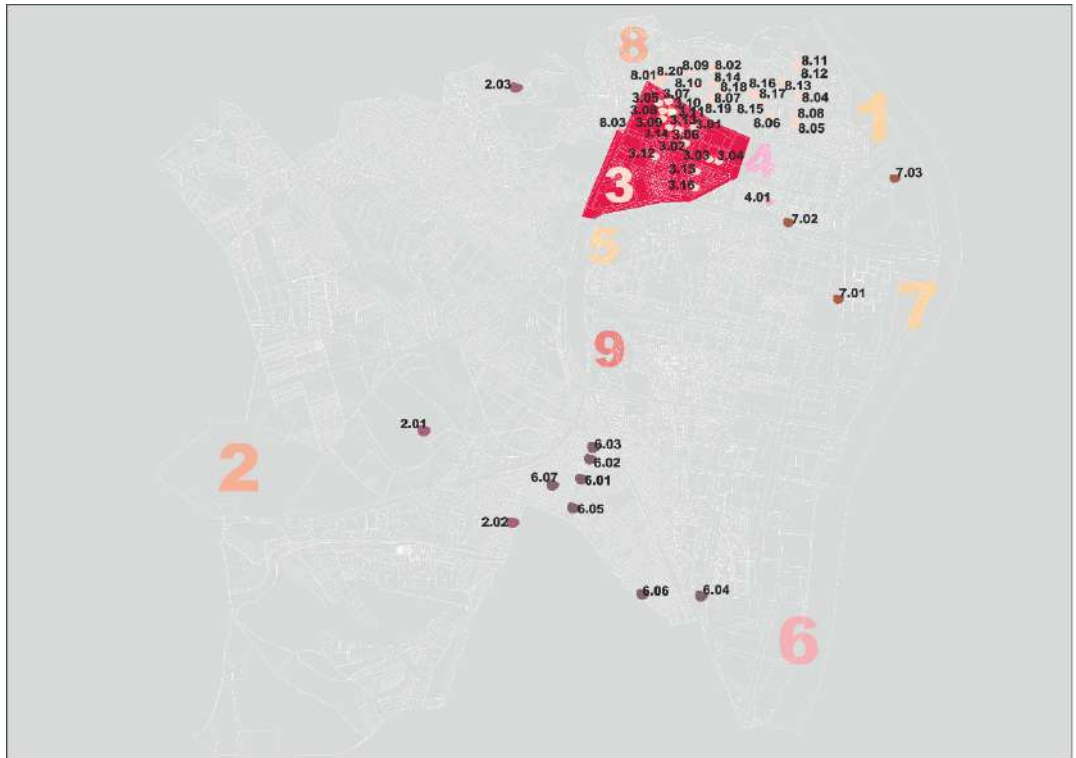

Az épület részlete, a bejárat fölötti
tondódísz (Készítés dátuma: 2023.
szeptember 10.)

Az épület részlete, a támfal
szoborfülkéje (Készítés dátuma:
2023. szeptember 10.)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám:	városrész:
3.01	Szentimreváros
cím:	1113 Badacsonyi utca 7.
hrsz:	4655/1
megnevezés:	lakóház, Gaál-villa
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1930
építtető:	Gaál Elemér és neje, Kurz Margit
tervező:	Székely és Motte
stílus:	historizáló

adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	–

Völgyzugoly Műhely
Kft.
www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Villányi út, Karolina út, Diószegi út, valamint a Dávid Ferenc utca által határolt sík területen áll. Az itt található hat darab, zárt-nyitott tömböt jobbra zárt sorban álló, illetve szabadon álló, általában többemeletes épületek keretezik. Az egyes házakat keskeny előkertek, valamint tágasabb, összefüggő zöldfelületet alkotó hátsó udvarok határolják. A környék összességében csendes zöldvezeti lakóterületnek nevezhető, amely a Gellérthegy déli lábánál fekszik, és alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

A Badacsonyi utcára néző telken egy hozzávetőlegesen négyzet alaprajzú, többemeletes beépítés áll. Az utca felőli és a déli oldalon keskeny előkert, míg nyugatról nagyobb alapterületű udvar és kocsibeálló veszi körül, északi irányban pedig tűzfalal csatlakozik a szomszédos társasházhoz. Főbejárata a déli udvari homlokzat bal szélő tengelyében nyílik.

Tömegstruktúra:

Az épület alagsor + földszint + 2 emeletes, magastető, szimmetrikus elrendezésű, háromtraktusos, falazott téglafalás szerkezetű. Összességében egyszerű, zárt tömeget alkot, amelyből a főhomlokzaton csak az első emelet volutás konzolokkal alátámasztott, báboskorlátos erkélye és a második emelet szerény félköríves erkélye ugrik ki. A hátsó udvari homlokzatot az emeletek kovácsoltvas mellvéddel határolt, viszonylag rossz állapotban lévő erkélyei tagolják. A kubus formát – déli irányban – kontyolt nyeregteret borítja, amely cserép héjalást kapott.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A szerény díszítésű historizáló homlokzatokat kis kiülésű tagolatlan faeresz zárja a második emelet fölött. A szigorúan szerkesztett nyílásrend egyenes lezárású és félköríves ablakaival a klasszicizmust, míg a magasföldszinti keretezés és a műkö korlátos középerkély a főhomlokzaton a barokkot idézi meg. Nyílászárói részben eredeti, részben cserélt korszerű, fehér színezésű faszerkezetek. A világos színűre vakolt homlokzatokat alul kemény homokkőből készült lábazat határolja. A lakóházat az utcától kőburkolatú alapzattal, pillérekkel és köztük vasráccsal jellemezhető kerítés választja el.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatát és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje, neobarokk ablakkeretezések, báboskorlátos középerkély, főbejárat kétszárnyú fa ajtaja. Kőburkolatú pillérekkel, alapzattal tagolt kovácsoltvas kerítés.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bír, védendő objektum. A két világháború között is tovább élő historizáló építészeti irányzat jellemző alkotása, mely elegánsan visszafogott klasszicizáló-neobarokk építészeti megformálásával és jellegzetes tömegtagolásával (középerkélyek, földszinti nyíláskeretezés) tűnik ki. A ház terveit a Székely és Motte tervezőpáros készítette el Gaál Elemér és neje, született Kurz Margit megbízásából. 1930-ban egy emelettel valósult meg, majd a következő évtizedekben egy teljes szinttel bővítették, illeszkedve a meglévő homlokzati kialakításhoz. Egy 1960-as lakásmegosztási terven már a második emelet alaprajza is látható. Az 1930-ban átadott, majd később bővített ház azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmezőrő fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos érték közvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. Megőrzendő a homlokzati gipsz/vakolat/műkő/kő architektúra, a színezés megváltoztatásának igénye esetében érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Érdemes meghagyni a főbejárat eredeti kialakítását, és minél előbb felújítani a hátsó homlokzat rossz állapotú erkélyeit. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerülendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt.

FOTÓK

Az épület összképe kelet felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület összképe nyugat felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület részlete, főbejárat és
lábazat megoldása (Készítés
dátuma: 2023. szeptember 27.)

Az épület részlete, neobarokk
ablakkeretezés (Készítés dátuma:
2023. szeptember 27.)

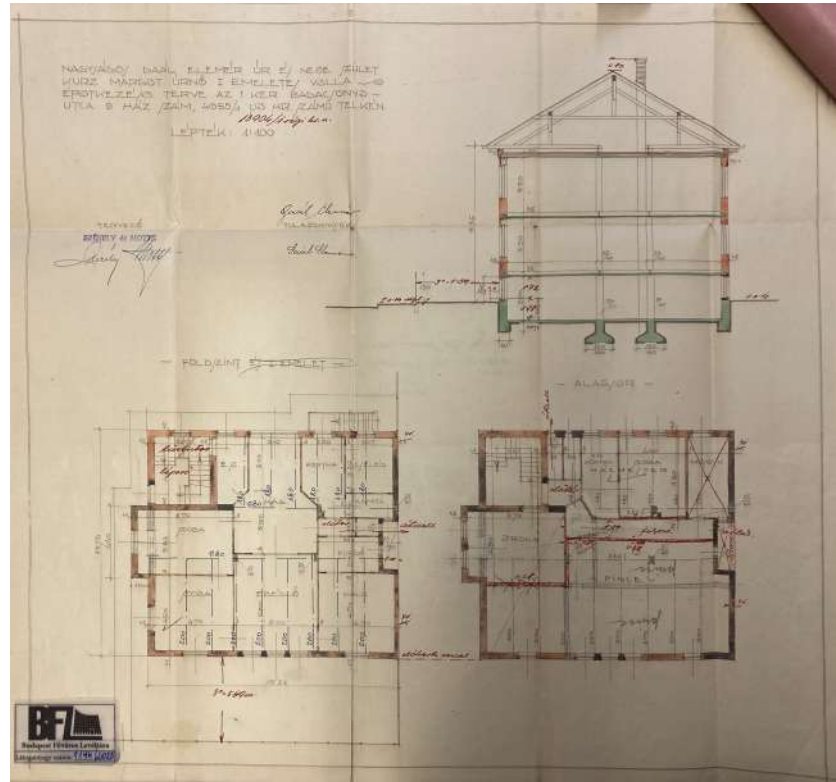

Az épület részlete, a főhomlokzat
erkélyei (Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

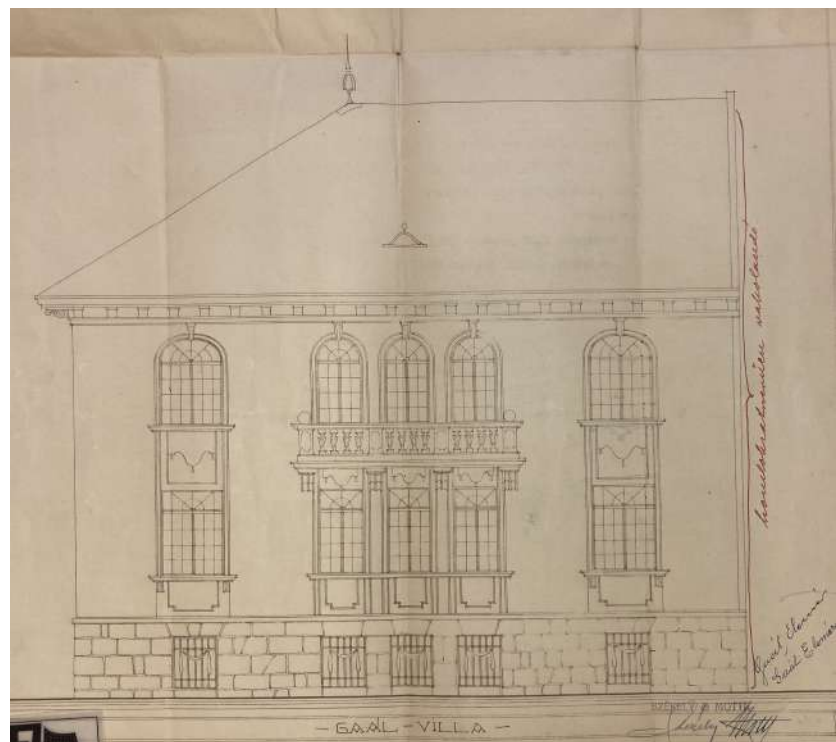

ARCHÍV TERVEK

A lakóház 1930-as tervei, Székely és Motte
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4655/1)

A lakóház 1930-as tervei, Székely és Motte
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4655/1)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám:	városrész:
3.02	Szentimreváros
cím:	1113 Badacsonyi utca 17.
hrs:	4635
megnevezés:	lakóház, Czárán-villa
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1930–31
építtető:	Czárán Péter
tervező:	Vajda Andor és Vajda Pál
stílus:	historizáló
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	–
	
Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu	

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Villányi út, Karolina út, Bocskai út, valamint a Dávid Ferenc utca által határolt sík területen áll. Az itt található tíz darab, zárt-nyitott tömböt jobbra zárt sorban álló, illetve szabadon álló, általában többemeletes épületek keretezik. Az egyes házakat keskeny előkertek, valamint tágasabb, összefüggő zöldfelületet alkotó hátsó udvarok határolják. A környék összességében csendes zöldvezeti lakóterületnek nevezhető, amely a Gellérthegy déli lábánál fekszik, és alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

A Badacsonyi utcára néző telken egy hozzávetőlegesen négyzet alaprajzú, kétemeletes lakóház áll. Az utca felőli és az északi oldalon keskeny előkert, míg nyugatról nagyobb alapterületű udvar és kocsibeálló veszi körül, déli irányban pedig tűzfalal csatlakozik a szomszédos társasházhoz. Főbejárata az északi udvari homlokzat középtengelyében nyílik.

Tömegstruktúra:

Az épület alagsor + földszint + 2 emeletes, magastető, szimmetrikus elrendezésű, háromtraktusos, falazott téglafalás szerkezetű. Összességében zárt tömeget alkot, amelyet a főhomlokzat és a hátsó udvari homlokzat rizalitszerűen előreugró loggiái, valamint az északi homlokzatnak a nyolcszög három oldalával záródó lépcsőházi tömege bontanak meg. A loggiák változatos megjelenést adnak az utcai és a hátsó homlokzatoknak, előbbi hangsúlyos báboskorlással határolt, míg utóbbit két dór oszloppal alátámasztott félköríves nyílások és kovácsoltvas mellvédek gazdagítják. A loggiák felett egy-egy erkély nyert kialakítást a második emeleten. A három szabad rálátású oldalon rizalitokkal megmozgatott kubusformát cserép héjalású nyeregvető borítja, amely fölé a lépcsőházi tömeg kontyolt, részben fémlémezzel fedett tetőzete magasodik az északi oldalon.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A viszonylag gazdag díszítésű neobarokk homlokzatokat kis kiülésű tagolatlan ereszt zárja a második emelet fölött, míg az egyes szinteket övparkány választja el. A földszint és a második emelet egyenes lezárású, míg az első emelet félköríves nyílásokkal jellemezhető. A lépcsőházi tömeget ugyancsak félköríves, keskeny ablakok tagolják. A földszinti falszakaszokat a lábazat felett erőteljesen nőtolt, narancsos-barnás színű vakolat, míg az első emeleten a sarkokon finoman nőtolt, a másodikon tagolatlan sárgás vakolat borítja. Nyílászárói részben eredeti, részben cserélt korszerű, fehér színezésű faszerkezetek, illetve néhol műanyag nyílászárók. A lakóházat az utcától kő burkolatú alapzattól és vasrácsból álló kerítés választja el.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMELK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatát és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje, neobarokk loggiák a keleti és a nyugati homlokzaton, főbejárat kétszárnyú fa ajtaja, dombormű az északi homlokzaton. A belső illetően a neobarokk lépcsőházi tér a padlóburkolatokkal és az enyhén ívelődő lépcső kovácsoltvas mellvédjével.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A két világháború közötti, továbbra is a polgári konvenciókat követő historizáló építészeti irányzat jellemző alkotása, mely visszafogott neobarokk megformálásával és jellegzetes tömegtagolásával (loggiák, lépcsőházi tömeg) tűnik ki. A családi lakóházat Czárán Péter műszaki tanácsos építtette, a terveket Vajda Andor és Vajda Pál tervezőpáros készítette el 1930-ban. Az ingatlan eredetileg egy emelettel rendelkezett és hangsúlyos manzárdtetővel záródott. 1959-ben a Habselyem Kötöttárugyár dolgozói számára átalakították, és egy második emelettel bővítették Sujtó István tervei szerint. Az 1959-es tervlapokon látható, hogy Sujtó az első emelet félköríves nyílásait vitte volna tovább a második emeletre, de a kivitelezés során egyszerűsödött az eredeti elképzelés. Az 1931-ben átadott, majd 1959-ben bővített ház azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmezőrő fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerüendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. Megőrzendő a homlokzati vakolat/műkö architektúra. A színezés megváltoztatásának igénye esetében érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Javasolt meghagyni a loggiák, a főbejárat, és a belső esetében a főlépcsőház terének eredeti kialakítását, összehangolni a homlokzati nyílászárók színezését. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerüendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt.

FOTÓK

Az épület összképe kelet felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület összképe nyugat felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület részlete, lépcsőházi tér
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

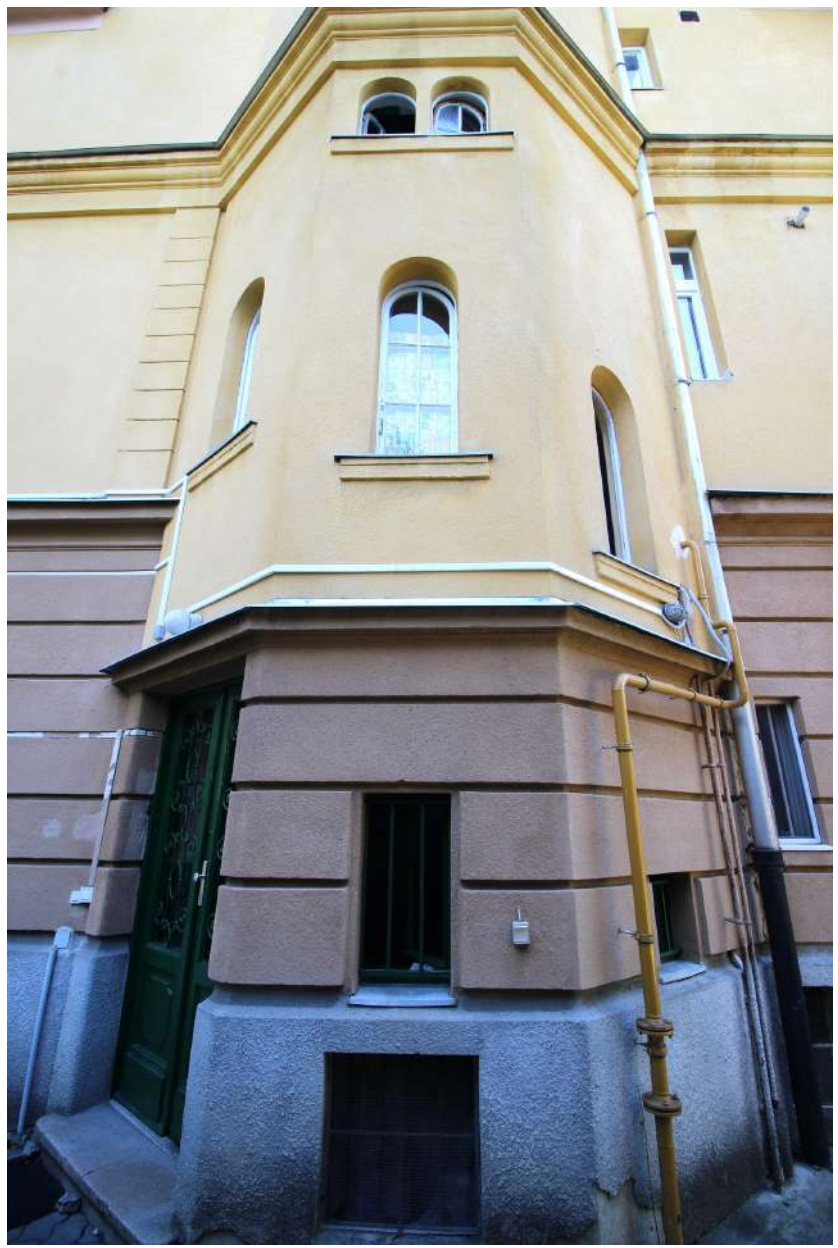
Az épület részlete, a főbejárat
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület részlete, dombormű az
oldalhomlokzaton (Készítés
dátuma: 2023. szeptember 27.)

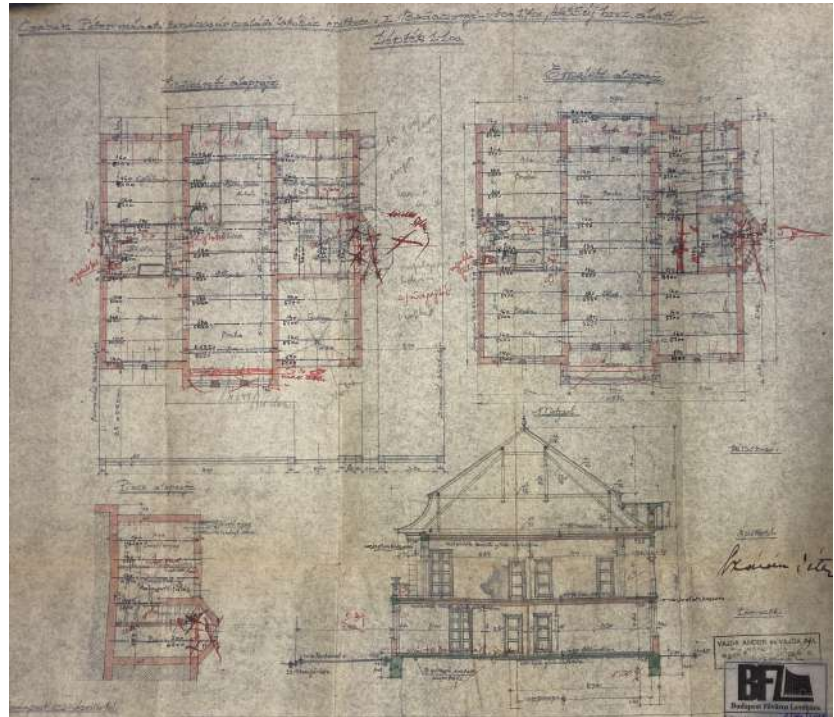

Az épület részlete, lépcsőházi tömeg (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

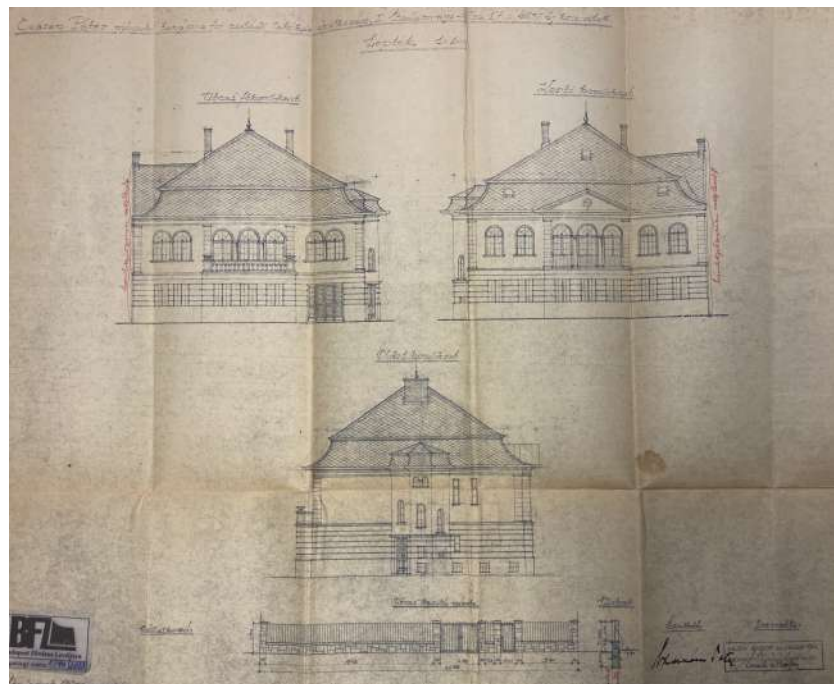

ARCHÍV TERVEK

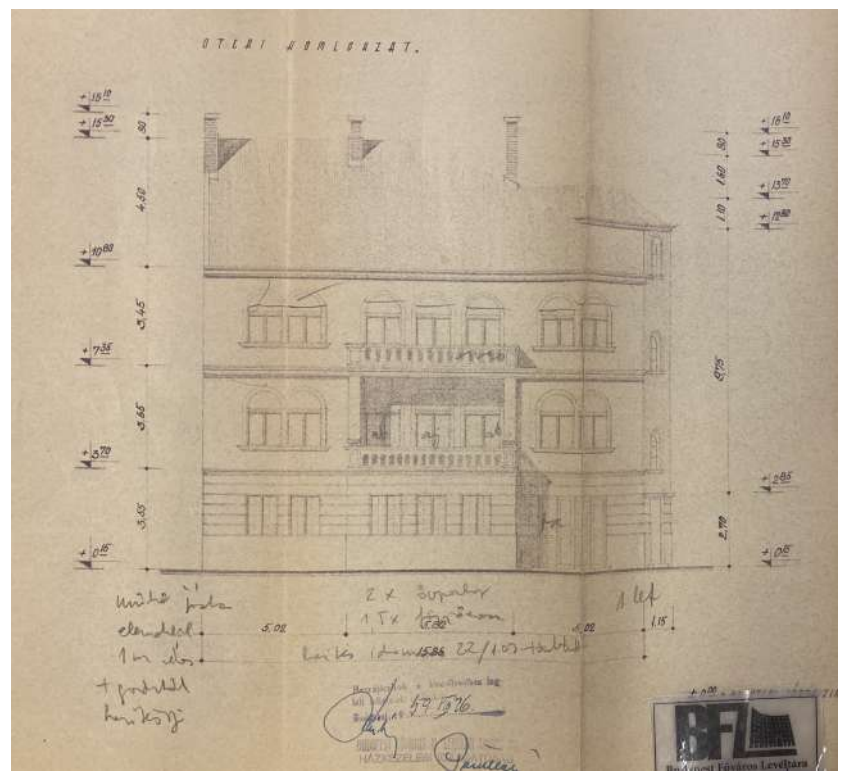
A lakóház 1930-as tervei, Vajda Andor és Vajda Pál
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4635)

A lakóház 1930-as tervei, Vajda Andor és Vajda Pál
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4635)

A lakóház 1959-es emeletráépítési terve, utcai homlokzat, Sujtó István (Budapest Főváros Levéltára, XV.17.d.329 – 4635)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

<p>sorszám: 3.03</p> <p>városrész: Szentimre város</p> <p>cím: 1113 Bocskai út 39–41.</p> <p>hrsz: 4491/22</p> <p>megnevezés: Budapest 11. kerületi Önkormányzat</p> <p>mai rendeltetés: irodaház</p> <p>védendő érték: épület (H1)</p> <p>építés éve: 1940–1942</p> <p>építtető: Budapest Székesfőváros Tanácsa</p> <p>tervező: Frank Ágoston és Goszleth Lajos</p> <p>stílus: modern</p>		<p>LEÍRÁS</p> <p>Településszerkezetben elfoglalt hely: Az épület Bocskai út Kosztolányi tértől Budaörsi útig vezető szakaszának északi oldalán áll zárt sorú beépítésű háztömbök között. Mind a Bocskai úti oldalon, mind a mellékutcák esetében, kerítéssel elválasztott keskeny előkert található az épület homlokzata előtt, megjelenésével és impozáns tömegével mégis jól illeszkedik a Bocskai út nagyvárosias házsorába.</p> <p>Beépítési mód: A három utcára néző telket hozzávetőlegesen U-alakban építették körbe, a főbejárat a délnyugati saroknál a Bocskai út felől nyílik. A közterületek felé keskeny előkertek mellett az épületszárnyak egy beépítetlen belső udvart ölelnek körül.</p> <p>Tömegstruktúra: Az épület földszint + 2 emeletes, aszimmetrikus elrendezésű, középfolyosós rendszerű, vasbeton pillérvázás szerkezetű. Ereszpárkányos, alacsony hajlású tetővel fedett, mely szinte lapostető hatású, így markáns keretet adva a homlokzatnak. A Bocskai úti szárny Vincellér utcai felőli sarka pavilonszerűen – némileg nagyobb belmagassággal van kialakítva a többi szárnyhoz képest, így tömegében is kissé elkülönül e kiemelés által.</p> <p>Homlokzatok, anyaghasználat: A sima homlokzatokat kis kiüléssű tagolatlan ereszpárkány zárja le a második emelet fölött. A homlokzat burkolóanyaga sóskúti mészkő, míg a lábazat kemény budakalászi kőből, a kerítés pedig pilisborosjenői kőből készült. Nyílászárói mind kicserélt, fehér színű, korszerű, műanyag tokos szerkezetek.</p> <p>VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMELK Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatát és nyílászáróinak raszterét, nyílászáróinak osztásrendjét.</p> <p>VÉDELEM INDOKLÁSA Az épület építészeti és helytörténeti szempontból is jelentős és védendő objektum. A két világháború közötti korai modern építészet jellemző alkotása, mely letisztult építészeti megformálásával és nemes anyaghasználatával kitűnik a környezetéből. Továbbá jelentős történeti szempontból, hogy az épület megtervezésére 1940-ben pályázatot írtak, ki melyet a későbbi tervező Frank-Goszleth páros nyert meg, ezáltal pályázattörténeti szempontból is fontos mérföldkővet jelent a kerület ezen területe kiépülésének folyamatában. Eredetileg Fővárosi Statisztikai Hivatalnak épült, később lett a 11. kerületi városháza – mely funkciójában jelenleg is működik. Méltó rendeltetést betöltve, a rendszeres értékmegőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.</p> <p>JAVASLATOK Tömegforma megtartása feltétlen szükséges, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílászáró megváltoztatása és hozzáépítések eszközölése. Információs táblák, intézményfeliratok esetleges kialakítása mindenkor vizuálisan nívós kivitelezésben kell, hogy megvalósuljanak. Eredetileg a főbejáratától balra nagyméretű kétsoros figurális mészkő dombormű (Szomor László műve) volt látható – egészen 1995-ig, de jelenleg csak a helye látszódik. E hiányzó dombormű újra elkészítése a fellelhető archív fényképek alapján – egyúttal természetesen az anyagi megfontolások tükrében is – örökségvédelmi szempontból feltétlen kívánatos volna hosszabb távon. Nyílászárók esetleges cseréjének esetén javasolt a nívósabb anyaghasználat: fa vagy fém. A napelemek jelenleg nem látszódnak közterületről, ez az állapot fenntartandó a jövőben is.</p>
<p>adatfelvétel időpontja: 2023. július</p> <p>adatfelvevő: Karácsony Rita, Székely Márton</p> <p>források: Vállalkozók Lapja 1941. V. 15.; Magyar Építőművészet 1943. 2. 31-32.; Tér és Forma 1943. 4. 56-60.; Ferkai 1995. 180.; BFL-XV.17.d.329 - 4491/22</p>		
 <p>Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu</p>		

FOTÓK

Az épület Bocskai úti összképe délnyugat felől (Készítés dátuma: 2023. július 19.)

Az épület Bocskai úti összképe délkelet felől (Készítés dátuma: 2023. július 19.)

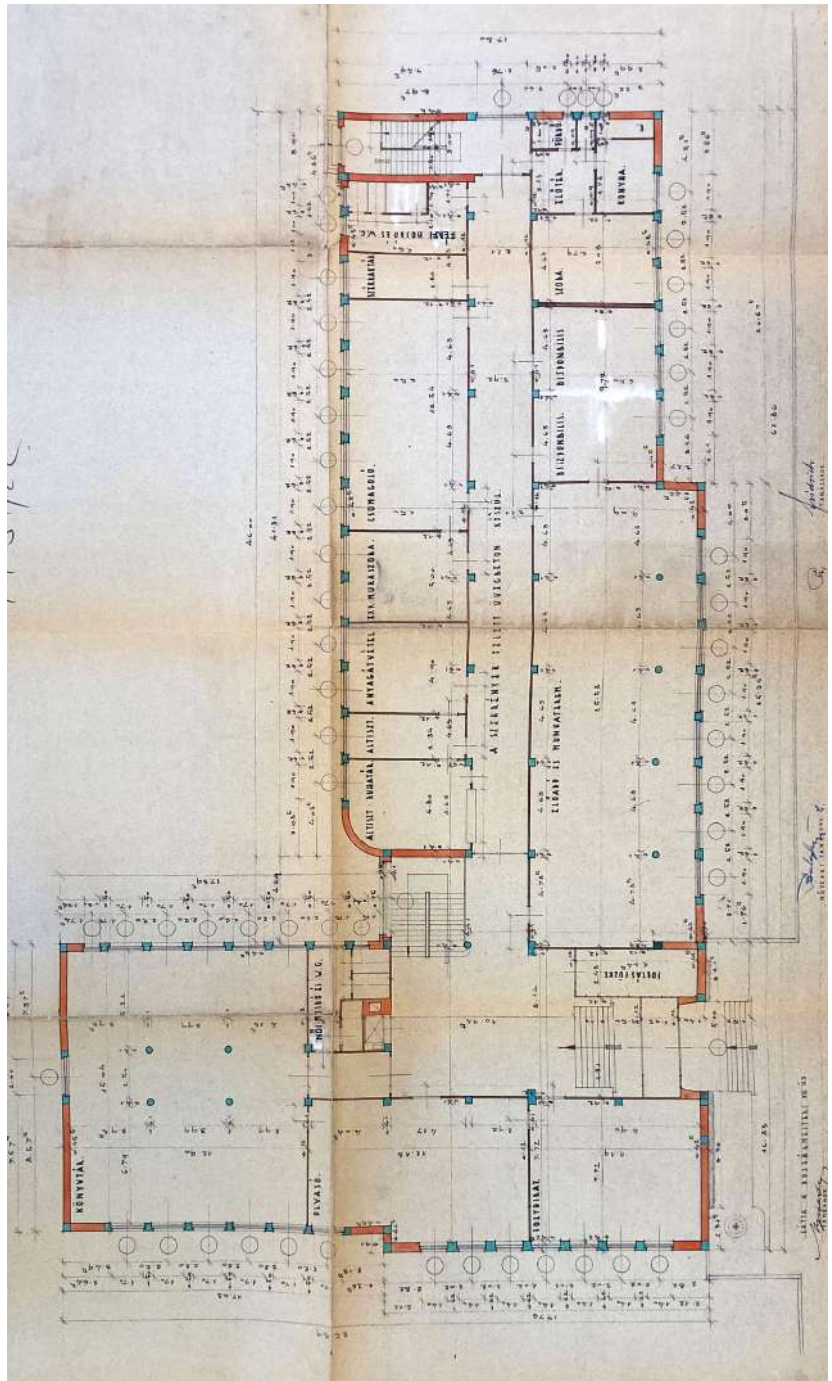

Az épület Bocskai úti főbejárata dél felől (Készítés dátuma: 2023. július 19.)

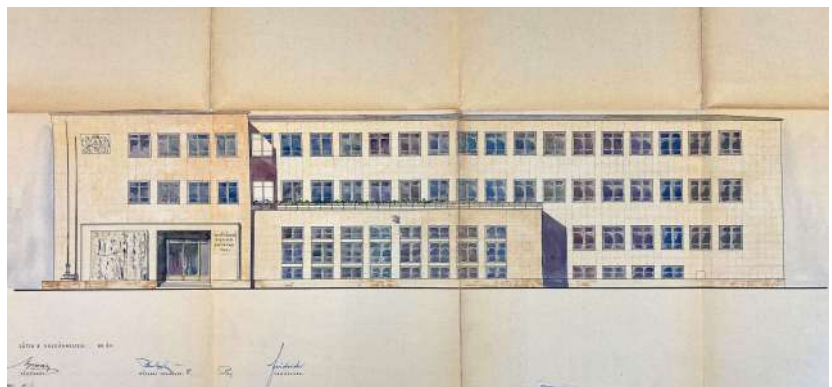

ARCHÍV TERVEK

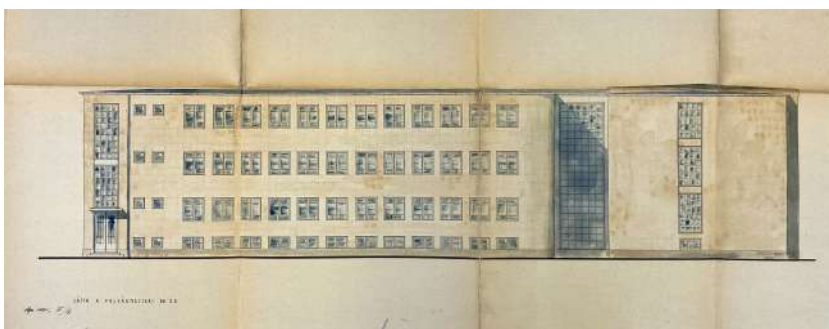
Az épület földszinti alaprajza (BFL XV.17.d.329 - 4491/22)

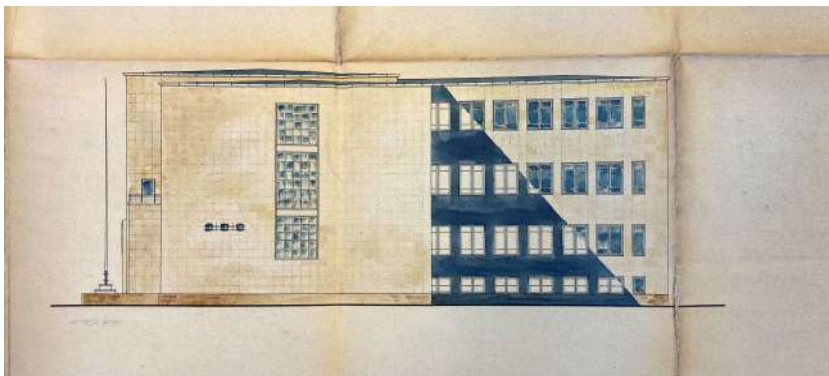
Az épület déli homlokzata (BFL XV.17.d.329 - 4491/22)

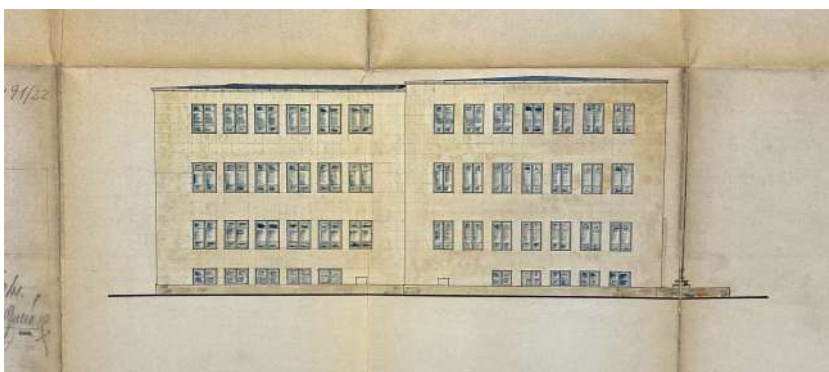
Az épület északi homlokzata (BFL XV.17.d.329 - 4491/22)

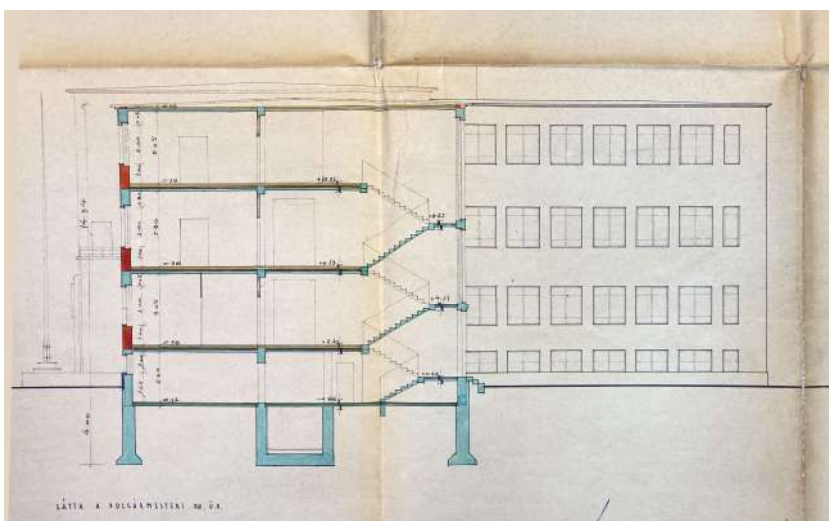
Az épület keleti homlokzata (BFL XV.17.d.329 - 4491/22)

Az épület nyugati homlokzata (BFL XV.17.d.329 - 4491/22)

Az épület metszete (BFL XV.17.d.329 - 4491/22)

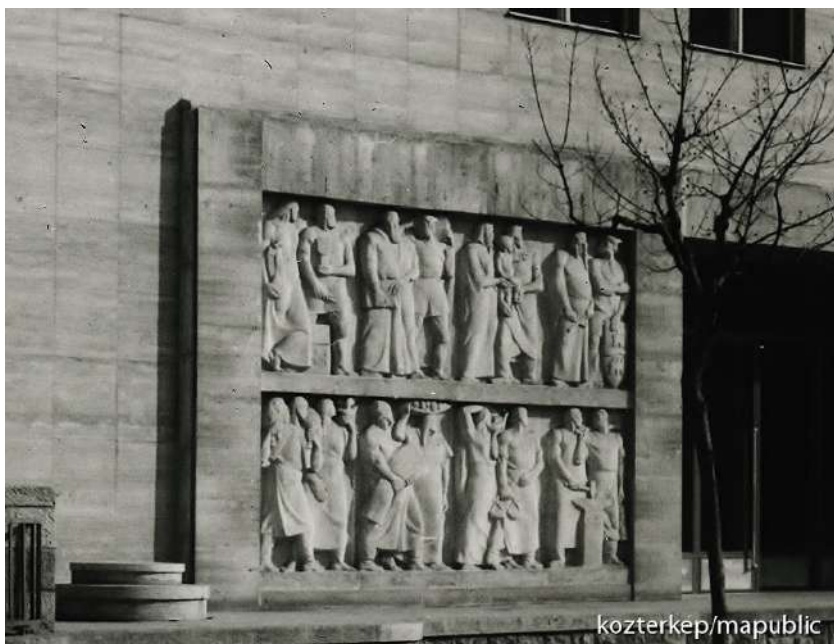

ARCHÍV KÉPEK

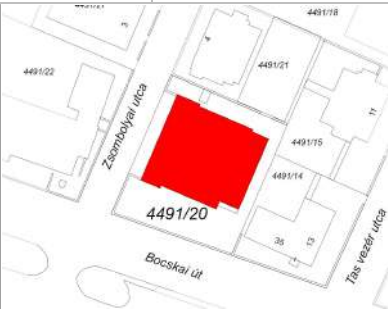

Az épület összképe 1940 körül
(kozterkep/mapublic)

A bejárat dombormű képe 1940 körül
(kozterkep/mapublic)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám:	városrész:
3.04	Szentimreváros
cím:	1113 Bocskai út 37.
hrsz:	4491/20
megnevezés:	Zsinagóga
mai rendeltetés:	irodaház és imaház
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1936–1937
építető:	Izraelita hitközség
tervező:	Novák Ede, Hámosi István
stílus:	korai modern
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	<i>Múlt és Jövő</i> 28. (1938) 2. 57. o.
	
<i>Völgzugoly Műhely Kft.</i> www.vzm.hu	

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület Bocskai út Kosztolányi tértől Budaörsi útig vezető szakaszának északi oldalán áll zárt sorú beépítésű háztömbök között. Mind a Bocskai úti oldalon, mind a Zsombolya utca esetében kerítéssel elválasztott, keskeny előkert található az épület homlokzata előtt, megjelenésével és impozáns tömegével ma is jól illeszkedik a Bocskai út nagyvárosias házsorába.

Beépítési mód:

A két utcára néző telket hozzávetőlegesen téglalap alakban építették be, a főbejárat a délnyugati saroknál a Zsombolya utca felől nyílik. A közterületek felé keskeny előkertek mellett az épület mögött szintén szűk udvarrészek találhatóak, az épület nem épült telekhatárra.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + egy emeletes, lapostetős, aszimmetrikus elrendezésű, ma már cellás alaprajzi rendszerű, vasbeton pillérvázás szerkezetű. A Bocskai úti fő tömeg a Zsombolya utcai felőli előtetős egykori főbejáraton át megközelíthető. A sík homlokzatokat csak a homlokzatszakaszok enyhe rizalitkiülései tagolják.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sima homlokzatokat kis kiülésszerű tagolatlan ereszt zárja le az emelet fölött. A homlokzat burkolóanyaga kerámia mozaik, míg a lábazat kemény budakalászi kőből, a kerítés pedig menorákat idéző absztrakt motívumos kovácsoltvasból készült. Nyílászárói mind kicserélt, korszerű fémszerkezetek. Az emeleti félköríves ablakokra színes matrica került az egykori ólomüveg ablakokat megidézendő. A jelenlegi nyugati oldali bejárat nem impozáns kialakítású, az előtető utólagos, nem illik az épület építészeti kialakításához.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatát és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. A jellegzetes kerítés, mely utal az eredeti funkcióra. A héber felirattal díszített Bocskai úti ajtó.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti és helytörténeti szempontból is jelentős és védendő objektum. A két világháború közötti korai modern építészet jellemző alkotása, mely – a szomszédos kortárs városházához (akkori Statisztikai Hivatal) hasonlóan – letisztult építészeti megformálásával és nemes anyaghasználatával tűnik ki környezetéből. Felépülése jelentős mérföldkövet jelent kerület ezen tájéka kiépülésének folyamatában. Az 1936-ban eredetileg Zsinagógának épült házat évtizedekig a TIT irodaházaként használták. 2020-ban a két legfelső szintet újra birtokba vette a helyi izraelita hitközség, és részben a korábbi miliót idéző építészeti kialakítással imateret hoztak létre. De az utólagos födémekek még jórészt megmaradtak.

JAVASLATOK

Tömegforma megtartása feltétlenül szükségszerű, mindenképp kerülendő a rá- és hozzáépítések eszközölése. Információs táblák, intézményfeliratok esetleges kialakítása mindenkor vizuálisan nívós kivitelezésben kell, hogy megvalósuljanak. Eredetileg az épület külső kialakítása is jelentősen eltért a mostanitól, mely csak részben próbálja azt visszaidézni. Az esetleges teljes birtokbavétel esetén hosszabb távon az eredeti megjelenés (teljes magasságú ablakok, homlokzatszegélyek) helyreállítása, a Zsombolya utcai előtető elbontása örökségvédelmi szempontból feltétlenül kívánatos. Lehetséges a matricák helyett az ólomüveg ablakok rekonstrukciója.

FOTÓK

Az épület Bocskai úti összképe délnyugat felől (Készítés dátuma: 2023. szeptember 10.)

Az épület Bocskai úti összképe dél felől (Készítés dátuma: 2023. szeptember 10.)

Az épület részlete, félköríves színesüveg ablakok (Készítés dátuma: 2023. szeptember 10.)

Az épület részlete, héber feliratos
ajtó (Készítés dátuma: 2023.
szeptember 10.)

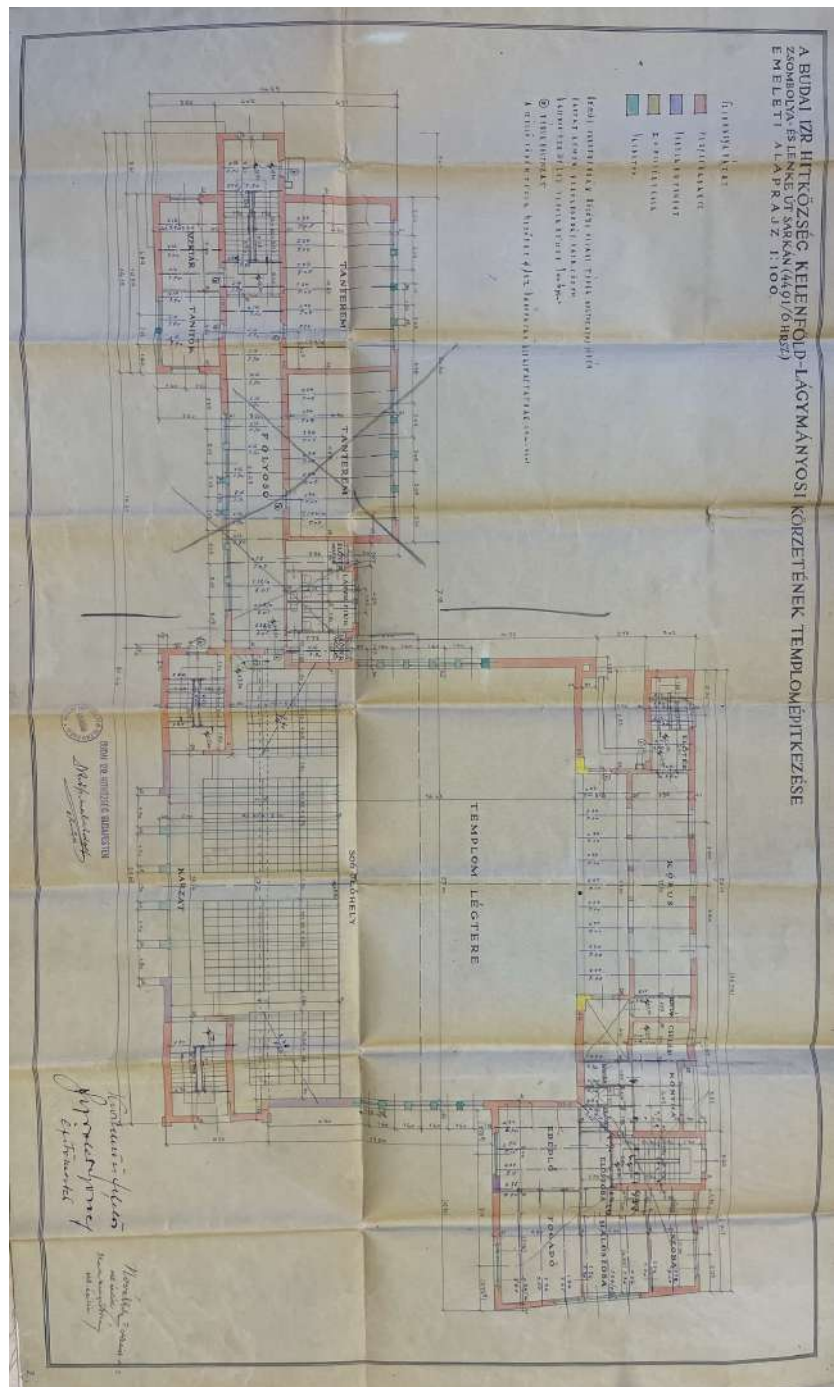

Az épület részlete, kerítés (Készítés
dátuma: 2023. szeptember 10.)

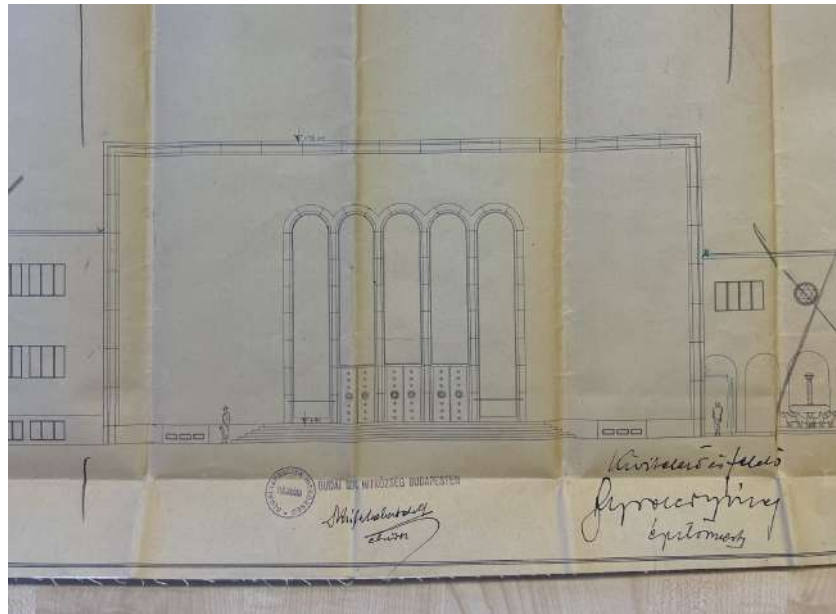

ARCHÍV TERVEK

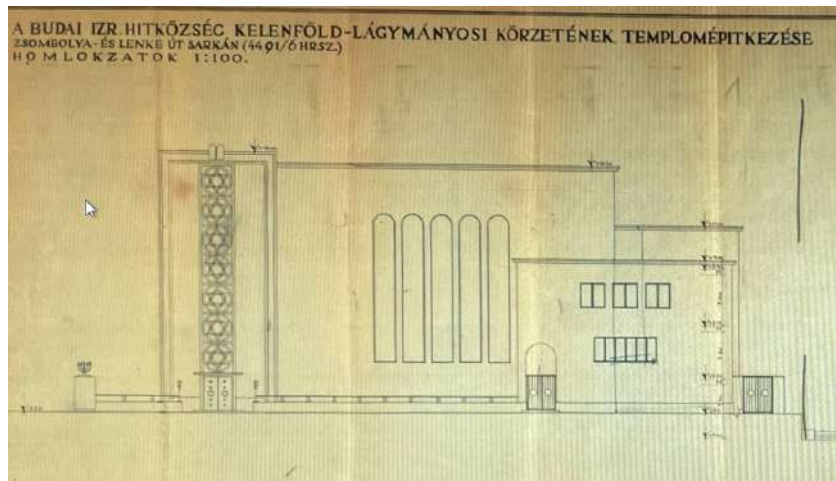
Az épület engedélyezési terve
1935-ből – földszinti alaprajz (BFL
XV.17.d.329 - 4491/20)

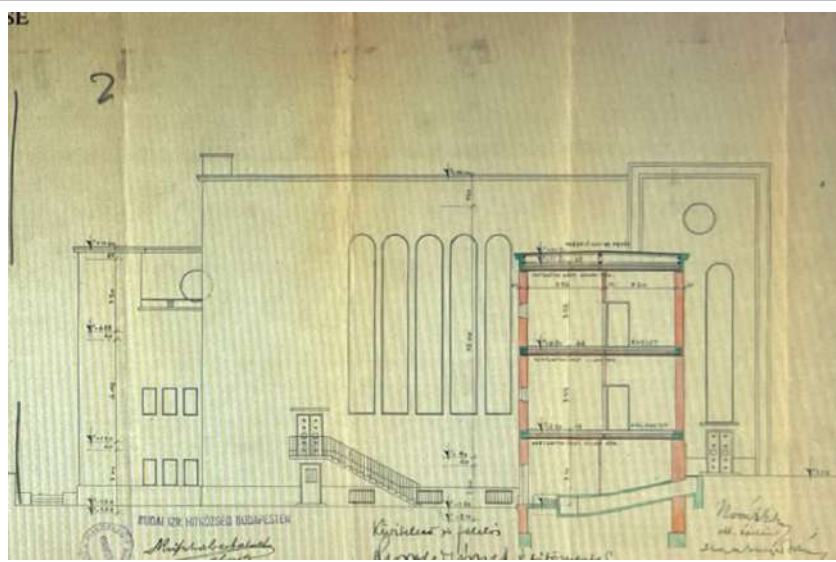
Az épület engedélyezési terve
1935-ből – nyugati homlokzat (BFL
XV.17.d.329 - 4491/20)

Az épület engedélyezési terve
1935-ből – déli homlokzat (BFL
XV.17.d.329 - 4491/20)

Az épület engedélyezési terve
1935-ből – metszet (BFL
XV.17.d.329 - 4491/20)

ARCHÍV KÉPEK

Az épület délnyugatról 1936-ban
(neokohn.hu)

Az épület nyugati oldala 1936-ban
(Novák Ede hagyatéka)

Az épület délnyugatról 1936-ban
(Novák Ede hagyatéka)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám:	városrész:
3.05	Szentimreváros
cím:	1113 Csetneki utca 8.
hrsz:	4738
megnevezés:	lakóház, Bonin-ház
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1910–11 (1933)
építtető:	Bonin Ágost (Bonin Ágoston és neje, Dembinszky Marianna)
tervező:	K. Alajos (Mayer Ferenc)
stílus:	szecessziós
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	–
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Villányi út, Karolina út, Bocskai út, valamint a Dávid Ferenc utca által határolt sík területen áll. Az itt található tíz darab, zárt-nyitott tömböt jobbra zárt sorban álló, illetve szabadon álló, általában többemeletes épületek keretezik. Az egyes házakat keskeny előkertek, valamint tágasabb, összefüggő zöldfelületet alkot hátsó udvarok határolják. A környék összességében csendes zöldvezeti lakóterületnek nevezhető, amely a Gellérthegy déli lábánál fekszik, és alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

A Csetneki utcára néző telken egy hozzávetőlegesen négyzet alaprajzú, egyemeletes, részben tetőtérbeépítéssel rendelkező lakóépület áll. Az utca felőli és a keleti oldalon keskeny előkert, míg délről nagyobb alapterületű udvar veszi körül, nyugati irányban pedig tűzfalal csatlakozik a szomszédos társasházhoz. Főbejárata az utcai homlokzat bal szélső tengelyében, egy egykarú lépcsőn felmenve nyílik.

Tömegstruktúra:

Az épület alagsor + földszint + 1 emeletes, magastető, aszimmetrikus elrendezésű, háromtraktusos, falazott téglafalás szerkezetű. Összetett, mozgalmal tömeget alkot, amiről a homlokzatok rizalitjai, a főbejárathoz vezető lépcső, a főbejárat arkádós előtere, az oldalhomlokzat oromzatos megoldása és a cserép héjalású, bádorgószítménnyel hangsúlyozott, bonyolult tetőszerkezet gondoskodnak. Az eredeti tömegformát jelentősen módosította a lakóház 1933-as átalakítása, emeletréépítése.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A visszafogott díszítésű, szecessziós homlokzatokat kis kiülésű tagolatlan faeresz zárja az első emelet fölött. Az alagsori – eredetileg – szegmensíves lezárású ablakokat terméskő burkolat veszi körül a lábazati zónában. A narancssárgás színűre vakolt homlokzatokat a szecesszióra jellemző díszítőelemek gazdagítják, így a földszint és az első emelet határán futó hullámmotívum, a nyílászárók felett és alatt található finom vakolatükrök, vagy a főhomlokzat rizalitjának vakolatból készült domborműve. A földszint és az első emelet nyílásai egyaránt egyenes lezárásúak. Az egyhangúságot a földszinti főbejárat arkádjának kétszeresen megtört nyílásalakítása oldja. A nyílászárók részben eredeti, részben cserélt, fehér színezésű faszerkezetek, illetve néhol műanyag nyílászárók. A lakóházat az utcától kő burkolatú alapzattól és vasrácsból álló kerítés választja el.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználata és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. Rizalitok, a főbejárat arkádja, vakolatdíszek, a főbejárat kétszárnyú, védőráccsal ellátott fa ajtaja, domborművek a főhomlokzaton, tetőforma. Utcai kerítés.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A századforduló után az 1910-es években is tovább élő szecessziós építészeti irányzat jellemző alkotása, mely visszafogott megformálásával és jellegzetes tömegtagolásával (rizalitok, arkád, oromzat) tűnik ki. A családi lakóház Bonin Ágost megbízásából épült 1910–11-ben, földszintes, alagsorral ellátott épületként. 1933-ban Mayer Ferenc tervei szerint emeletet építettek rá, folytatva a meglévő architektúrát, azonban így is jelentős mértékben változott a homlokzatok összképe. Az 1910–11-ben megvalósult, majd 1933-ban átalakított ház azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmegőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközzése. Megőrzendő a homlokzati vakolat/kő architektúra. A színezés megváltoztatásának igénye esetében érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Érdemes meghagyni – az eredetit követve felújítani, utángyártani – a főbejárat kétszárnyú fa ajtaját, illetve a még meglévő eredeti nyílászárókat. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerülendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt.

FOTÓK

Az épület összképe észak felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület összképe északkelet felől
(Google, 2022. március.)

Az épület részlete, főbejárat a lépcsővel
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület részlete, domborművek a főhomlokzaton (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

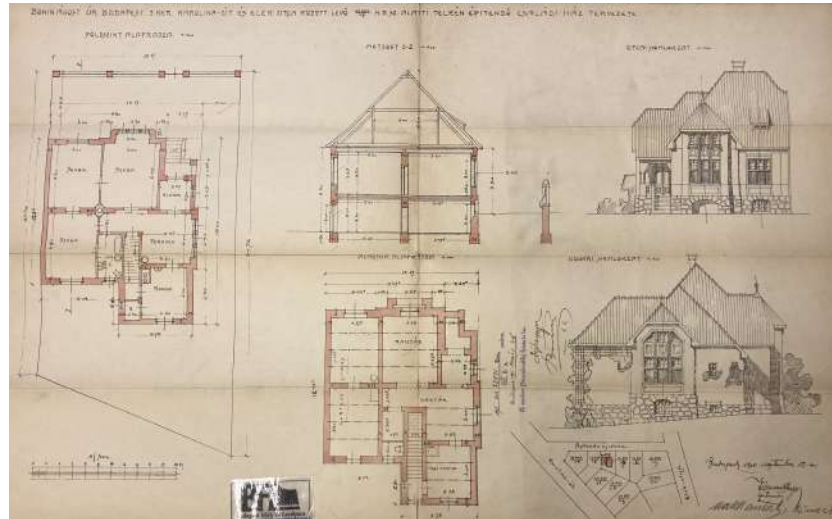

Az épület részlete, az alagsor kőburkolata (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

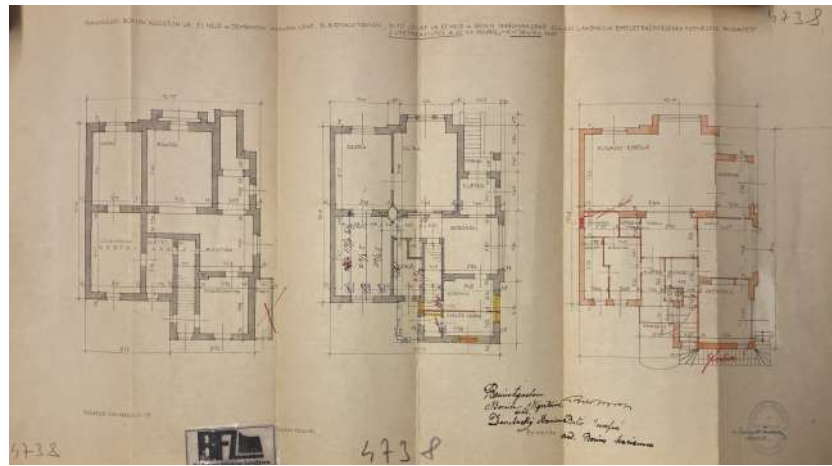

ARCHÍV TERVEK

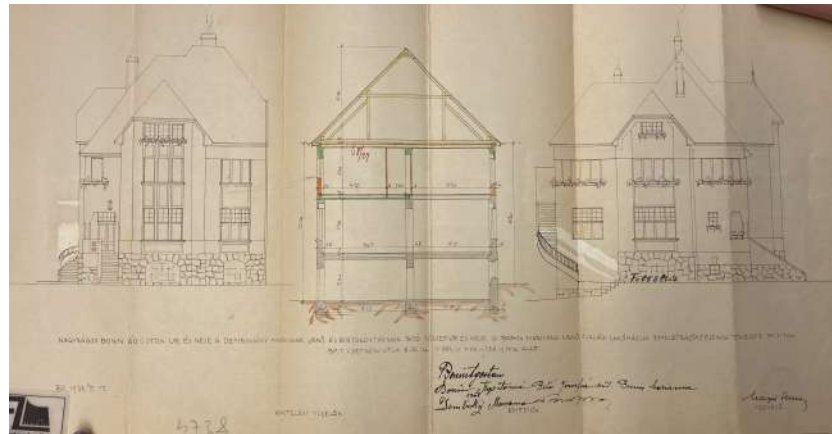
A lakóház 1910-es tervei, K. Alajos
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4738)

A lakóház 1933-as átalakítási tervei,
Mayer Ferenc
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4738)

A lakóház 1933-as átalakítási tervei,
Mayer Ferenc
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4738)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 3.06	városrész: Szentimreváros
cím:	1113 Diószegi út 57. – Ábel Jenő utca 25.
hrs:	4670
megnevezés:	lakóház, Barna-ház (Keleti-ház)
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve: építtető:	1927 (1946) Barna Imre és neje (Kelety Géza és neje)
tervező: stílus:	B. Imre (Bédy Aurél) historizáló
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	–
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Villányi út, Karolina út, Diószegi út, valamint a Dávid Ferenc utca által határolt sík területen áll. Az itt található hat darab, zárt-nyitott tömböt jobbra zárt sorban álló, illetve szabadon álló, általában többemeletes épületek keretezik. Az egyes házakat keskeny előkertek, valamint tágasabb, összefüggő zöldfelületet alkotó hátsó udvarok határolják. A környék összességében csendes zöldvezeti lakóterületnek nevezhető, amely a Gellérthegy déli lábánál fekszik, és alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

A Diószegi út és az Ábel Jenő utca sarkán húzódó telken egy hozzávetőlegesen négyzet alaprajzú, földszintes, alagsorral és tetőtérbeépítéssel rendelkező lakóépület áll. Az Ábel Jenő utca felől keskenyebb előkert, míg a Diószegi út felől és nyugatról nagyobb alapterületű udvar veszi körül, északi irányban pedig tűzfalal csatlakozik a szomszédos társasházhoz. Főbejárata a déli homlokzat bal szélső tengelyében, egy egykarú lépcsőn felmenve nyílik.

Tömegstruktúra:

Az épület alagsor + földszint + tetőtérbeépítéses, magastető, aszimmetrikus elrendezésű, háromtraktusos, falazott téglafalvas szerkezetű. Összetett, mozgalmatlan tömeget alkot, amiről a homlokzatok zárterkélyei, rizalítja, erkélyei, oromzatai, a főbejárathoz vezető lépcső és a cserép héjalású, bonyolult tetőszerkezet gondoskodik.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A visszafogott díszítésű, historizáló, részben a hagyományos építészet formavilágából táplálkozó homlokzatokat kis kiülésű tagolatlan faeresz zárja. Az egységesen sárgás színűre vakolt homlokzatokon az alagsori részt keskeny övparkány választja el a földszinti falszakasztól. Az Ábel Jenő utcai homlokzat szimmetrikus, háromtengelyes, egyenes lezárású ablakokkal, illetve a kiugró rizaliton egy ovális ablakkal jellemezhető. A nyílásokat fehér színű, geometrikus formákban álló keretezés övezi. A rizalit felett kovácsoltvas mellvéddel határolt erkély került kialakításra. A Diószegi utcai homlokzaton az íves zárterkélyek ablakai hasonló geometrikus vakolatkerettel rendelkeznek, ezen a homlokzaton ugyanakkor a zöld színű, fából készített építészeti elemek is nagy hangsúlyt kapnak, mint amilyen az előtetők ereszmegoldása vagy az oromzat fadeszkázata. Az egyszerű nyugati homlokzaton egy erkély tagolja a tetőtérbeépítés szintjén. A nyílászárók az eredeti kialakítást követő, cserélt, korszerű, zöld színezésű faszerkezetek. A lakóházat az utcától kő burkolatú alapzattól és pillérekkel álló, köztük hálószerű határolt kerítés választja el.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEL

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatát és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. Rizalit, zárterkélyek, a főbejárat megoldása, vakolatdíszek, fából készült építészeti elemek a homlokzatokon, Dr. Keleti Géza emléktáblája. Az utcai kerítés.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A két világháború közötti, a hagyományos építészeti motívumkincsét is felhasználó historizáló építészeti irányzat jellemző alkotása, mely visszafogott megformálásával és jellegzetes tömegtagolásával (rizalit, oromzatok, zárterkélyek) tűnik ki. A családi lakóházat 1927-ben Barna Imre és neje építtette. A II. világháborúban jelentősen megsérült, így 1946-ban az új tulajdonosok, Keleti Géza és neje a megmaradt épületrészeket felhasználva újjáépítették – gyakorlatilag az eredeti alaprajzi rendszert és homlokzati kialakítást megőrizve, de egyszerűbb változatban. Az 1927-ben épült, majd 1946-ban újjáépített ház azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmezőrő fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükséges, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. Megőrzendő a homlokzati vakolat- és fából készült architektúra, az eredeti követő nyílászárók kialakítása. A színezés megváltoztatásának igénye esetében érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerülendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt.

FOTÓK

Az épület összképe kelet felől
(Google, 2022. március)

Az épület összképe dél felől
(Google, 2012. február)

Az épület részlete, az Ábel Jenő
utcai homlokzat ablakai és az
emléktábla (Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

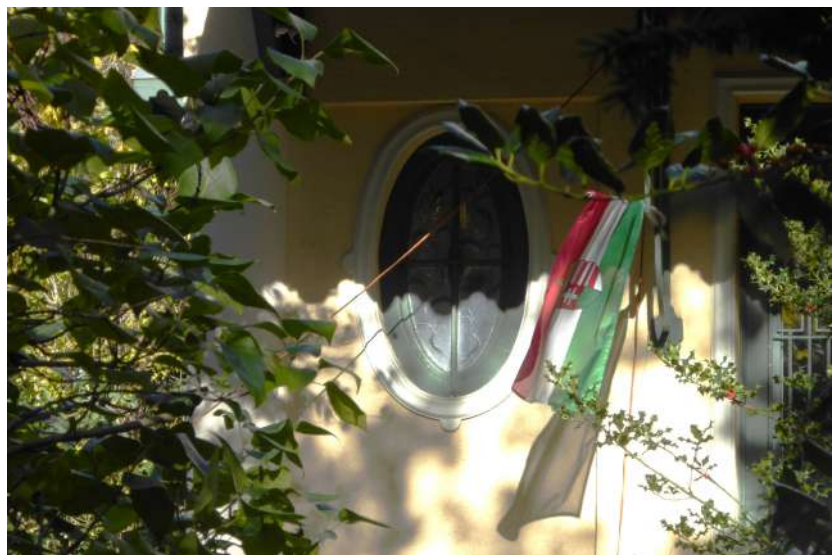
Az épület részlete, az Ábel Jenő utca felőli kerítés (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

Az épület részlete, a főbejárat és előtető (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

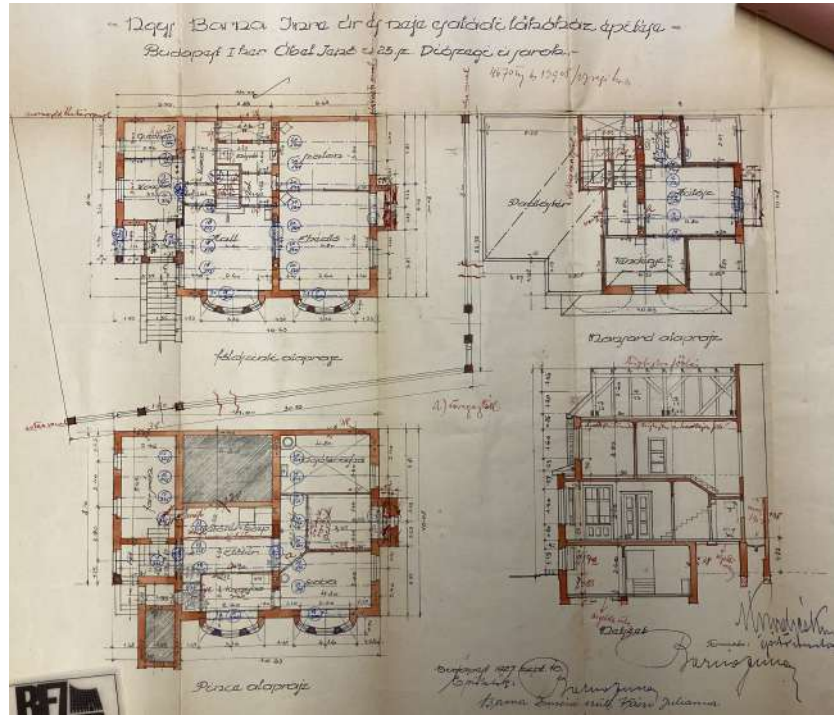

Az épület részlete, a főbejárat melletti ovális ablak (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

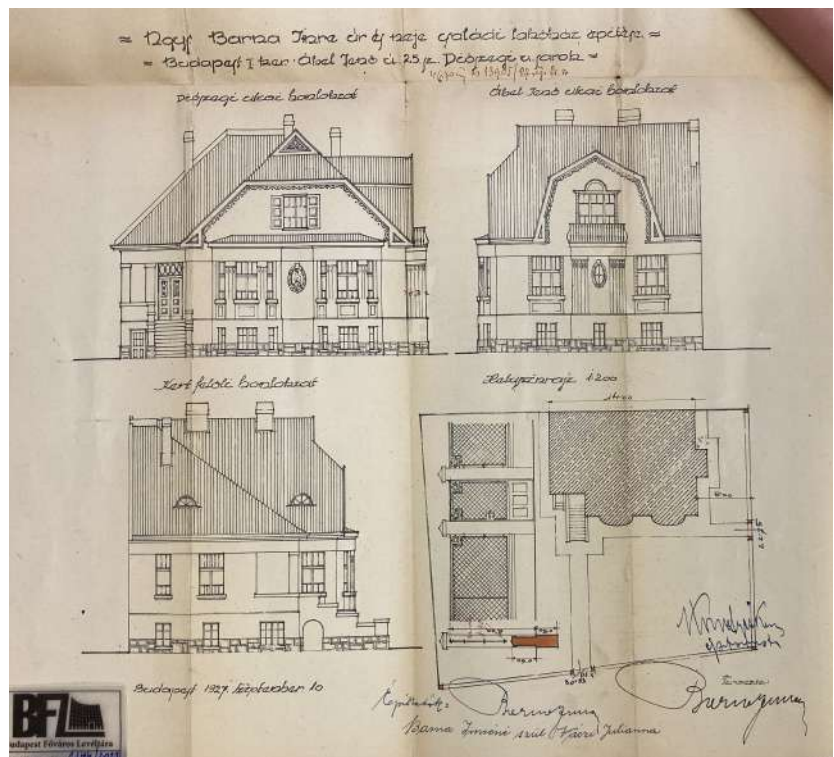

ARCHÍV TERVEK

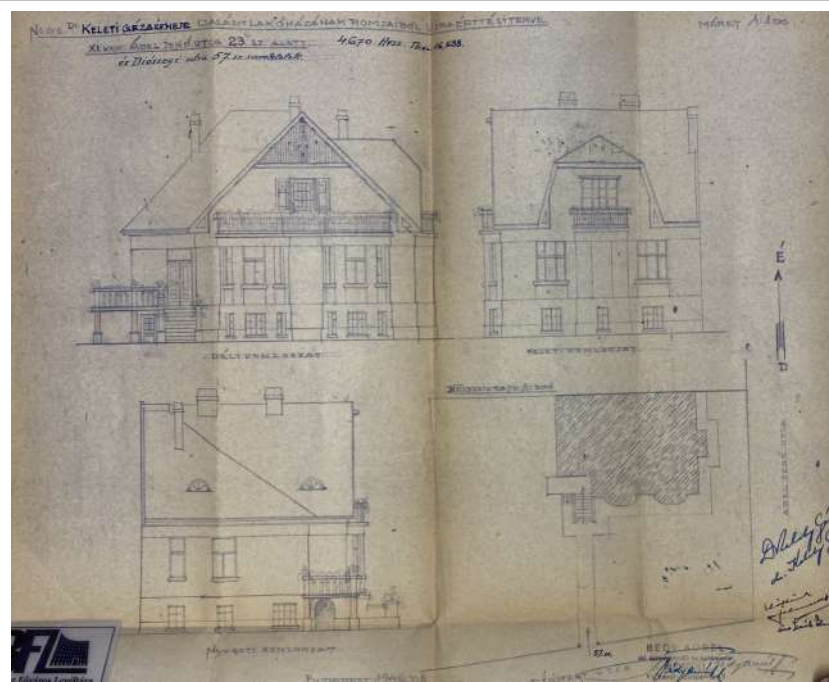
A lakóház 1927-es tervei, B. Imre
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4670)

A lakóház 1927-es tervei, B. Imre
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4670)

A lakóház 1946-os újjáépítési terve,
Bédy Aurél
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4670)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 3.07	városrész: Szentimreváros
cím:	1113 Elek utca 3/b. – Csetneki utca 1.
hrs:	4754/2
megnevezés:	társasház, Békássy- bérház
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve: építtető:	1933–34 Csaják Kálmán és neje utóda, Békássy Istvánné
tervező: stílus:	– modern
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	–
	Völgzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Villányi út, Karolina út, Diószegi út, valamint a Dávid Ferenc utca által határolt sík területen áll. Az itt található hat darab, zárt-nyitott tömböt jobbra zárt sorban álló, illetve szabadon álló, általában többemeletes épületek keretezik. Az egyes házakat keskeny előkertek, valamint tágasabb, összefüggő zöldfelületet alkotó belső udvarok határolják. A környék összességében csendes zöldvezeti lakóterületnek nevezhető, amely a Gellérthegy déli lábánál fekszik, és alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

A Csetneki utca és az Elek utca sarkán húzódó telken egy „L” alaprajzú, háromemeletes társasház áll. Az utcák felől keskenyebb előkertek, míg az északnyugati oldalon kis belső udvar veszi körül, északi és keleti irányban pedig tűzfalakkal csatlakozik a szomszédos társasházakhoz. Főbejárata a keleti homlokzat harmadik tengelyében, három lépcsőfokon felmenve nyílik.

Tömegstruktúra:

Az épület alagsor + földszint + 3 emeletes, magastetős, félszinteltolós, aszimmetrikus elrendezésű, háromtraktusos, falazott téglafalaz szerkezetű. Egyszerű, letisztult tömeget alkot, amelyet csupán az utcai és az udvari homlokzaton található tömör mellvédés erkélyek bontanak meg.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A díztelen, egyszerű homlokzatokat kis kiülésű tagolatlan faeresz zárja a harmadik emelet felett. A Csetneki utcai homlokzat 7 tengelyes. Az egyenes lezárású, keretezés nélküli ablakok mellett a negyedik tengelyben egy-egy kisméretű körablakot láthatunk. A második és hetedik axisban pedig a modern építészetre jellemző, íves, tömör mellvédéssel határolt erkélymegoldásokat. Az Elek utcai homlokzat 2 + 2 tengelyes, amelyet szintén egyenes lezárású nyílások, valamint tömör mellvédés erkélyek tagolnak. Figyelemre méltó a főbejárat kialakítása, a homorúan ívelődő kerettel és a kétszárnyú ajtó jellegzetes védőrácsával. A nyílászárók eredeti vagy cserélt, fehér színű faszervezetek, néhol műanyag nyílászárók. A lakóépületet az utcától kő burkolatú alapzattól és pillérekkel álló, köztük hálószerű határolt kerítés választja el.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatára és nyílásrendjeinek raszterére, nyílászáróinak osztásrendjére. Jellegzetes, tömör mellvédés erkélyek, a főbejárat építészeti megoldása.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A két világháború között, az 1920-as évek végén megjelenő, majd fokozatosan elterjedő modern építészeti szemléletet képviselő épületek magas minőségű példája, mely egyszerűsége törekvő megformálásával és jellegzetes tömegtagolásával (kubusok, tömör mellvédés, íves erkélyek) tűnik ki. A ház Békássy Istvánné bérházaként épült 1933–34-ben, mely azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmegeőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. Megőrzendő a ház karakterét alapvetően meghatározó erkélymegoldások, valamint a főbejárat jellegzetes kialakítása. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerülendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt.

FOTÓK

Az épület összképe dél felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület összképe délkelet felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület részlete, az Elek utcai
főbejárat megoldása (Készítés
dátuma: 2023. szeptember 27.)

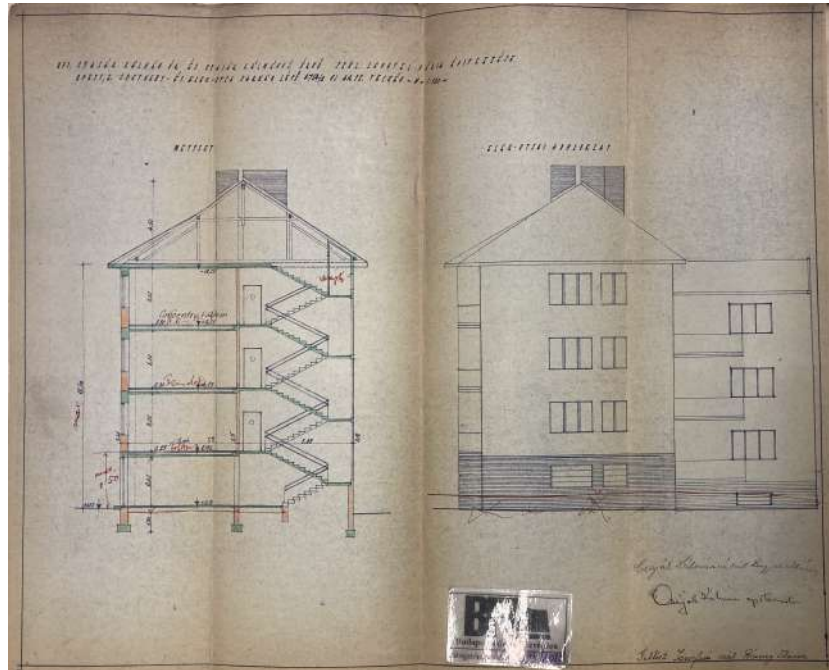

Az épület részlete, erkély- és
főparkány megoldások (Készítés
dátuma: 2023. szeptember 27.)

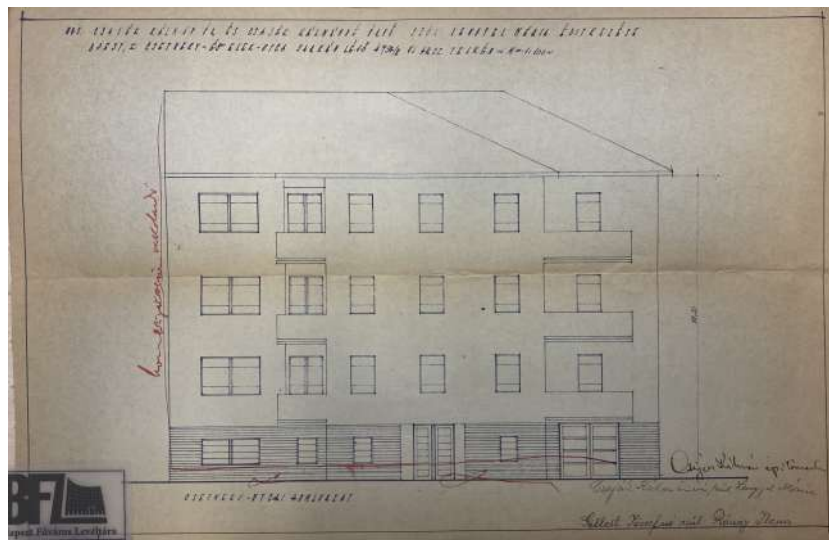

ARCHÍV TERVEK

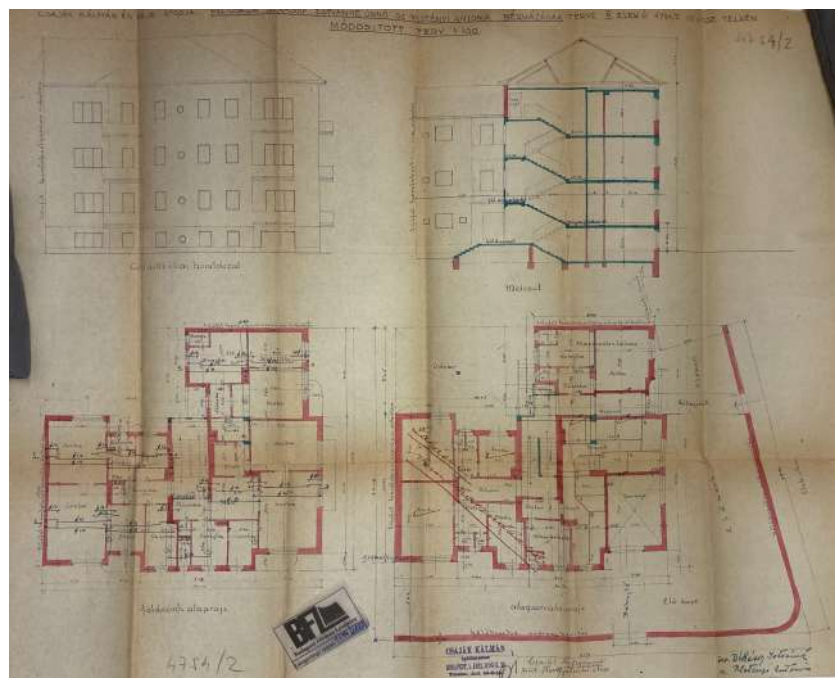
A bérház 1933-as, első
tervváltozata, metszet, homlokzat,
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4754/2)

A bérház 1933-as, első
tervváltozata, homlokzat,
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4754/2)

A bérház 1933-as, módosított terve,
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4754/2)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 3.08	városrész: Szentimreváros
cím:	1113 Elek utca 9/A
hrsz:	4732
megnevezés:	lakóház, Hirsch-ház
mai rendeltetés:	lakóépület, kereskedelmi funkció
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1930
építető:	Hirsch László
tervező:	Müller Pál
stílus:	historizáló
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 – 4732
	
www.vzm.hu	

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Villányi út, Karolina út, Diószegi út, valamint a Dávid Ferenc utca által határolt sík területen áll. Az itt található hat darab, zárt-nyitott tömböt jobbra zárt sorban álló, illetve szabadon álló, általában többemeletes épületek keretezik. Az egyes házakat keskeny előkertek, valamint tágasabb, összefüggő zöldfelületet alkotó hátsó udvarok határolják. A környék összességében csendes zöldvezeti lakóterületnek nevezhető, amely a Gellért-hegy déli lábánál fekszik, és alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

Az Elek utca középső szakaszán húzódó telken egy megközelítőleg téglány alaprajzú egyemeletes lakóház áll, melynek alagsori helyiségében üzlet és műhely működik. Az utca felől és északról keskenyebb előkertek, míg a nyugati oldalon hátsó udvar veszi körül, déli irányban pedig szízfalal csatlakozik a szomszédos lakóépülethez. Főbejárata az utcai homlokzat hátrahúzott tengelyében, négy lépcsőfokon felmenve nyílik.

Tömegstruktúra:

Az épület alagsor + földszint + 1 emeletes, magastető, aszimmetrikus elrendezésű, háromtraktusos, falazott téglafalás szerkezetű. Összességében zárt tömeget alkot, amelyet az utcai és az északi homlokzatok előreugró rizalitjai és a főbejárat tömege bontanak meg. A főhomlokzati rizalit első emeletén fedett-nyitott erkély került kialakításra, melyet két oldal pilaszterek határolnak. A geometrikus mintával kiképzett konzolokkal alátámasztott erkély mellvédjét kovácsoltvas rácszatartó alkotja. Ugyanilyen mellvéd található az északi homlokzat főbejárati tömege felett, mely épületrész az első emelet teraszaként funkcionál. A korlátot virágvázákkal díszített törpepillérek osztják három részre. A főbejárat felett üvegezett kovácsoltvas szerkezetű előtetőt, a felvezető lépcső északi oldalán pedig volutás műkő pofafalat találunk.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sárgás színűre vakolt homlokzatokat hangsúlyos kiülésű, jellegzetes, homorúan ívelődő főpárkány zárja az első emelet felett, a földszintet övpárkány választja el a felső szinttől. A lábati rész felett a földszinti falszakaszok erőteljes nutozást kaptak, míg az emeletet sima vakolat jellemzi, melyet néhol faltükrök gazdagítanak. Az egyenes lezárású nyílászárók eredeti vagy cserélt, sötétbarna, illetve fehér színű faszervezetek. A főbejárat egyszerű ajtaját műkő keretezés emeli ki, az ablakok ezzel szemben keretezés nélküliek, vagy egyszerű övpárkánnyal tagoltak. A lakóépületet az utcától műkő alapzattól és kovácsoltvas rácsból álló kerítés, illetve kapuzat választja el.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználata és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. Jellegzetes főpárkány, kovácsoltvas mellvédés erkély és terasz, a főbejárat és az ahhoz vezető lépcső építészeti megoldása, kovácsoltvas főkapu, dombormű az északi homlokzaton.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A két világháború között tovább élő historizáló építészeti szemléletet képviselő épületek minőségese példája, mely visszafogott megformálásával és jellegzetes tömegtagolásával (rizalitok, erkély és terasz, főbejárati tömeg) tűnik ki. A családi lakóházat Hirsch László mérnök megbízásából 1930-ban tervezte meg Müller Pál, egy meglévő, kéttraktusos épület jelentős mértékű átalakításával és bővítésével. Az 1930-ban használatba vett ingatlan azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is, kiegészülve egy alagsori üzlettel. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmező fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos értékvezető emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközölése. Megőrzendők és hamarosan felújítandók a ház karakterét alapvetően meghatározó erkély- és teraszmegoldások, a főbejárat és a hozzá vezető feljáró jellegzetes kialakítása, a homlokzati vakolatarchitektúra, a kovácsoltvas szerkezetek. A színezés megváltoztatásának igénye esetében érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerülendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt. Új hirdetőtáblák elhelyezése esetén figyelemmel kell lenni a homlokzat egységének megtartására, indokolt lehet a meglévő minőségi cseréje is.

FOTÓK

Az épület összképe kelet felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület összképe északkelet felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület részlete, a főbejárat
megoldása (Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület részlete, a főbejárat
(Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

Az épület részlete, a főhomlokzat
fedett-nyitott erkélye (Készítés
dátuma: 2023. szeptember 27.)

Az épület részlete, a kovácsoltvas kapu (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

ARCHÍV TERVEK

A lakóház 1930-as bővítési,
átalakítási terve, Müller Pál
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4732)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám:	városrész:
3.09	Szentimreváros
cím:	1113 Elek utca 13.
hrsz:	4729/3
megnevezés:	lakóház, Curtis-ház
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1930-as évek
építtető:	Dr. Curtis Vilmosné
tervező:	Csaják Kálmán építőmester
stílus:	modern
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 – 4729/3
Völgzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu	

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Villányi út, Karolina út, Diószegi út, valamint a Dávid Ferenc utca által határolt sík területen áll. Az itt található hat darab, zárt-nyitott tömböt jobbra zárt sorban álló, illetve szabadon álló, általában többemeletes épületek keretezik. Az egyes házakat keskeny előkertek, valamint tágasabb, összefüggő zöldfelületet alkotó hátsó udvarok határolják. A környék összességében csendes zöldvezetési lakóterületnek nevezhető, amely a Gellért-hegy déli lábánál fekszik, és alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

Az Elek utca déli szakaszán húzódó telken egy trapéz alaprajzú egyemeletes lakóház áll. Az utca felől keskeny előkert, míg délről és északról oldalkertek veszik körül, a nyugati oldalon pedig tompaszögben, tűzfalal csatlakozik a szomszédos, Karolina útra néző többemeletes társasházhoz. Főbejárata az északi homlokzatról nyílik. Az utcától kő burkolatú alapzattól, pillérekből és ezek között hálóból álló kerítés választja el.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + 1 emeletes, cserép héjalású magastető, aszimmetrikus elrendezésű, háromtraktusos, falazott téglafalás szerkezetű. Összességében zárt tömeget alkot, amelyet az utcai homlokzat hátrahúzódo falszakasza, és az északi homlokzat előreugró, a lépcsőháznak helyet adó rizalitja oldanak fel. A főhomlokzat legmarkánsabb eleme a sarkon átforduló, nagyméretű, íves erkély, melyet a déli szakaszon tömör, míg a többi részen egyszerű, vízszintes rácsoszatú mellvéd határol. Az emeleti erkély teljes területe felé kinyúlik a magastető, védelmet nyújtva az eső és a túlzott napsütés ellen. A tető déli sarkának alátámasztásáról egy egyszerű acéloszlop gondoskodik.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A narancsos színűre vakolt homlokzatokat erőteljes kiülésű faeresz zárja az emelet felett. Az épület díszítetlen, sima falszakaszokkal jellemezhető, azonban a növényzet mára szinte az egész homlokzatot befutotta. A főhomlokzat egyenes lezárású, keretezés nélküli, három-, illetve négyszárnyú ablakokkal tagolt. Az épület legmeghatározóbb eleme a főhomlokzati, ívesen átforduló erkély és a felé kinyúló tetőmegoldás. A nyílászárók eredeti vagy cserélt, fehér színezésű faszerkezetek, néhol műanyag nyílászárók.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatá és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. Jellegetes erkély- és tetőmegoldás, kőburkolatú, hálós kerítés.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A két világháború között, az 1920-as évek végén megjelenő, majd fokozatosan elterjedő modern építészeti szemléletet képviselő épületek példája, mely visszafogott, a helyi hagyományokhoz alkalmazkodó megformálásával és jellegzetes tömegtagolásával (főhomlokzati erkély, tetőzet) tűnik ki. A családi lakóházat Dr. Curtis Vilmosné megbízásából 1934-ben tervezte meg Csaják Kálmán építőmester. Azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmezőrő fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. Megőrzendő és hamarosan felújítandó a főhomlokzat jellegzetes erkélykialakítása, mellvédje, kerülendő az acéloszlop körbeburkolása. A színezés megváltoztatásának igénye esetében érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerülendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt.

FOTÓK

Az épület összképe kelet felől
(Google, 2022. április.)

Az épület összképe délkelet felől
(Google, 2022. április.)

Az épület részlete, a kerítés
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

A növényzettel befuttatott épület
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

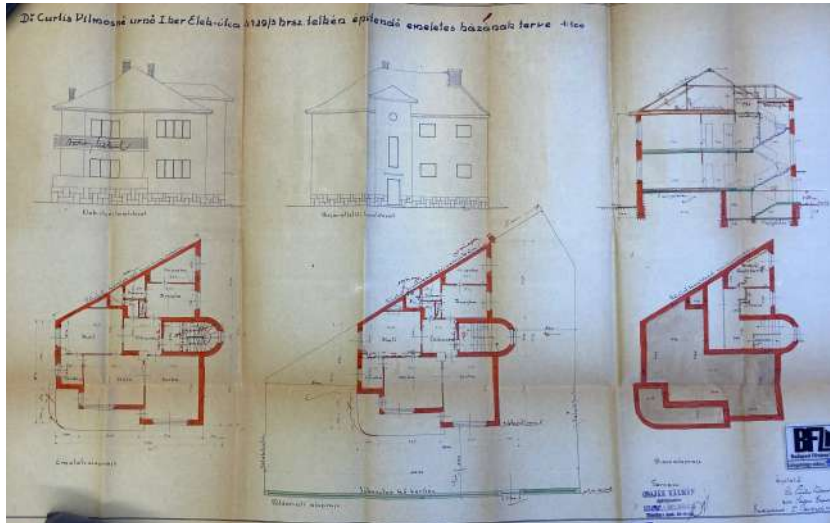

Az épület részlete, a növényzettel
befuttatott emeleti erkély és
előtető (Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

ARCHÍV TERVEK

A lakóház 1934-es terve, Csaják
Kálmán (Budapest Főváros
Levéltára, XV.17.d.329 – 4729/3)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 3.10	városrész: Szentimreváros
cím:	1113 Elek utca 14.
hrsz:	4720
megnevezés:	lakóház, Breyer-villa
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1910–1911
építető:	Breyer
tervező:	Medgyaszay István
stílus:	premodern/népies
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 – 4720
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Villányi út, Karolina út, Diószegi út, valamint a Dávid Ferenc utca által határolt sík területen áll. Az itt található hat darab, zárt-nyitott tömböt jobbra zárt sorban álló, illetve szabadon álló, általában többemeletes épületek keretezik. Az egyes házakat keskeny előkertek, valamint tágasabb, összefüggő zöldfelületet alkotó hátsó udvarok határolják. A környék összességében csendes zöldvezeti lakóterületnek nevezhető, amely a Gellért-hegy déli lábánál fekszik, és alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

Az Elek utca középső szakaszán húzódó telken egy téglány alaprajzú kétemeletes, lapostetős lakóház áll. Az utca felől és északról keskeny előkertek, míg keletről tágasabb hátsó udvar határolja, déli irányban pedig tűzfalal csatlakozik a szomszédos földszintes lakóépülethez. Főbejárata az északi homlokzatról nyílik. A telket rusztikus kőburkolatú és jellegzetes, szív motívumokkal ellátott kovácsoltvas kerítés, illetve kertkapuk választják el az utcától.

Tömegstruktúra:

Az épület alagsor + földszint + 2 emeletes, lapostetős, aszimmetrikus elrendezésű, háromtraktusos, falazott téglafalás szerkezetű. Összességében zárt tömeget alkot, amelyet az utcai homlokzat rizalitja, erkélyei és zárterkélyei, az északi homlokzat rizalitként kiemelkedő lépcsőházi tömege és a hátsó homlokzat nagyméretű teraszai, valamint a ház markánsan kialakított, konzolos, faszervezetű főpárkánya oldanak.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A barackos-homokszínűre vakolt homlokzatokat erőteljes kiülésű, faragott konzolos fa főpárkány zárja a második emelet felett. A díztelen, egyszerű falszakaszokat egyenes lezárású, keretezés nélküli nyílások tagolják. A főhomlokzat kéttengelyes, az elsőtben szögletes kontúrú konzollokkal alátámasztott, kovácsoltvas rácsozattal határolt erkélyeket, míg a másodikban a földszinten és az első emeleten fa- és üvegszerkezetű zárterkélyeket találunk. Az enyhén visszaugratott második emelet jobb oldalán franciaerkélyt alakított ki a tervező. Az északi homlokzat négytengelyes, melyekből a negyedik, rizalitszerűen kiugró axis a lépcsőházat rejtje magában. A lépcsőház ablakai Medgyaszay építészetre igen jellemző megoldású körablakok. A hátsó, keletre néző homlokzat nagyméretű nyílászárókkal, és tágas földszinti, illetve második emeleti terasszal rendelkezik. Utóbbiak áttört mellvédjei ugyancsak a tervező egyedi építészeti képviselik. A nyílászárók eredeti vagy cserélt, fehér, illetve sötétbarna színezésű faszervezetek.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználata és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. Medgyaszay István építészetre jellemző építészeti elemek, mint a lépcsőház ablakai, a teraszok áttört mellvédjei, a nagy kiülésű faragott konzolos főpárkány, előtető a főbejárat felett. A kerítés megoldása.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti és építészettörténeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. Az 1910-es években megjelenő, a népi, nemzeti hagyományokból is táplálkozó premodern építészet kiemelkedő alkotása, mely egyedi megformálásával és jellegzetes tömegtagolásával (erkélyek, zárterkélyek, teraszok, lépcsőházi tömeg) tűnik ki. A nemzeti hagyományokat a modern szerkezetekkel ötvöző Medgyaszay István (1877–1959) jelentős alkotása. A Breyer-villa első tervei 1910-ben készültek el, ekkor még egyemeletes és padlástér-beépítéses változatban. 1911-ben módosították a terveket – ezek alapján végül kétemeletes házat emeltek, melynek így a főhomlokzati kialakítása is sokat változott az eredeti koncepcióhoz képest. A villa azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmegőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos érték közvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközlése. Megőrzendő az egyedi homlokzati architektúra, a kovácsoltvas és kőburkolatú kerítés. A színezés megváltoztatásának igénye esetében érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Hosszú távon javasolt egységesíteni a homlokzati nyílászárók, ezen kívül a kovácsoltvas elemek színét. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerülendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt.

FOTÓK

Az épület összképe nyugat felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület összképe északnyugat
felől (Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület részlete, a kerítés
kovácsoltvas kapuja (Készítés
dátuma: 2023. szeptember 27.)

Az épület részlete, lépcsőházi ablak és főpárkány (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

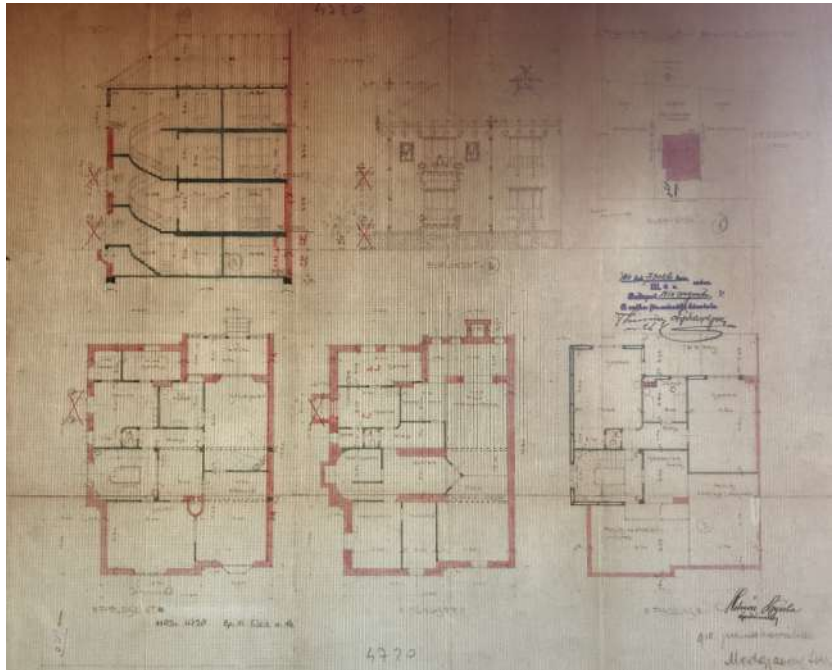

Az épület részlete, ablak és zárterkély a főhomlokzaton (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

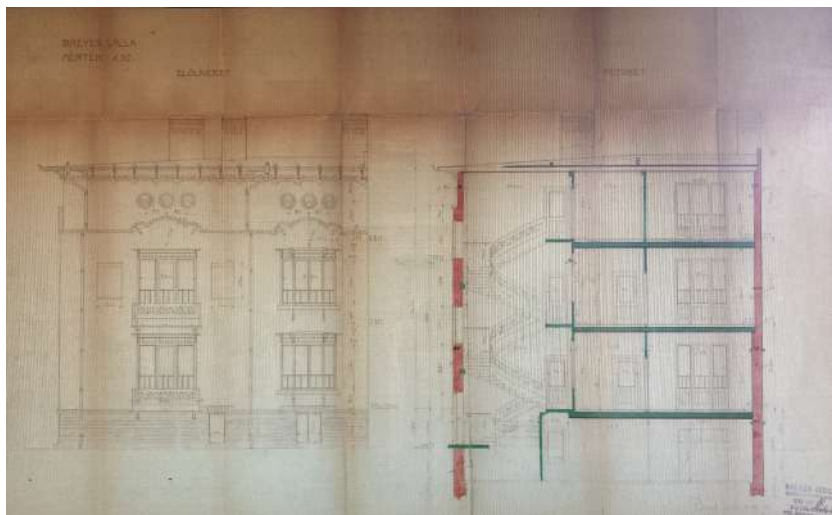

ARCHÍV TERVEK

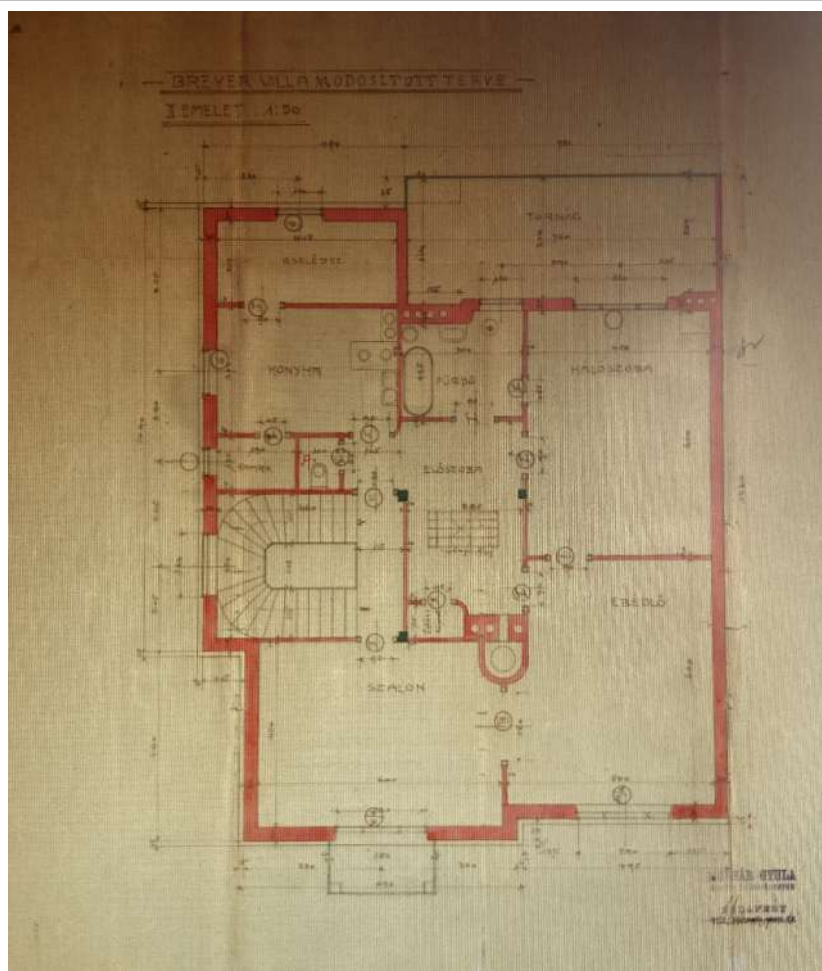
A lakóház 1910-es terve,
Medgyaszay István (Budapest
Főváros Levéltára, XV.17.d.329 –
4720)

A lakóház 1910-es terve,
Medgyaszay István (Budapest
Főváros Levéltára, XV.17.d.329 –
4720)

A lakóház 1911-es módosított terve, II. emelet, Medgyaszay István (Budapest Főváros Levéltára, XV.17.d.329 – 4720)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 3.11	városrész: Szentimreváros
cím:	1113 Elek utca 16.
hrsz:	4721
megnevezés:	lakóház, Szojka-ház
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1931
építettő:	Szojka Ernő és neje, Tóth Emma
tervező:	P. Flóris
stílus:	historizáló
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 – 4721
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Villányi út, Karolina út, Diószegi út, valamint a Dávid Ferenc utca által határolt sík területen áll. Az itt található hat darab, zárt-nyitott tömböt jobbra zárt sorban álló, illetve szabadon álló, általában többemeletes épületek keretezik. Az egyes házakat keskeny előkertek, valamint tágasabb, összefüggő zöldfelületet alkotó hátsó udvarok határolják. A környék összességében csendes zöldvezeti lakóterületnek nevezhető, amely a Gellért-hegy déli lábánál fekszik, és alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

Az Elek utca közepső szakaszán húzódó telken egy téglány alaprajzú földszintes, tetőtérbeépítéssel rendelkező lakóház áll. Az utca felől keskeny előkert, míg keletről tágasabb hátsó udvar határolja, déli és északi irányban pedig tűzfalakkal csatlakozik a szomszédos, magasabb társasházakhoz. Főbejárata az utcai homlokzat bal szélső tengelyében nyílik.

Tömegstruktúra:

Az épület alagsor + földszint + tetőtérbeépítéses, palával borított magastető, megközelítőleg szimmetrikus elrendezésű, kéttraktusos, falazott téglafalaz szerkezetű. Összességében zárt tömeget alkot, amelyet az utcai és az udvari homlokzatok előreugró rizalitjai bontanak meg. A főhomlokzati rizalit a sokszög három oldalával záródik, felette manzárdtetőt és az ezt kiemelő bádogdiszt találunk. A hátsó homlokzatot egy timpanonos tetőtéri ablak, a földszinten pedig fedett terasz tagolja.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sárgás színűre vakolt homlokzatokat háromrészes főpárkány és kis kiülési faeresz zárja a földszint felett. A homokkő burkolatú alagsori falszakaszt végigfutó övpárkány választja el a földszinttől az utcai homlokzaton. A főhomlokzat 6 tengelyes, melyek közül a bal szélső ad helyet a főbejárati ajtónak és felette egy kis ovális bevilágítónak, a többi pedig az egyenes lezárású, keretezett szobaablakoknak. A pala borítású nyereg, illetve manzárdtetőt beépítették, ami némileg rontott a főhomlokzat összképén – új nyílás jelent meg a rizalit felett, illetve a jobb szélső tengelyben is. A nyílászárók eredeti vagy cserélt, fehér, illetve sötétbarna színezésű faszerkezetek a földszinten, a tetőtér esetében korszerű faszerkezetek.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználata és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. A környék kevés megmaradt, földszintes épülete közé tartozik. Jellegzetes kovácsoltvas, hálós kerítés és kertkapu, 1691-es birtok határárk az előkertben.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti és történeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A két világháború között tovább élő historizáló építészeti szemléletet képviselő épületek minőségi példája, mely visszafogott megformálásával és jellegzetes tömegtagolásával (rizalit, tetőzet) tűnik ki. A környék megmaradt földszintes épületállománya közé tartozik. A családi lakóházat Szojka Ernő és neje, Tóth Emma megbízásából P. Flóris tervezte meg 1931-ben. Összességében napjainkig változatlan formában áll, azonban 1936-ban bővítették az alagsorát, majd 1980-ban a teljes tetőtérét beépítették, ami kisebb módosításokat eredményezett a homlokzat megjelenésén. Az épület azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmegőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések, továbbépítések eszközése. Megőrzendő a homlokzati vakolat- és kőarchitektúra. A színezés megváltoztatásának igénye esetében érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Addig is javasolt a szín egységesítése a főhomlokzati vakolt falszakaszokon. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerülendő volna a homlokzatok külső hőszigetelésével való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt.

FOTÓK

Az épület összképe nyugat felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület összképe nyugat felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület részlete, birtok határkő
1691-ből (Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület részlete, főhomlokzati
ablakkeretezések (Készítés
dátuma: 2023. szeptember 27.)

Az épület részlete, a kovácsoltvas
kapu dísziténye (Készítés
dátuma: 2023. szeptember 27.)

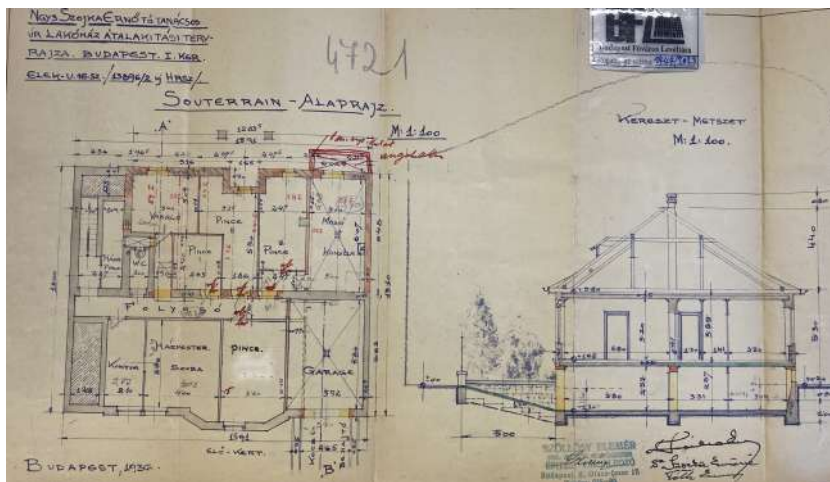

ARCHÍV TERVEK

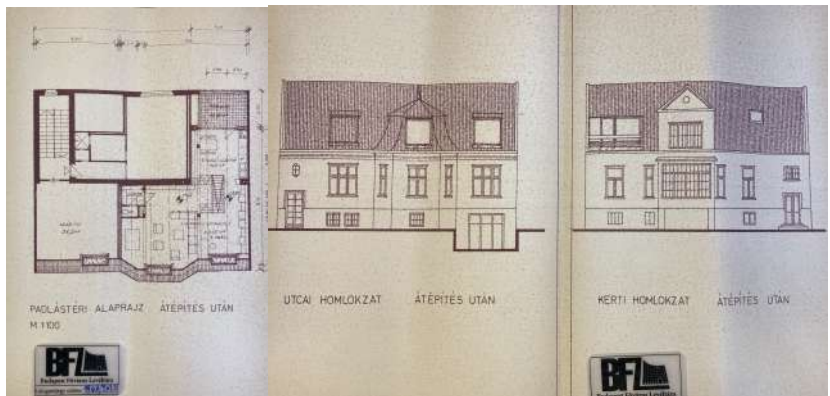
A lakóház 1931-es terve, P. Flóris
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4721)

A lakóház 1936-os bővítési terve,
alagsor, Szóllósy Elemér
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4721)

A lakóház 1980-as bővítési terve,
tetőtér és homlokzatok,
Makhlutné Szamosvári Ildikó
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4721)

ARCHÍV KÉPEK

A lakóház archív fotói, 1980
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4721)

utcai homlokzat

39

A lakóház archív fotói, 1980
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4721)

— 5 —

kerti homlokzat

40

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 3.12	városrész: Kelenföld
cím:	1113 Ibrahim utca 13.
hrsz:	4568/37
megnevezés:	társasház
mai rendeltetés:	lakóépület
véendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1934
építető:	Hautzinger Sándor és neje
tervező:	Tiefenbach József
stílus:	korai modern
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 – 4568/37
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Bocskai út, Nagyszőlős út, valamint a Budaörsi út által határolt sík területen fekszik. A környező háztömbökben vegyesen állnak sorházak és szabadon álló társasházak. Az utcák az említett főutakon belüli területen rendkívül kis forgalmúak, mindkét oldalukon fasorokkal szegélyezettek, összességében csendes zöldövezeti lakóterületként jellemezhető a környék.

Beépítési mód:

Az Ibrahim utcára néző telket hozzávetőlegesen négyzet-alakban, szabadon álló módon építették be; a lépcsőház bejárata a délnyugati saroknál, az Ibrahim utca felől nyílik. A közterület felé keskeny előkert, illetve az épületet övező oldalkertek mellett a ház mögött kis hátsókert található. Az oldalkertek kocsibeállóként használatosak, így a kerítés két szélén egy-egy kétszárnyú kertkapu nyílik.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + háromemeletes, lapostetős, aszimmetrikus elrendezésű, kéttraktusos alaprajzi rendszerű, falazott téglafalaz szerkezetű. Az utcai homlokzat középső nyílástengelyében az első és második emeleten rizalitszerűen kiemelkedő épülettömeg található, melyhez jobb oldalt zárt mellvédés erkélyek csatlakoznak. Az épület bal (nyugati) felén harmadik emelet is található, melyben a lépcsőház felvezet a legfelső szintre, illetve az alsóbb szintek rizalítja itt vaskorlátos teraszként nyitva áll a harmadik emeleti lakás részeként.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sima sík homlokzatokat kis kiülésű tagolatlan vasbeton ereszpárkány zárja le a második emelet fölött. A homlokzat burkolóanyaga falburkoló téglák és vakolat. A földszint részben, míg a lábazat végig homokkővel van burkolva. Ugyanebből az anyagból készült a vaskerítés lábazata és pillérei. Nyílászárói mind eredetiek, vegyesen fehér és barna színezésűek, fából készültek. Szintén homokkő tömbökkel szegélyezettek a bejárat két oldalán található falszakaszok.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatát (homokkő, burkolótégla, vakolat) és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. A kerítés és a kapuk – kő pillérekkel együtt. Harmadik emeleti hajlított vas erkélykorlát.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bír, véendő objektum. A két világháború közötti korai modern építészeti jellemző alkotása, mely letisztult építészeti megformálásával és szellemesen változatos anyaghasználatával kitűnik a környezetéből. Az 1934-ben épült ház azóta is változatlan funkcióval működik. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmező fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerüendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. A homlokzatok felújítása, különösképpen a kő- és téglafelületek megőrzése és felülettisztítása szükségessé vált. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerüendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt. A hullámpala fedésű garázsépület lehetőség szerinti elbontása üdvözlendő volna. A vakolt felületek homokkőhöz illeszkedő színezése a jövőbeni felújítások során is megtartandó. A téglaburkolat hiányai pótlandóak. Falon kívüli kábelcsatornában vezetett gépészeti vezetékek inkább falhoronyba való helyezése kívánatos volna.

FOTÓK

Az épület összképe a kerítéssel együtt dél felől (goggle.com/maps 2022. április)

Az épület utcai homlokzata délnyugat felől a harmadik emeleti erkélykorláttal (Készítés dátuma: 2023. szeptember 10.)

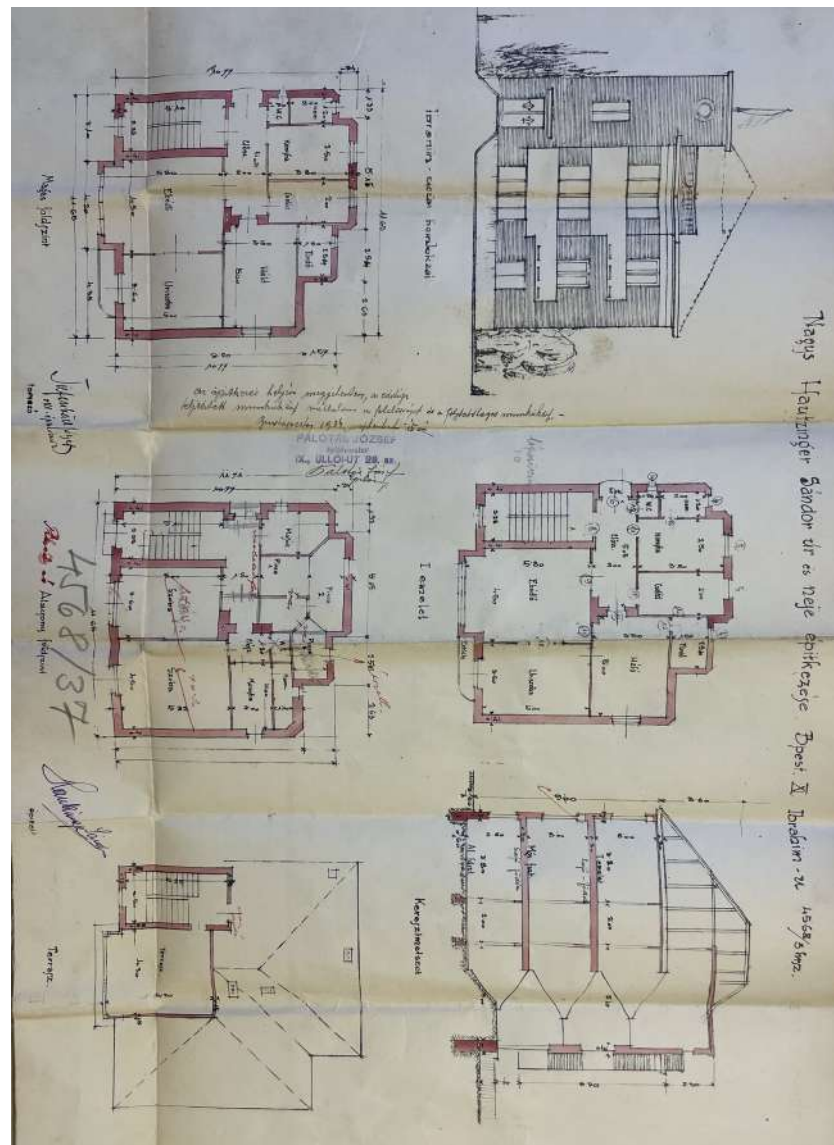

Az épület részlete, a bejárati ajtó és környezete (Készítés dátuma: 2023. szeptember 10.)

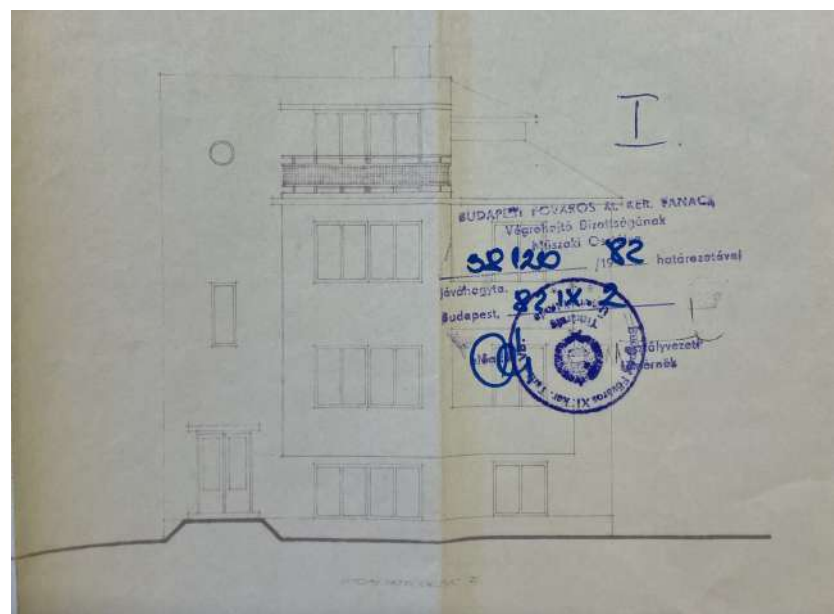
ARCHÍV TERVEK

Az épület engedélyezési tervei 1934-ből (BFL XV.17.d.329 - 4568/37)

Thaigus Hausinger Sándor úr és neje építkezése. Épít. I. Budapesti -VI. 1934/5. évf.

A tetőtérbeépítés engedélyezési tervei 1982-ből (BFL XV.17.d.329 - 4568/37)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 3-13	városrész: Szentimreváros
cím:	1113 Tarcali utca 12.
hrsz:	4690
megnevezés:	lakóház
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1909
építtető:	özv. Mirkovszky Gézáné, özv. Tóth Gáspárné
tervező:	Löllbach Kálmán
stílus:	historizáló
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 – 4690
	Völgzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Villányi út, Karolina út, Diószegi út, valamint a Dávid Ferenc utca által határolt sík területen fekszik. Az itt található hat darab, zárt-nyitott tömböt jobbra zárt sorban álló, illetve szabadon álló, általában többemeletes épületek keretezik. Az egyes házakat keskeny előkertek, valamint tágasabb, összefüggő zöldfelületet alkotó hátsó udvarok határolják. A környék összességében csendes zöldvezeti lakóterületnek nevezhető, amely a Gellért-hegy déli lábánál fekszik, és alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

A Tarcali utca középső szakaszán húzódó telken egy megközelítőleg négyzet alaprajzú, kétemeletes, magastetős lakóház áll. Az utca felől és délről keskeny előkertek, míg keletről tágasabb hátsó udvar határolja, északi irányban pedig tűzfalal csatlakozik a szomszédos többemeletes lakóépülethez. Főbejárata a déli homlokzatról nyílik. A telket kő és műkö alapzatú kovácsoltvas kerítés, illetve kertkapuk választják el az utcától.

Tömegstruktúra:

Az épület alagsor + földszint + 2 emeletes, cserép héjalású magastetővel fedett, aszimmetrikus elrendezésű, háromtraktusos, falazott téglafalaz szerkezetű. Kubus formájú tömegét az utcai homlokzat jellegzetes rizalitja, a déli homlokzat alacsonyabb, egyemeletes tengelye és a hátsó homlokzat nagyméretű teraszai bontják meg.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A földszínre vakolt homlokzatokat enyhe kiülésű faeresz zárja a második emelet felett. Az alagsori zóna kőburkolata felett a dísztelen, egyszerű falszakaszokat egyenes lezárású, keretezés nélküli nyílások tagolják. Mára az épület jelentős részét befutotta a növényzet. A főhomlokzat legmeghatározóbb részlete a rizalitszerűen előreugró, enyhén ívelődő második tengely, mely alul zárt, az első emeleten kétoldalt franciaerkélyekkel tagolt, míg a második emeleten kovácsoltvas mellvéddel határolt erkély ül a tetejére. A déli homlokzat háromtengelyes, melyek közül a második axis lépcsőzetesen elhelyezett keskeny ablaknyílásai a homlokzaton is megjelenítik a mögöttük helyet kapó funkciót: a függőleges irányú közlekedőteret. A főbejárat is itt, a földszinten, egy előtető alatt nyílik. A hátsó homlokzatot a már említett nagyméretű teraszok tagolják. A nyílászárók eredeti vagy cserélt, fehér és sötétbarna színezésű, jellegzetes osztású faszerkezetek.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatára és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. A homlokzat zárterkélyszerű rizalitja, a lépcsőházi homlokzatmegoldás, a főbejárat kialakítása, a kőburkolatú és kovácsoltvas kerítés.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A 20. század elejét is meghatározó historizáló építészeti irányzat minőségi alkotása, mely visszafogott megformálásával és jellegzetes tömegtagolásával (erkélyek, teraszok, lépcsőházi homlokzatformálás) tűnik ki. Az egyemeletes, a padlásszinten műteremmel és szertárral kiegészített házat özv. Mirkovszky Gézáné és özv. Tóth Gáspárné megbízásából Löllbach Kálmán tervezte 1909-ben. A későbbi évtizedekben azonban egy második emeletet építettek rá, ami jelentősen módosította a homlokzatok eredeti képét. Eltűnt például az 1909-es terven látható sokszögletű főhomlokzati oromzat, valamint a lépcsőház háromszögletű oromzata is, módosult a tetőzet formája. Mindez már inkább a modern építészet irányába vitte a ház megjelenését. Az 1909-ben átadott, majd a későbbiekben átalakított épület azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmegeőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközölése. Megőrzendő az egyedi homlokzati architektúra, a kovácsoltvas és kőburkolatú kerítés. A színezés megváltoztatásának igénye esetében érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerülendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt. A homlokzatok egysége, állagmegóvása érdekében javasolt a vezetékek elhelyezését felülvizsgálni, illetve a növényzettel történő befuttatás mértékét mérlegelni.

FOTÓK

Az épület összképe nyugat felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület összképe délnyugat felől
(Google: 2022. április)

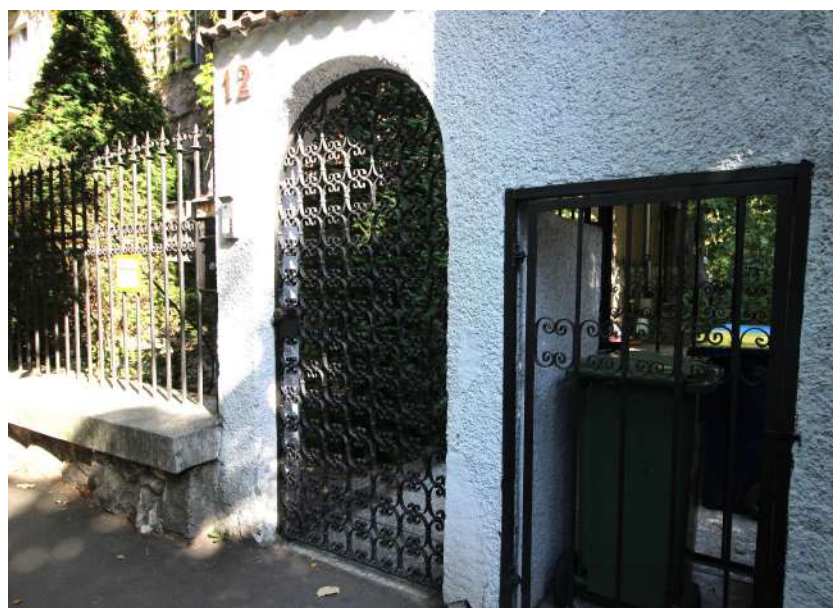
Az épület részlete, a főhomlokzat
kialakítása (Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület részlete, erkély és szoborfülke a főhomlokzaton
(Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

Az épület részlete, a főkapu kialakítása (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

Az épület részlete, kovácsoltvas kerítés (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

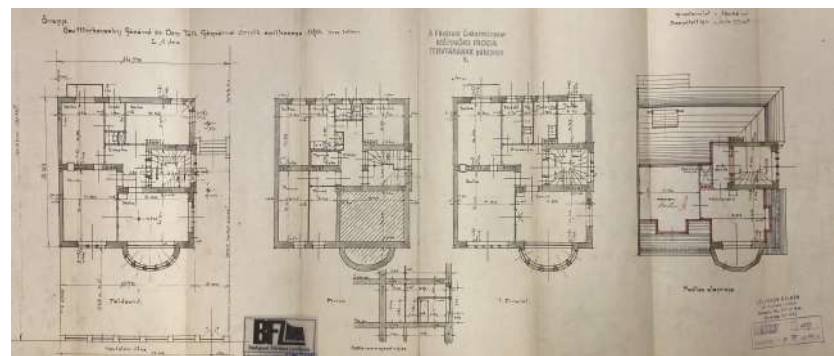

ARCHÍV TERVEK

A lakóház 1909-es tervei, Löllbach
Kálmán
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4690)

A lakóház 1909-es tervei, Löllbach
Kálmán
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4690)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám:	városrész:
3-14	Szentimreváros
cím:	1113 Tarcali utca 25. – Diószegi út 61.
hrs:	4699
megnevezés:	lakóház, Szilárd-ház
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1927
építtető:	Szilárd János
tervező:	Róna László
stílus:	modern
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 – 4699
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Villányi út, Karolina út, Diószegi út, valamint a Dávid Ferenc utca által határolt sík területen áll. Az itt található hat darab, zárt, nyitott tömböt jobbra zárt sorban álló, illetve szabadon álló, általában többemeletes épületek keretezik. Az egyes házakat többemeletes előkertek, valamint tágasabb, összefüggő zöldfelületet alkotó hátsó udvarok határolják. A környék összességében csendes zöldvezeti lakóterületnek nevezhető, amely a Gellért-hegy déli lábánál fekszik, és alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

A Tarcali utca és a Diószegi út sarkán húzódó telken egy téglány alaprajzú, egyemeletes, magastetős lakóház áll. Az utcák felől keskenyebb előkertek, míg északról tágasabb oldalsó udvar határolja, nyugati irányban pedig tűzfalal csatlakozik a szomszédos többemeletes lakóépülethez. Főbejárata az északi homlokzat harmadik tengelyében nyílik. A telket kovácsoltvas, hálós kerítés és kertkapu választják el az utcától.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + 1 emeletes, tetőtérbeépítéses, cserép héjalású nyeregteretűvel fedett, aszimmetrikus elrendezésű, kéttraktusos, falazott téglafalaz szerkezetű. Hagyományos „ház formájú” lakóépület, amely minden oldalon magasan felfutó háromszög, illetve trapéz alakú oromzattal jellemezhető. Az oromzatoknak a Tarcali út felőli és az északi oldalon kémények adnak további hangsúlyt.

Homlokzatok, anyaghasználat:

Az épület karakterét alapvetően meghatározza a kő lábazat felett induló nyerstégla burkolat, valamint a nyílászárók kő keretezése, és az oromzatok mentén futó kő elemekből álló sávok. Ez az architektonikus megoldás az északi államok hagyományos építészetét idézi, mindenekelőtt az angol parasztházakra emlékeztet a tömegformálást és az anyaghasználatot tekintve egyaránt. A Diószegi úti homlokzat oromzatán egy kis íves szoborfülke kapott helyet, melyet íves kő övpárkány hangsúlyoz. Az emeleti és földszinti nyílászárók egyenes lezárásúak, melyeket egyszerű kő keret vesz körül. Hasonló kialakítású a kéttengelyes Tarcali utcai homlokzat is, melynek ikerablakai között húzódik a kémény kismértékben előreugró sávja. Az északi homlokzat a legösszetettebb, itt trapéz alakú oromzatot találunk, két darab, a homlokzat síkjára kihúzott kéménnyel, „füllel” kiegészülve, valamint változatos nyílásokat: két ovális ablakot, és egy négy részre osztott, kőkeretes első emeleti nyílászárót. A főbejárat is itt, a harmadik tengely földszintjén nyílik. A nyílászárók eredeti vagy cserélt fehér színezésű faszerkezetek.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználata és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. A homlokzat nyerstégla burkolata, a kő sávok és keretezések, a kéményes-oromzatos kialakítás, íves szoborfülke, kovácsoltvas kerítés.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A két világháború közötti hazai építészet jeles alkotása, amely az északi államok hagyományos lakóházainak formai megoldásait, anyaghasználatát idézi. Egyedi homlokzati kialakításával és jellegzetes tömegtagolásával (oromzatok, kémények, kő keretezések, nyerstégla burkolat) tűnik ki. A családi lakóház 1927-ben Szilárd János megbízásából, Róna László tervei szerint valósult meg, melyet 1929-ben kismértékben módosítottak. Az 1927-ben használatba vett ház azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmezőrő fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükegszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközlése. Megőrzendő az egyedi homlokzati architektúra, a nyerstégla burkolat, a kovácsoltvas kerítés. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerülendő a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt.

FOTÓK

Az épület összképe dél felől
(Google, 2012. február)

Az épület összképe délkelet felől
(Google, 2012. február)

Az épület részlete, a főhomlokzat
kialakítása (Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület részlete, ablakkeretezés
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület részlete, kovácsoltvas
kapu (Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

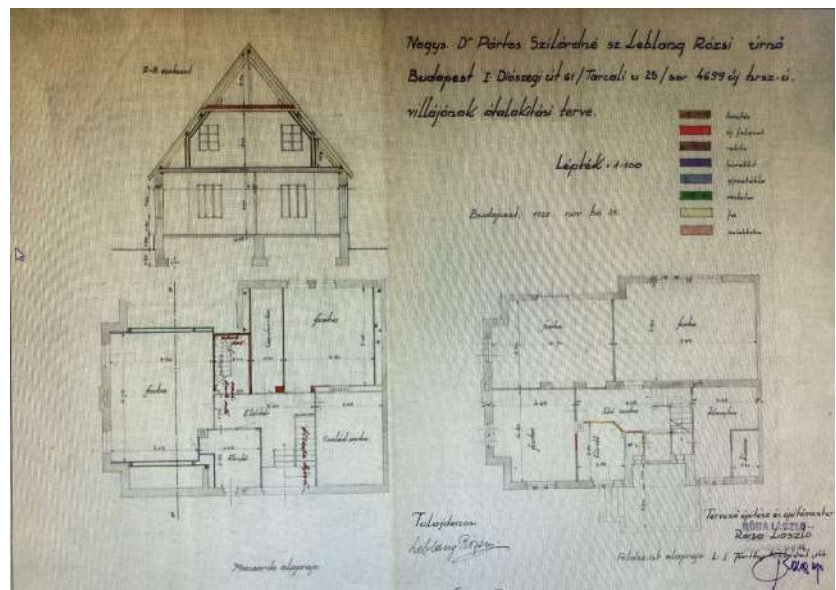

ARCHÍV TERVEK

A lakóház 1927-es tervei, Róna László
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4699)

A lakóház 1929-es átalakítási tervei,
Róna László
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4699)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 3-15	városrész: Kelenföld
cím:	1113 Vincellér utca 33., Ulászló utca 53.
hrs:	4505
megnevezés:	társasház
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1922, 1927 (ráépítés)
építettő:	Zsögön Béla és neje
tervező:	Kenyery Rezső
stílus:	szecessziós, historizáló
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 - 4505
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Bartók Béla út, Bocskai út, Nagyszőlős utca, valamint a Karolina út által határolt sík területen fekszik. A környező háztömbökben vegyesen állnak sorházak és szabadon álló társasházak. Az utcák az említett főutakon belüli területen rendkívül kis forgalmúak, mindkét oldalukon fasorokkal szegélyezettek, összességében csendes zöldövezeti lakóterületként jellemezhető a környék.

Beépítési mód:

A két utcára néző telket hozzávetőlegesen négyzet-alakban építették be, a főbejárat az északi oldal közepén a kertből nyílik. A két utca felé keskeny előkertek mellett az épülettől északra beépítetlen udvar található. Az épület nyugaton telekhatárra épült, ott tűzfalal csatlakozik a szomszédos Ulászló utcai társasházhoz, míg a déli, keleti és északi oldalán külső homlokzatokkal rendelkezik.

Tömegstruktúra:

Az épület alagsor + földszint + 2 emeletes, manzárdtetős, aszimmetrikus elrendezésű, kéttraktusos alaprajzi rendszerű, falazott téglafalás szerkezeti rendszerű. Az Ulászló és Vincellér utcák találkozására néző épületsarok 45 fokban, egy nyílástengelynyi északra beépítésben lecsapott; az első emeleten félköríves zárt erkély látható. Az északi oldal közepe táján kisebb rizalit türemkedik ki, mely részben a lépcsőház tömegét rejt magában, kontyolt nyeregterével van ellátva. Ezen épületrésztől nyugatra az északi oldalon vasbeton pilléres loggia található. A tető formája manzárd, a külső homlokzatok felé nagyobb hajlásszöggel, cserép héjalással. A belső tetőszakaszok alacsonyabb hajlásúak és bitumenes lemezzel burkoltak. A tetőtér beépítésre került, erről jelenleg kívülről csak a tetősík-ablakok árulkodnak.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A szerény díszítésű neobarokk vakolt homlokzatokat kis kiülésű tagolatlan faeresz zárja le a második emelet fölött. A homlokzat burkolóanyaga vakolat és műkő, míg a lábazat kemény homokkőből, a kerítés pedig vasból készült. Nyílászárói részben eredeti, részben kicserélt korszerű, fehér színezésű faszerkezetek. Az erkélykorlátok műkőből készültek. A cserélt ablakok is igyekeznek követni az eredeti osztásrendet.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatát és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. Nevezetes lakókat (Laczó István, Zsögön Lenke) megőrkítő márvány emléktábla.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bír, védendő objektum. Az 1922-ben épült földszintes sarokházra 1927-ben további két szintet építettek. A két világháború közötti, továbbra is a polgári konvenciókat követő historizáló építészeti irányzat jellemző alkotása, elegánsan visszafogott neobarokk építészeti megformálással és jellegzetes tömegtagolással (sarki zárterekély, műkő korlátok). Az 1920-as években épült ház azonos rendeltetéssel működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmegőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközzése. Feltétlen megőrzendő a homlokzati gipsz/vakolat architektúra, a színezés megváltoztatásának igénye esetén érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerülendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt. Megőrzendők az erkélyek vas virágtartói. Fontos, hogy az esetlegesen később cserére kerülő nyílászárók is kövessék a meglévő osztásrendet és egységes fehér színezést!

FOTÓK

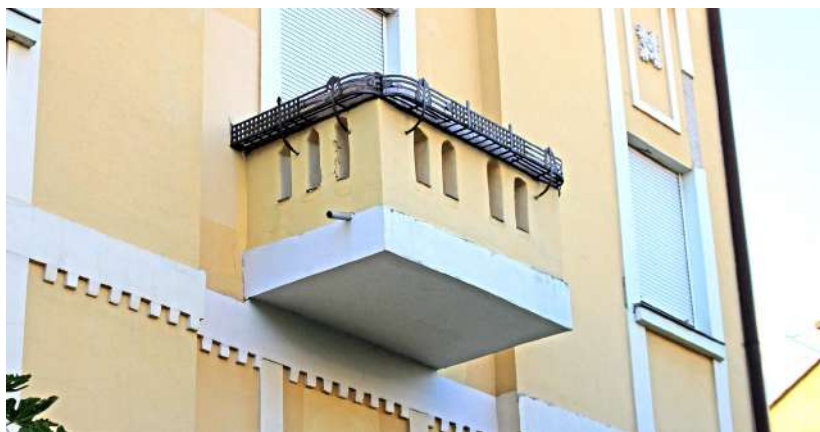
Az épület összképe kelet felől
(Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

Az épület összképe északkelet felől
(Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

Az épület részlete, erkély és
homlokzati fogsor (Készítés
dátuma: 2023. szeptember 9.)

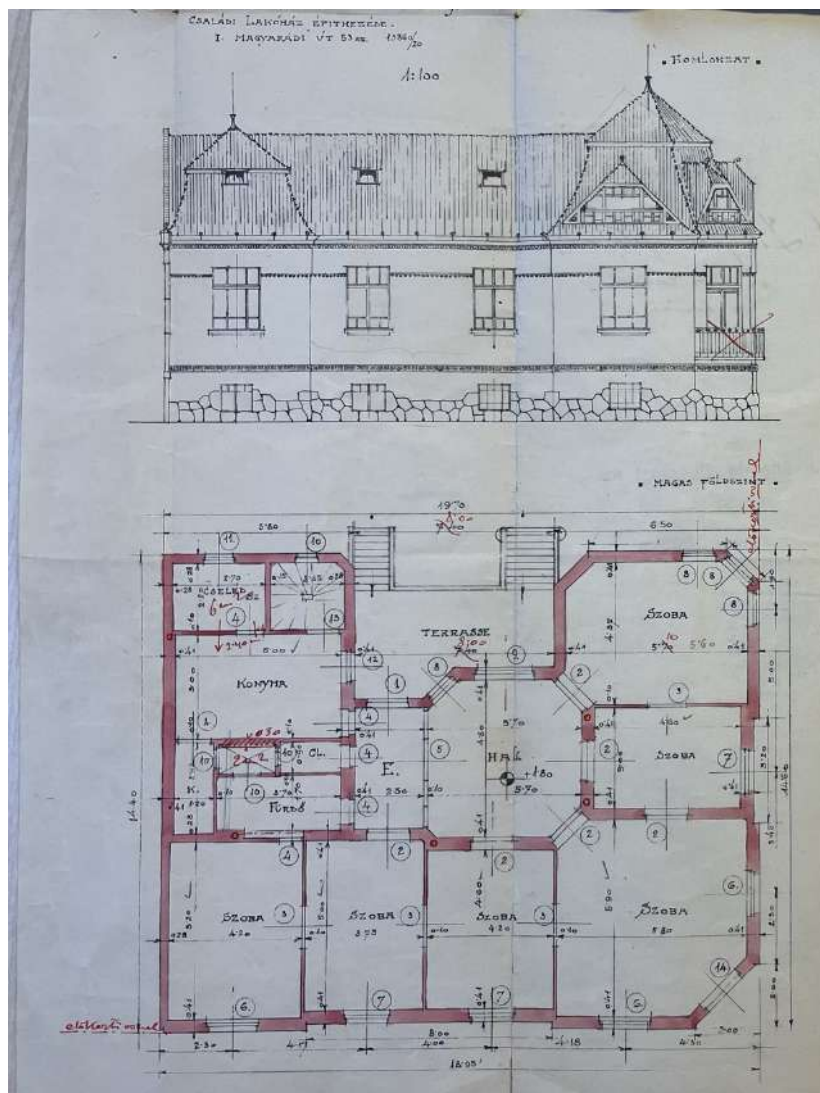

Az épület részlete, emléktábla
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 9.)

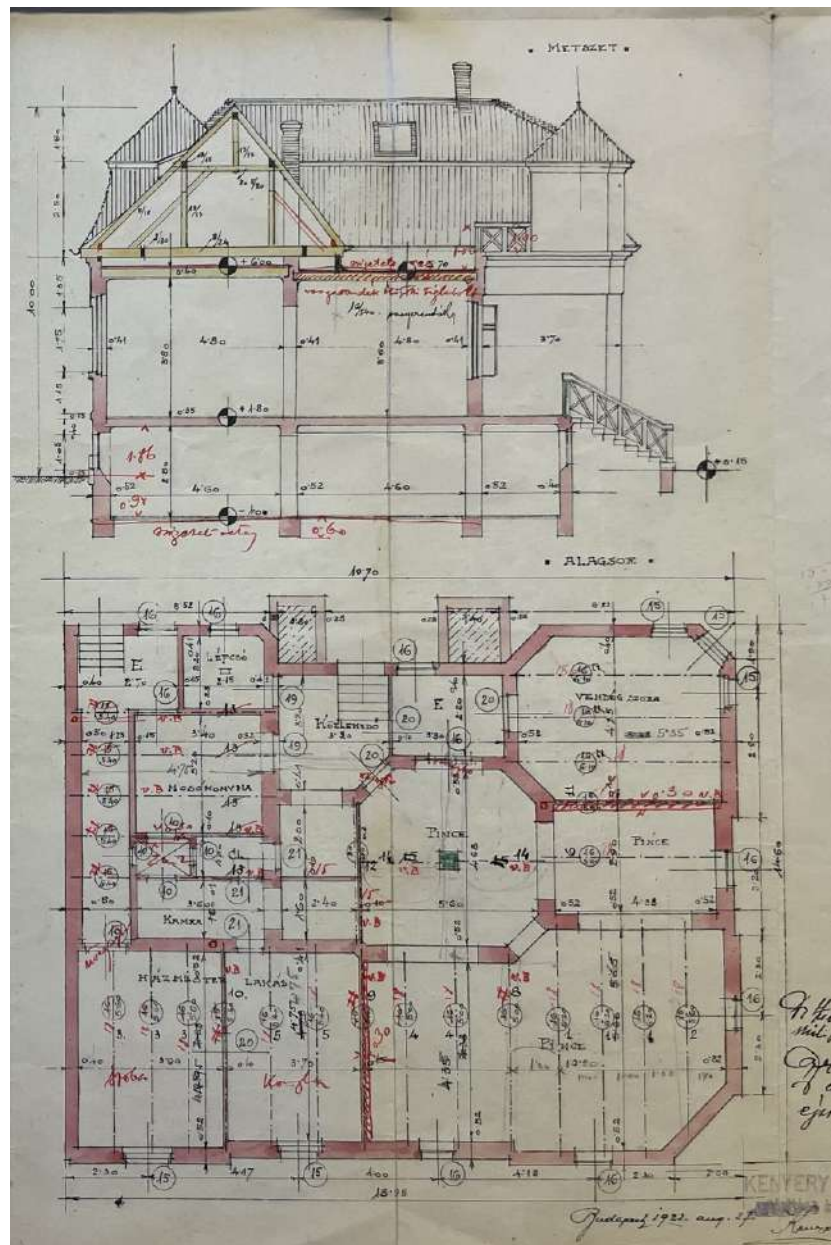

ARCHÍV TERVEK

Az épület engedélyezési terve 1922-
ből – homlokzat, alaprajz (BFL
XV.17.d.329 - 4505)

Az épület engedélyezési terve 1922-ből – metszet, alaprajz (BFL XV.17.d.329 - 4505)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 3.16	városrész: Kelenföld
cím:	1113 Vincellér utca 42.
hrs:	4541
megnevezés:	társasház
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1909
építtető:	Dr. Perényi Jenő járásbíró és neje
tervező:	Löllbach Kálmán
stílus:	szecessziós
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 - 4541
	Völgzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Bartók Béla út, Bocskai út, Nagyszőlős utca, valamint a Karolina út által határolt sík területen fekszik. A környező háztömbökben vegyesen állnak sorházak és szabadon álló társasházak. Az utcák az említett főutakon belüli területen rendkívül kis forgalmúak, mindkét oldalukon fasorokkal szegélyezettek, összességében csendes zöldövezeti lakóterületként jellemezhető a környék.

Beépítési mód:

A Vincellér utcára néző telket hozzávetőlegesen téglalap-alakban építették be, a főbejárat a délkeleti saroknál a hátsó kertből nyílik. Az utca felé eső keskeny előkertek mellett az épületnek szintén keskeny sávnyi oldalkertjei vannak, ezen felül tágasabb hátsó kerttel bír. A parkosított telken a ház szabadonálló beépítésben áll, egyedüli kivételként a környező házak között. Előkertjének szélessége azonos a szomszédos házakéval, így rendezetten alakítják együtt az utcaképet, de szabadon álló beépítés mégis ad némi levegőt az amúgy zárt házsornak.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + 1 emeletes, magastető (manzárdtető), aszimmetrikus elrendezésű, kéttraktusos alaprajzi rendszerű, falazott téglafalal szerkezetű. A déli oldalon kisebb kiüléssel rizalitszakasz található, mely mögött nyílik a bejárat. E kis rizalitkiülést leszámítva a ház tömegformája szinte szabályos téglatest volna, tömegalakítása meglehetősen kompakt.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sima vakolt homlokzatokat kis kiüléssel tagolatlan faeresz párkány zárja le az első emelet fölött. A homlokzat burkolóanyaga kőporos fröcskölt vakolat, míg a lábazat homokkőből, a kerítés pedig betonból készült. Nyílászárói mind eredeti, fehér színezésű faszerkezetek. Kivételt képez az északnyugati sarok beüvegezett fa loggiája, mely zöldre mázolt.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatára és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. A sarkon lévő zöld színű fa veranda faszerkezete.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bír, védendő objektum. Az első világháború előestéjén épült későszecessziós, némileg Kós Károly építészetét követő irányzat jellemző helyi alkotása, szikár nyelven megfogalmazott építészeti megformálással és jellegzetes tömegtagolással (sarki fa veranda). Az 1909-ben épült ház azonos rendeltetéssel működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmegeőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. Feltétlen megőrzendő a homlokzati vakolatarchitektúra. A színezés megváltoztatásának igénye esetén érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti vakolat- és veranda színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Örökségvédelmi szempontból lehetőség szerint kerülendő a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt. Megőrzendő a kerítés eredeti beton/vas szerkezetével. A veranda beüvegezése szinte az épülettel egyidős, így megőrzése lehetséges; azonban az összképbe nem illeszkedő ablakszerkezetekre való kicserélése kerülendő!

FOTÓK

Az épület Vincellér utcai összképe északnyugat felől az eredeti fa szerkezetű verandával (Készítés dátuma: 2023. szeptember 10.)

Az épület utcai homlokzata nyugat felől (Készítés dátuma: 2023. szeptember 10.)

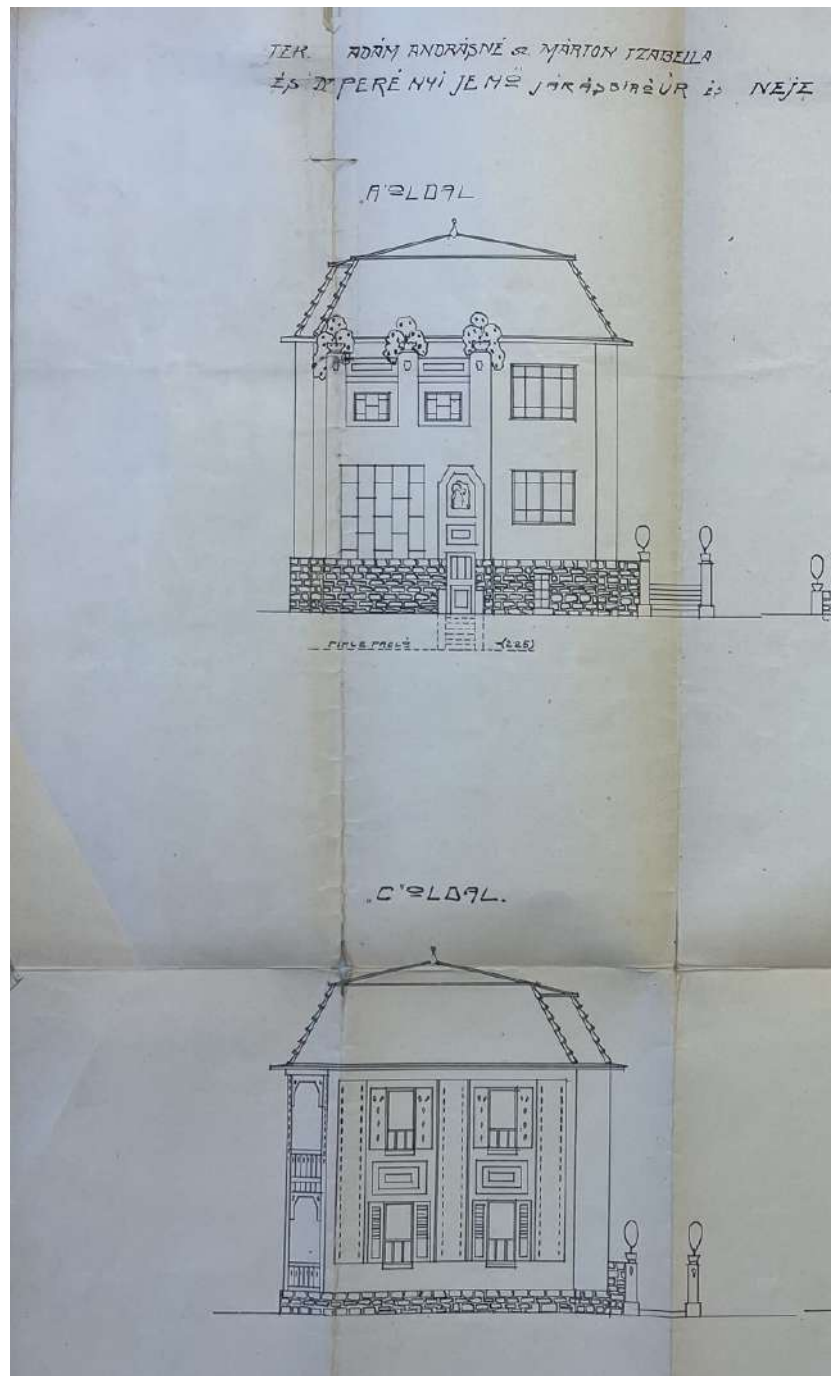

Az épület részlete, egyedi mintájú beton/kovácsoltvas kerítés, mészkö lábazattal (Készítés dátuma: 2023. szeptember 10.)

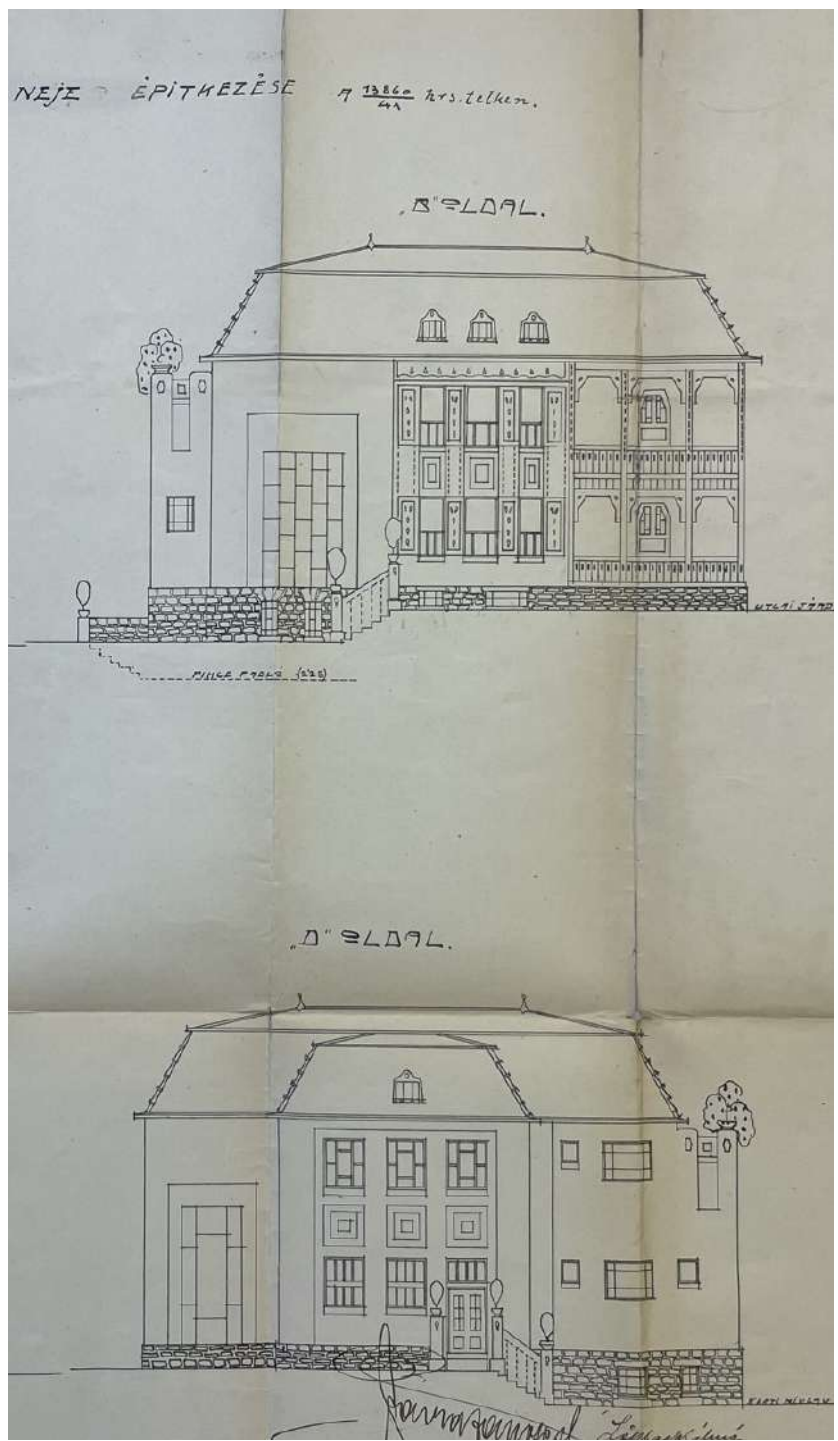

ARCHÍV TERVEK

Az épület engedélyezési terve
1909-ből, homlokzatok (BFL
XV.17.d.329 - 4541)

Az épület engedélyezési terve
1909-ből, homlokzatok (BFL
XV.17.d.329 - 4541)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 4.01	városrész: Kelenföld
cím:	1114 Károli Gáspár tér 8.
hrs:	4368/21
megnevezés:	társasház
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1933
építtető:	Mandl Gyula és Rákos Magda
tervező stílus:	Krausz Gábor historizáló
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 - 4368/21
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület az Ulászló utca Károli Gáspár térre néző szakaszán, a déli oldalon áll. Kelenföld sík területén található ház a környéken domináló zárt sorú, előkertes beépítést követi. A Fehérvári út, Bocskai út, Bartók Béla út és a Hamzsabégi utak által határolt sík területen fekszik. A környező háztömbökben vegyesen állnak sorházak és szabadon álló társasházak. Az utcák az említett főutakon belüli területen rendkívül kis forgalmúak, mindkét oldalukon fasorokkal szegélyezettek, összességében csendes zöldövezeti lakóterületként jellemezhető a környék.

Beépítési mód:

Az Ulászló utcára néző telket zárt sorban építették be, a bejárat az északi oldal közepén nyílik, a homlokzat előtt keskeny előkert található, melyet kő lábazatú vaskerítés választ el a közterülettől.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + 1 emeletes, lapostetős, szimmetrikus elrendezésű, kéttraktusos alaprajzi rendszerű, falazott téglafalás szerkezeti rendszerű. Zárt sorban álló megjelenésének egyhangúságát mindössze a lépcsőház terét rejtő, igen enyhe kiülésű középrizalit tőri meg.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A vakolt homlokzatokat kis kiülésű tagolatlan faeresz zárja le az emelet fölött. A homlokzat burkolóanyaga vakolat és gipsz, csak a földszinti lábazat és a bejárat kaput övező falfelületet burkolja homokkő falazat. A vaskerítés pillérei és lábazata pedig szintén kőből készültek. Nyílászárói mind eredeti, fehér színezésű hagyományos faszerkezetek. A héttengelyes homlokzat ritmusa A-A-A-B-A-A-A. A földszinti félköríves kétszárnyú kapu a kissé előrelépő középrizalit földszintjén foglal helyet, fölötté keskeny magas félköríves lépcsőházi ikerablak kapott helyet. Az oldalsó szakaszokon tulajdonképpen szintenként egy-egy hármablak található, az emeletiek félkörívesek, és köztük két-két itáliai barokkot idéző csavart oszlop található.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK

Eredeti tömegelosztás, homlokzat kialakítása – kiváltképp annak egyedi stílusú architektonikus részletei és nyílásrendjének rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. Eredeti utcai vaskerítés kő pillérekkel és lábazattal.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból is helyi jelentőséggel és értékkel bír, védendő objektum. A két világháború közötti, továbbra is a polgári konvenciókat követő historizáló építészeti irányzat jellemző alkotása, kompaktan cizellált neoreneszánsz építészeti megformálással és jellegzetes tömegtagolással (csavart oszlopos hármablakok). Az 1930-as években épült ház azonos rendeltetéssel működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmegőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerüendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. Feltétlen megőrzendő a homlokzati gipsz/vakolat architektúra, a színezés megváltoztatásának igénye esetén érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerüendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt. Megtartandó az eredet utcai kerítés, a kertkapuval.

FOTÓK

Az épület Ulászló utcai összképe észak felől az eredeti kőpilléres vaskerítéssel (Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

Az épület utcai homlokzatának részletei észak felől (Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

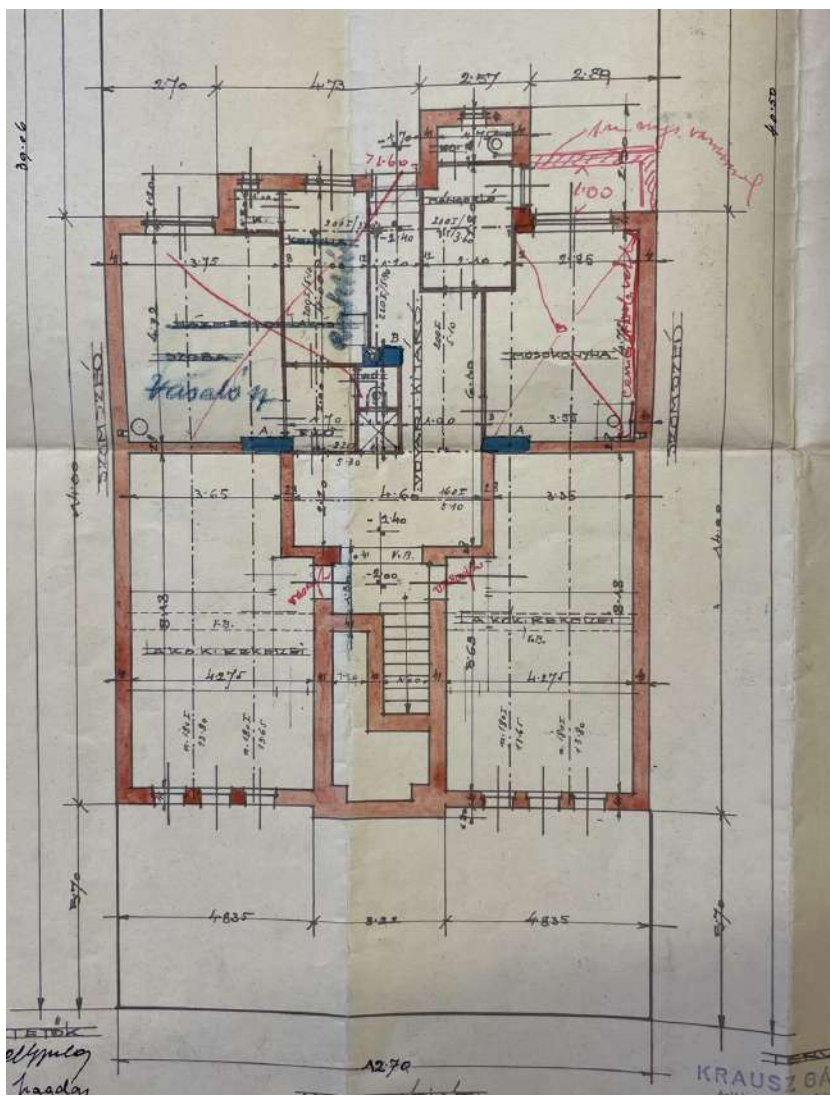

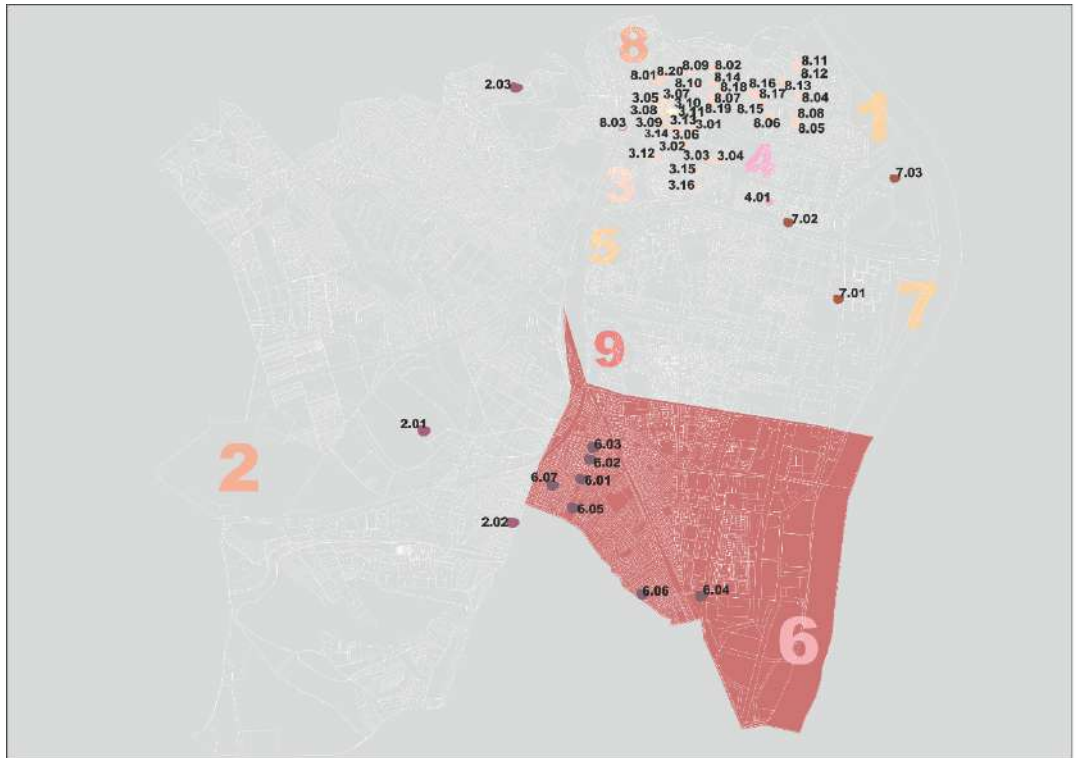
Az épület részlete észak felől, a bejárati kapu (Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

ARCHÍV TERVEK

Az épület engedélyezési terve
1933-ból, alsósori alaprajz (BFL
XV.17.d.329 - 4368/21)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 6.01	városrész: Kelenvölgy
cím:	1116 Alabástrom utca 5.
hrsz:	44398
megnevezés:	családi ház
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1930 körül
építtető:	-
tervező:	-
stílus:	historizáló
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	-
	
Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu	

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület Kelenvölgy városrész dombosabb terepviszonyokkal bíró kertvárosában helyezkedik el. Az Egér úttól délre fekvő településrészen nagyrészt kertesházak állnak, szabadonálló, oldaltelkesek, vagy utcafrontra épültek. A Duránci utca és az Egér út közötti húzódó Alabástrom utca keleti végének déli oldalán található a tárgyalt épület telke.

Beépítési mód:

Az Alabástrom utcára néző telket hozzávetőlegesen négyzet-alakban építették be, a főbejárat az északi oldal középtengelyében nyílik. A közterületek felé eső tágas előkert mellett az épület két oldalán keskenyebb oldalkertek állnak, illetve szintén nagyméretű a hátsó kert. A ház szabadon álló beépítésben áll a kert közepén.

Tömegstruktúra:

Az épület földszintes, magastetős (manzárd), szimmetrikus elrendezésű, kétraktusos alaprajzi rendszerű, falazott téglafalás szerkezeti rendszerű. Az északi oldal közepén visszahúzott oszlopos, balusztrádos tornác található, fölötté hatszög alaprajzú kupolaszerű manzárdtető idom.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sima homlokzatokat kis kiülésű tagolatlan faeresz párkány zárja le a földszint fölött. A homlokzat burkolóanyaga vakolat, míg a lábazat homokkőből, a kerítés pedig acélból készült. Nyílászárói mind eredeti, fehér színezésű hagyományos faszerkezetek. A tető héjalása kettős hód farkú kerámiaacserép fedés. Az épület megjelenésének karakteres elemét adják a barnára mázolt külső árnyékoló fa lamellák (zsalugáterek).

VÉDETT ÉPÜLETRESEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatát és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. A tetőforma, tetőhéjalás anyaga, az oszlopos tornác a mellvédjével.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A két világháború közötti, továbbra is a polgári konvenciókat követő historizáló építészeti irányzat jellemző alkotása, kispolgári neobarokk építészeti megformálással és jellegzetes tömegtagolással (manzárdkupola, műkö balusztrád). Az 1920-as években épült ház azonos rendeltetéssel működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmezőrő fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat. Ellentétben a 2022-ben lebontott Alabástrom utca 3. szám alatti szomszédos – szinte azonos kialakítású, vélhetőleg az 5-ös számú házzal egyszerre, azonos tervező keze nyomán létesült – épülettel. Ennek helyén jelenleg (2023 szeptembere) többszintes lapostetős társasház épül.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközlése. Kerülendő a tetőhéjalás anyagának megváltoztatása, vagy a homlokzat színezésében jelenlegitől nagyban eltérő – kiváltképp a telített, nem földszín – árnyalatok alkalmazása. A tető esetleges jövőbeli felújítása esetén a jelenlegivel azonos hód farkú kerámiaacserép alkalmazandó, kerülendő az épület stílusától idegen anyagok (pl. bitumenes zsindegy, sajtolt acél cseréplemez).

FOTÓK

Az épület Alabástrom utcai
összképe északkelet felől
([google.com/maps](https://www.google.com/maps) 2021. március)

Az épület bejárata az előkert felől,
északról ([google.com/maps](https://www.google.com/maps) 2021.
március)

Az épület utcai homlokzatának
részlete észak felől (Készítés
dátuma: 2023. szeptember 9.)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 6.02	városrész: Kelenvölgy
cím:	1116 Duránci utca 25.
hrsz:	44081
megnevezés:	családi ház
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1900 körül
építető:	-
tervező:	-
stílus:	historizáló
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	-
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Kelenvölgy nevű kerületrész Egér úttól délre fekvő, enyhén dombos kertvárosi zónájában helyezkedik el az észak-dél irányú Duránci utca nyugati oldalán. A környező családi házak többsége a tárgyi épülethez hasonlóan az utcavonalra épült.

Beépítési mód:

A Duránci utcára néző telket téglalap-alakban építették be. Az utcavonalon álló ház a telek északi oldalhatárára épült, így széles oldal- és hátsó kerttel rendelkezik.

Tömegstruktúra:

Az épület földszintes, magastetős (kontyolt nyereg), aszimmetrikus elrendezésű, egytraktusos alaprajzi rendszerű, falazott téglafalás szerkezetű.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sík vakolt homlokzatokat kis kiülésű tagolatlan fa eresz párkány zárja le a földszint fölött. A homlokzat burkolóanyaga mészvakolat. A kéttengelyes utcai homlokzat naiv vakolatdíszítéssel van ellátva, inkább falusi kismemesi házra emlékeztet. Utcai ablakai mind eredeti kapcsolt gerébtokos barnára mázolt faszervezetek.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, utcai homlokzat kialakítása – kiváltképp annak anyaghasználata és nyílásrendjének rasztere, nyílászáróinak utcafronti osztásrendje. Eredeti ablakai részleteikkel együtt.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel bíró és védendő objektum. A századfordulón épp hogy kialakulni kezdődő kertváros egyik legkorábbi, inkább még falusias hatást keltő épülete a 19. század végéről/századfordulóról. Kialakításához illeszkedő funkciót betöltve, a rendszeres értékmegőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerületrész karakteres, és az egész kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

Az utcai traktus tömegformájának megtartása kívánatos, továbbá mindenképp kerüendő az utcai homlokzat nyílásrendjének megváltoztatása vagy színtráépités eszközlése. Feltétlen megőrzendő a homlokzati vakolat architektúra, a színezés megváltoztatásának igénye esetén érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerüendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt.

FOTÓK

Az épület Duránci utcai összképe délkelet felől (Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

Az épület utcai homlokzata kelet felől (Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

Az épület részlete, utcai homlokzati vakolatdíszítések (Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 6.03	városrész: Kelenvölgy
cím:	1116 Gépész utca 23., Duránci utca 35.
hrsz:	44076
megnevezés:	Református imaház és harangláb
mai rendeltetés:	szakrális épület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1920 körül
építető:	-
tervező:	-
stílus:	historizáló
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	-
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Kelenvölgy nevű kerületrészen Eger úttól délre fekvő, enyhén dombos kertvárosi zónájában helyezkedik el az észak-dél irányú Duránci utca és a kelet-nyugati tengelyű Gépész utca sarkán. A környező családi házak többsége a tárgyi épülethez hasonlóan az utcavonalra épültek.

Beépítési mód:

A Duránci és a Gépész utcákra néző telket téglalap-alakban építették be. Az utcavonalon álló ház a telek keleti oldalhatárára épült, így egyetlen széles oldalkerttel rendelkezik, melyben a harangláb is helyet foglal.

Tömegstruktúra:

Az épület földszintes/egyemeletes, magastetős (csonkakontyolt nyereg), aszimmetrikus elrendezésű, egytraktusos alaprajzi rendszerű, falazott téglafalás szerkezetű.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sík vakolt homlokzatokat felül kis kiülésű tagolatlan fa eresz párkány zárja le. A homlokzat burkolóanyaga vakolat. A kéttengelyes Gépész utcai oromzatos homlokzat szikár vakolatdíszítéssel van ellátva. A Duránci utcai oldalhomlokzaton látható az imaterem egyszintes nagybemagasságú tere is. A lábazat jelenleg vakolt, sötétszürkére festett. A tető héjalása rombuszpala fedés. A kertben szabadon álló harangláb zöldre mázolt szegecselt vas rácsostartó szerkezetű. A Gépész utcai oldalon eredetileg durvamészke lábazatú vaskerítés volt beton pillérekkel és kovacsoltvas ráccsal. E kerítés nyugati felén a lábazatot utólag betonra cserélték.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok architektonikus részletei, nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. Az udvarban álló vasváz harangláb.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A két világháború közötti, továbbra is a polgári konvenciókat követő historizáló építészeti irányzat jellemző alkotása, szinte eszköztelen neobarokk építészeti megformálással és jellegzetes tömegtagolással (csonkakonty-tetőforma, keleti bejárati fedett terasz). Az 1920-as években épült ház azonos rendeltetéssel működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmező fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlenül szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközzése. Kerülendő a tetőhéjalás anyagának megváltoztatása, vagy a homlokzat színezésében jelenlegitől nagyban eltérő – kiváltképp a telített, nem földszin – árnyalatok alkalmazása. A későbbi homlokzatfelújítások során megfontolható a jelenleg bevakolt lábazat eredeti terméskő burkolatának helyreállítása. A kerítés utólagos kiegészítése jól illeszkedő, megtartható jelenlegi formájában. Fontos a kerítés és a harangláb összhangjának megőrzése.

FOTÓK

Az épület összképe északkelet felől
(Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

Az épület Gépész utcai homlokzata
észak felől (Készítés dátuma: 2023.
szeptember 9.)

Az épület kertje a haranglábbal
északnyugat felől (Készítés dátuma:
2023. szeptember 9.)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 6.04	városrész: Albertfalva
cím:	1116 Forgalmi utca 4-6., Fehérvári út 245-247.
hrsz:	43901
megnevezés:	Üzemi épület
mai rendeltetés:	műhely/lakóház
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1890-es évek
építtető:	-
tervező:	-
stílus:	historizáló
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	-
	
Völgzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu	

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Fehérvári út külső szakaszán, lakótelepi környezetben áll. Szomszédságában – tőle délre – az elmúlt néhány év során létesült új villamosremíz épület áll. A fehérvári úton közlekedő villamosvonalak fekszenek az keleti véghomlokzat előtt. Az épület a járműtelep északi részén helyezkedik el, annak szállás- és irodai funkcióit foglalva magában, minimális (fásított gyepes) zöldterülettel körülvéve.

Beépítési mód:

A két utcára és vasútvonalra néző telken szabadon áll a téglalap alaprajzú épület. Bejárata a déli hosszhomlokzat középtengelyében nyílik. A másik három oldalról kis kertsáv határolja, melyeket az utca felől betonkerítés szegélyez.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + egy emeletes, nyeregtetős, szimmetrikus elrendezésű, középfolyosós rendszerű, falazott téglafalás szerkezetű. Az északi, Forgalmi utcai oldalon a homlokzat középtengelyében található a lépcsőházat rejtő rizalitszárny, külön nyeregtetővel, oromzattal – így az épület tulajdonképpen eltorzított T-alakú alaprajzi kontúrral bír.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sima homlokzatokat kis kiülésű fa eresz zárja le az első emelet fölött. A homlokzat burkolóanyaga sárgás sajtolt burkolótégla, míg a lábazat vakolt. A 11 tengelyes északi homlokzat ritmusa: A-A-A-A-A-B-A-A-A-A-A csakúgy, mint a délié. Az oromzattal záródó két véghomlokzaton négy egyforma nyílástengely található mindkét szinten, illetve hármásablakok az oromzaton a padlás bevilágítását szolgáló. Az ablakok mind szegmentíves formájúak.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatá és nyílásrendjeinek rasztere, a még megmaradt eredeti nyílászáróinak osztásrendje.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőségű védendő objektum. A 19. század végi vasúti, városi közlekedési épületek jellegzetes példája. Az Államvasutak kisebb településeket kiszolgáló típusú alapján emelt épületeinek rokona. Lakófunkciójának megtartásával, a rendszeres értékmezőrő és szakszerű fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerületrészt jelentős védett értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközlése. Információs táblák, intézményfeliratok esetleges kialakítása mindenkor vizuálisan nívós kivitelezésben kell, hogy megvalósuljanak. Egy esetleges későbbi átfogó felújítás esetén örökségvédelmi szempontból feltétlen kívánatos volna az összképet rontó osztatlan fehér műanyag ablakok eredeti osztást követő, barna színezésű, lehetőleg fa anyagú ablakokra való kicserélése – a nyílászárók általános egységesítése. Fontos az eredeti külső homlokzati téglaburkolat megtartása, kerülendő az ezt vakolatrendszerrel elfedő külső hőszigetelés alkalmazása, inkább alternatív energiahatékonyságnövelő módszerek alkalmazása javasolt.

FOTÓK

Az épület összképe nyugat felől
(Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

Az épület Fehérvári úti összképe
kelet felől (Készítés dátuma: 2023.
szeptember 9.)

Az épület részlete, a lépcsőházat
rejtő rizalit oromzata (Készítés
dátuma: 2023. szeptember 9.)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

<p>sorszám: 6.05</p>	<p>városrész: Kelenvölgy</p>	<p>LEÍRÁS</p> <p>Településszerkezetben elfoglalt hely: A szakrális épület Kelenvölgy családi házas területén, nagyobb méretű magánpark közepén helyezkedik el a Kecskeméti József utcáról megközelíthető telken. Az enyhe emelkedő tetején álló templom előteraszáról jó rálátás nyílik Dél-Budára, ellátni egészen a Gellérthegyig. A környező kertvárosias településszövetből torony nélkül is kiemelkedik az ősfás park közepén álló templomépület.</p> <p>Beépítési mód: A hatalmas parkosított terület közepén teljesen szabadon álló beépítésben áll a templom szabálytalan kontúrral bíró épülete. A bejárat északról nyílik, a templomhajó hossz tengelye észak-dél irányú.</p> <p>Tömegstruktúra: Az épület összetett tömegtagolással megformált, toronnyal nem rendelkezik, de igen meredek hajlásszögű nyeregteteje így is vertikális hangsúlyt ad a megjelenésnek. A főhomlokzat magas oromzata előtt tereplépcső és nyitott terasz található. Nyugati oldalon félköríves falú oldalkápolna csatlakozik a hajó tömegéhez.</p> <p>Homlokzatok, anyaghasználat: A sima vakolt homlokzatokat kis kiülésű tagolatlan fa ereszpárkány zárja le a homlokzatok fölött. A faszádok burkolóanyaga dörzsölt vakolat, míg a lábazat vörös homokkőből készült. Nyílászárói mind eredeti, barna színezésű fa szerkezetek. Tetőhéjalása rombuszpalta.</p> <p>VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatát és lyukarchitektúrája. A tereppel való viszonya, szabadlépcső és terasz a főbejárat előtt. Az 1967-ben készült acél szerkezetű harangláb. Belső kialakítás: díszítőfestések, padsorok, szószék, oltár, orgona. Az oltárkép Haranghy Jenő festőművész alkotása. A szószék 1937-ben készült az Oberbauer cég kivitelezésében. A művészi kivitelű padsorokat Weichinger Jenő tervei alapján Maklári József műbútorasztalos készítette 1937-ben. Az orgonát Demény Imre budapesti orgonakészítő építette a hívek adományaiból.</p> <p>VÉDELEM INDOKLÁSA Az épület építészeti és helytörténeti szempontból is jelentős és védendő objektum. A jelenlegi nagyméretű templomkertnek helyet adó telkeket Kecskeméti József adományozta a helyi gyülekezetnek; ő és felesége az altemplomban nyugszanak. A Weichinger Károly által tervezett, valamint a Mester és Kiss építőmesterek által kivitelezett templom a két világháború közötti korai modern építészet jellemző alkotása, mely letisztult építészeti megformálásával és őszinte anyaghasználatával kitűnik a környezetéből. Méltó funkciót betöltve, a rendszeres értékmezőrő fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.</p> <p>JAVASLATOK Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközzése. Információs táblák, intézményfeliratok esetleges kialakítása mindenkor vizuálisan nívós kivitelezésben kell, hogy megvalósuljon.</p>
<p>cím: 1116 Kecskeméti József utca 20.</p>		
<p>hrs: 44714</p>		
<p>megnevezés: Kelenvölgyi Szentháromság Templom</p>		
<p>mai rendeltetés: szakrális épület</p>		
<p>védendő érték: épület (H1)</p>		
<p>építés éve: 1931</p>		
<p>építető: -</p>		
<p>tervező: Weichinger Károly</p>		
<p>stílus: korai modern</p>		
		
<p>adatfelvétel időpontja: 2023. szeptember</p>		
<p>adatfelvevő: Karácsony Rita, Székely Márton</p>		
<p>források: www.kelenvolgyi-templom.net, Bíró Aurél: <i>Budapest – Kelenvölgy Szentháromság Plébánia története</i>, Julianus Útikönyvek Kiadója, 2010., Mayerné Lendváy Mária: <i>Kelenvölgyi Szentháromság plébániatemplom, BVE Templom-történeti sorozat</i> 2014.</p>		
 <p>Völgyszugoly Műhely Kft. www.vzm.hu</p>		

FOTÓK

Az épület főhomlokzata észak felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 9.)

Az épület oldalhomlokzata nyugat
felől (Készítés dátuma: 2023.
szeptember 9.)

Az épület részlete, bejárati fa ajtók
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 9.)

Az épület melletti részlet, acélvázás harangláb (Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

Az épület belső részlete, a főoltár az oltárképpel és a diadalívvel és az ornamentális díszítőfestésekkel, jobbra a szószék (www.kelenvolgyitemplom.net)

Az épület belső részlete, padosorok (www.kelenvolgyitemplom.net)

Az épület belső részlete, az orgona
a karzaton
(www.kelenvolgyitemplom.net)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 6.06	városrész: Kelenvölgy
cím:	1116 Ringló út 38.
hrsz:	45050/3
megnevezés:	Sárkány-villa
mai rendeltetés:	lakóház
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1925
építető:	Reiber Károly
tervező:	Reiber Károly
stílus:	szecessziós
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	-
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Ringló úton áll, családi házas lakónegyedben a kerület déli részében. Az egykor különálló Kelenvölgy már 1920-as években formálódó kertvárosi beépítésének egyik első példája.

Beépítési mód:

A Ringló utcára néző telken szabadon álló beépítési módban építették meg a tárgyi lakóházat. A közterület felé viszonylag keskeny elő- és oldalkertek mellett a ház nagyobb területű hátsó kerttel bír.

Tömegstruktúra:

Az épület földszintes, magastető, aszimmetrikus elrendezésű, keleti oldalán saroktoronnyal, kéttraktusos alaprajzi rendszerű, falazott téglafalás szerkezetű.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A vakolt homlokzatokat kis kiülésű tagolatlan vakolt ereszpárkány zárja le nyílászáradékok fölött. A homlokzat burkolóanyaga durva dörzsölt vakolat alapfelület, rajta gipszöntvény ornamentikával. A nyíláskereket, illetve a főpárkány frízének kazettáiban jellegzetes ún. magyaros ornamentika található, mely követi a Huszka József-féle motívumkincset. A kerítés falazott pillérek közötti fa deszkázatból készült. Figyelemre méltó a jelenleg műpalával fedett kontyolt nyeregteretők horganyból készült díszbádogozása (csúcsdíszek, tetőablakok).

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználata és eredeti ornamentikája, nyílászáróinak osztásrendje. Márvány emléktábla az építető és tervező nevével, az építés évszámával.

„Tervezte és építette
Reiber Károly
Budafok 1925.”

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti és helytörténeti szempontból is jelentős és védendő objektum. A két világháború közötti konzervatív kisvárosi historizáló-szecessziós családiházépítészet jellemző alkotása, mely mozgalmas tömegformálásával, kiváltképp saroktoronyával, kitűnik a környezetéből. Továbbra is lakó funkciót betöltve, a rendszeres értékmegőrző és szakszerű fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület rész fontos védett érték közvetítő emléke maradhat. Tanúja a Budapestet egykor körülvevő kisvárosias hangulatú kertvárosok világának, melyek azóta a modern metropolisz külvárosaiá váltak.

JAVASLATOK

Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközlése. A tető díszbádogozások megőrzése, vagy szükség szerinti cseréje esetén azonos formában történtő újrakészítése örökségvédelmi szempontból feltétlen kívánatos volna. Megőrzendő a jelenlegi eredeti gipsz ornamentika, melynek esetleges javítása, rekonstrukciója során csakis autentikus anyaghasználat fogadható el.

FOTÓK

Az épület Ringló út felőli összképe délnyugat felől (Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

Az épület homlokzatának részlete, a torony frízében lévő növényi magyaros ornamentika (Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

Az épület homlokzatának részlete, egy földszinti kosárfé alakú ablaknyílás keretezésén lévő ornamentika (Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

A homlokzati emléktábla (Készítés
dátuma: 2023. szeptember 9.)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 6.07	városrész: Kelenvölgy
cím:	1116 Túrkeve utca 19.
hrsz:	44269
megnevezés:	villaépület
mai rendeltetés:	lakóház
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1920-as évek
építető:	-
tervező:	-
stílus:	historizáló, neobarokk
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	-
	
Völgyszugoly Műhely Kft. www.vzm.hu	

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület az egykor különálló előváros egyik korai villaszerű családiház épülete, a Buda felé erősen lejtő Túrkeve utca nyugati oldalán áll, kerttel körülvéve. Az utcától kerítéssel és kapuval elválasztva. A terület ma is kertvárosias lakóterület, jellemzően családi házas beépítéssel.

Beépítési mód:

A Túrkeve utcára néző telket szabálytalan alakban építették be szabadon álló módon a házzal, a főbejárat az északkeleti saroknál az előkert felől nyílik. A közterületek felé keskeny előkert mellett az épület szintén keskeny oldal, illetve igen tágas hátsó kerttel rendelkezik. Az előkert mérete azonos a szomszédos épületekével.

Tömegstruktúra:

Az épület földszintes, magastetős, aszimmetrikus elrendezésű, mozgalmas tömegtagolású, kéttraktusos alaprajzi rendszerű, falazott téglafalás szerkezetű. A tető csonkakonty formájú mindkét traktuson, kivéve a keleti oldal közepén lévő félköríves hármablakkal rendelkező homlokzatrészt, mely fölött harang alakú kupola van.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A vakolt architektonikus díszítésű homlokzatok húzott tagozatokkal ékítették. Jellemző a kettős ívű, hullámzó szemöldökpárkány a déli ablakon, illetve az ablakszerkezetek vízszintes osztása, mely hullámzó vonalú és ornamentális faragással ellátott. A tagolatlan kis kiüléssű lábázat szintén vakolt, az eresz barnára mázolt kazettázott fa szerkezet. A tető héjalása vöröses színezetű rombusz és pikkely alakú műpala, illetve rézlemez fedés. A terasz korlátja és a kerítés, illetve a kapuk falazott, vakolt pillérek közötti kovácsoltvas szerkezetek.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK

Eredeti mozgalmas tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználat és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje, eredeti mives faragású profiljai.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőségű védendő objektum. A két világháború közötti konzervatív kisvárosi historizáló-neobarokk családiház-építészet jellemző alkotása, mely mozgalmas tömegformálásával, kiváltképp íves falra ülő kupolájával, kiténik a környezetéből. Továbbra is lakó funkciót betöltve, a rendszeres értékmegőrző és szakszerű fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület rész fontos védett érték közvetítő emléke maradhat. Tanúja a Budapestet egykor körülvevő kisvárosias hangulatú kertvárosok világának, melyek azóta a modern metropolisz külvárosaiá váltak.

JAVASLATOK

Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerüendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközlése. Az értékes ablakok egyéni mives faragott tokjával együtt való megőrzése, vagy szükség szerinti cseréje esetén azonos formában történtő újrakészítése örökségvédelmi szempontból feltétlen kívánatos volna. Ahogy a kerítés, mint a korszak nívós tömegterméke is okvetlenül megőrzendő. Indokolt az architektonikus homlokzatszíntések megtartása. Szintén megőrzendő a jövőben is a bejárati vas-üveg előtető. A színezés megváltoztatásának igénye esetén érdemes lehet szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést.

FOTÓK

Az épület Túrkeve utcai összképe kelet felől (Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

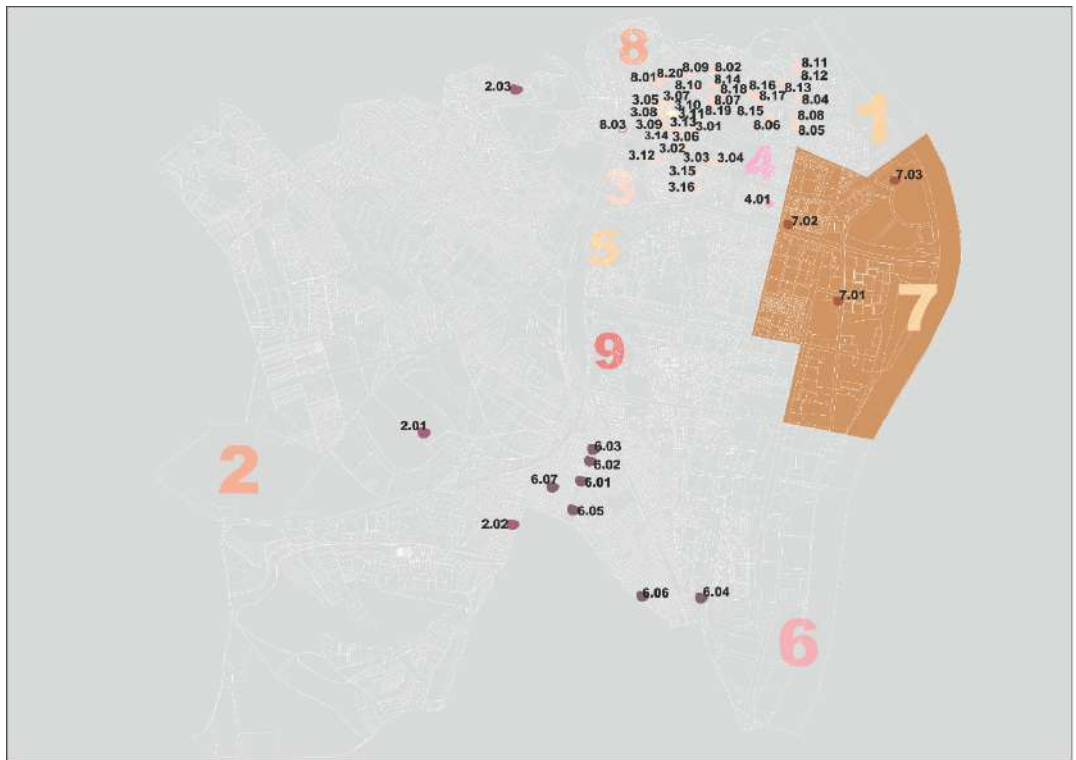

Az épület Túrkeve utcai homlokzata mives faragású nyílászáróival és az előkerttel (Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

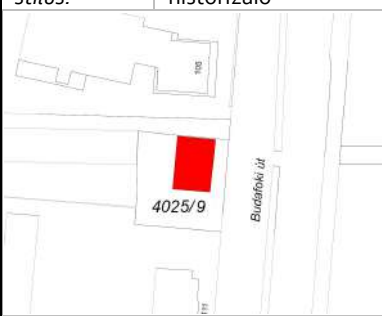

Az épület részletei, kazettás fa eresz, hullámzó szemöldökpárkány, kovácsoltvas kerítés (Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 7.01	városrész: Kelenföld
cím:	1117 Budafoki út 111.
hrsz:	4025/9
megnevezés:	villa
mai rendeltetés:	irodaház
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1930 körül
építető:	-
tervező:	-
stílus:	historizáló
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	-
	
Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu	

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Budafoki út külső, Hengermalom úthoz közel eső szakaszának nyugati oldalán álló telken áll, 2X3 sávós nagyforgalmú útvonal mellett. A villaszerű házat ipari jellegű épületállomány veszi körül három oldalról, keleti irányban viszont – az út túloldalán – az épülőben lévő új lakónegyed fekszik, melynek toronyházai meglehetősen nagy mértékben fogják megváltoztatni a környék látképét.

Beépítési mód:

A Budafoki útra néző telket elnyúló téglalap alakban építették be a villával, a főbejárat az északkeleti saroknál a Budafoki út felől nyílik. A közterület felé keskeny előkert található a ház előtt. Nyugati, északi és déli oldalán gépkocsiparkolónak kialakított udvarok vannak. A ház négy homlokzattal bír, szabadonálló beépítésben.

Tömegstruktúra:

Az épület földszintes, magastető (kontyolt nyereg), aszimmetrikus elrendezésű, kéttraktusos alaprajzai rendszerű, falazott téglafalaz szerkezeti rendszerű. A Budafoki úti homlokzat közepén enyhe kiülésű, szegmentíves alaprajzi kontúrú hármásablak található. Az északkeleti sarkon nyitott tornác helyezkedik el zömök oszloppal. A délkeleti sarkon ugyancsak oszlop található, ám itt beüvegezett veranda van az északi nyitott terrasszal ellentétben.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A szinte sima, kevésbé tagolt homlokzatokat nagy kiülésű tagolatlan faeresz párkány zárja le a földszint fölött. A homlokzat burkolóanyaga vakolat, a lábazat is vakolt, a vaskerítés pedig műkö lábazattal készült. Nyílászárói mind kicserélt, fehér színezésű korszerű műanyag szerkezetek. A tető héjalása rombuszpala.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok díszítései és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A két világháború közötti, továbbra is a polgári konvenciókat követő historizáló építészeti irányzat jellemző alkotása, visszafogott népies neobarokk építészeti megformálással és jellegzetes tömegtagolással (tetőforma, íves homlokzatszakasz). Az 1920-as években épült ház folyamatos használatban van ma is. Illeszkedő funkciót betöltve, a rendszeres értékmegőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerüendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközlése. A telken jelenleg több épület is áll, fontos lenne, hogy a villa közvetlen környezete továbbra se épüljön be, hanem maradjon udvar körülötte. Feltétlen megőrzendő a homlokzati gipsz/vakolat architektúra, a színezés megváltoztatásának igénye esetén érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerüendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt.

FOTÓK

Az épület Budafoki úti összképe kelet felől (google.com/maps 2022. április)

Az épület összképe délkelet felől (google.com/maps 2021. március)

Az épület Bocskai úti összképe délkelet felől (Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

Az épület dél felől (Készítés dátuma: 2023. szeptember 9.)

Az épület részlete, tornác mellvéd
vakolatdíszítéssel (Készítés dátuma:
2023. szeptember 9.)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 7.02	városrész: Lágymányos
cím:	1117 Fehérvári út 38/A, Hamzsabégi út 21.
hrs:	4158/64
megnevezés:	társasház
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1920-as évek
építtető:	-
tervező:	-
stílus:	historizáló
	
adatfelvétel időpontja:	2023. október
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	-
	
Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu	

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület Lágymányos sík területén, a Fehérvári út körvasúton belüli legkülsőbb szakaszán áll, az észak-déli főúttól kissé hátra húzva a Duna irányába. A környék jellemzően nagyjából hatemeletes lakóépületekkel viszonylag sűrűn beépített negyed, de számottevő zöldterület is található a környéken, mint körvasút északi oldalán végigfutó parksáv. Az épület jól illeszkedik környezetébe, a Fehérvári út eme szakaszának nagyvárosias házsorába.

Beépítési mód:

A két utcára néző telket hozzávetőlegesen U-alakban építették körbe, a főbejárat a nyugati oldal közepén, a Fehérvári út irányából nyílik. Az épületszárnyak egy szűk, függőfolyosós belső udvart ölelnek körül. A részben zártosorú beépítésben álló épületet eredetileg az oldalsó telekszomszédok felé tűzfalakkal csatlakozva tervezték még a második világháború előtt, azonban a szomszédos telkek nem épültek be az 1950-es évekig, akkor pedig már lakótelepi koncepció mentén zajlott a terület lakóházainak felhúzása, így az épület északkeleti tűzfala szabadon maradt. Ma belső parkra néz, azonban a Hamzsabégi út menti oldalon a tűzfalához csatlakozóan építették meg a szomszédos lakóházat. A Hamzsabégi útról nem nyílik bejárat az épületen.

Tömegstruktúra:

Az épület alagsor + magassföldszint + 5 emeletes, magastető, aszimmetrikus elrendezésű, kétraktusos alaprajzi rendszerű, függőfolyosós, falazott téglafalaz szerkezeti rendszerű. Mind a Fehérvári úti, mind a Hamzsabégi úti szárny középrizalittal bír, előbbi három-, míg utóbbi kéttengelyes. A ház kontyolt nyeregtetővel rendelkezik.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A vakolt, szerényen díszített homlokzatokat kis kiüléssű tagolt vakolatból képzett ereszpárkány zárja le az ötödik emelet fölött. A homlokzat anyaga vakolat, míg a lábazat rusztikusan megmunkált homokkő tömbökből készült. Nyílászárói közül ablakai fehér színezésű hagyományos faszerkezetek, bejárati kapuja kétszárnyú faragott, lazúrozott felületképzésű ajtó. Az erkélykorlátok fekete mázolt kovacsoltvas szerkezetek. A tetőzet héjalása kettős kerámia cserépfedés. A homlokzat jelenlegi állapota elhanyagolt, a vakolat kisebb foltokban sok helyütt hiányzik.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználat és nyílásrendje, nyílászáróinak osztásrendje. Eredeti faragott fa bejárati kapuzat.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület helyi jelentőségű építészeti értékkel bíró és védendő objektum. A két világháború közötti korai konzervatív polgári építészeti irányzat jellemző alkotása, mely visszafogottan klasszikus építészeti megformálásával és a kor mesterségbeli színvonalát tükröző anyaghasználatával környezetének nívós eleme. Változatlanul lakó funkciót betöltve, a rendszeres értékmezőrő fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerüendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközzése. Az esetlegesen létesítendő gépészeti szerelvényezések, vezetékezők mindenkor úgy helyezendők el, hogy kialakításuk a lehető legkisebb sérüléseket okozza, illetve megjelenésük lehetőleg ne zavarja az épület történeti értékeinek érvényesülését. Mindenképp megőrzendő a fennmaradt eredeti reprezentatív bejárati kialakítás. A homlokzat felújítása sürgető, a jelenlegi állapot sem esztétikailag, sem műszakilag nem megfelelő; a vakolathibák javítandók, a hiányok pótlandók. A homlokzat felújítása megkezdésének esetén előtte érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati felületek kialakítását.

FOTÓK

Az épület Fehérvári úti összképe délnyugat felől (Készítés dátuma: 2023. október 1.)

Az épület összképe észak felől (Készítés dátuma: 2023. október 1.)

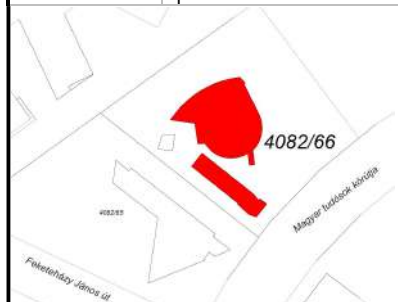

Az épület részlete, bejárati kapu architektonikus kiképzése (Készítés dátuma: 2023. október 1.)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám:	városrész:
7.03	Infopark
cím:	1117 Magyar Tudósok körútja 1.
hrsza:	4082/66
megnevezés:	Magyar Szentek Temploma
mai rendeltetés:	szakrális épület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1994–1996
építtető:	-
tervező:	Török Ferenc
stílus:	posztmodern

adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	/pestbuda.hu/cikk/20200512, hazai.kozep.bme.hu/hu/magyar-szentek-temploma-budapest, mmakademia.hu
	Völgzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Petőfi híd budai hídfőjétől délre elhelyezkedő Infopark nevű városrészben áll a Magyar Tudósok körútja mentén. Az irodaházakkal ritkásan beépített területen nagy a zöldfelületek aránya, így a kifestésű közterület csendes, parkosított környezetet ad a szakrális épületnek. A meg nem valósult Expo helyett egyetemi negyeddé vált terület egyetlen temploma a tárgyi épület, mely a környék városképének meghatározó eleme.

Beépítési mód:

Az épületegyüttes a lágymányosi kampusz területének északi szélén áll, saját elkerített kertjében minden irányból szabadon áll más épületektől.

Tömegstruktúra:

A szabadon álló beépítésű épületegyüttes összetett, játékos tömegtagolású, a funkcionálisan elkülönülő és különböző magasságú épületszakaszok külön-külön egyéni megformálású tömeget kaptak. A fő templomter koralaprajzú, kupolás építmény. Ezt híd köti össze a plébániaszárnyal.

Homlokzatok, anyaghasználat:

Az igen változatos és magas minőségű anyaghasználat során a tervező a homlokzatokon alkalmazott terméskő, és tömbkő- valamint téglalburkolatot, illetve fa deszkázat fedi a hidat. A kupolát rézlemez héjalás borítja. A kerek templomtömeg északi oldali támfalának párkányán faragott mészkő kereszttek találhatóak. Az alkalmazott kő falazatok színe a halványszürke és a törtfehér árnyalataitól egészen a halvány rózsaszínig terjed. A rézlemez kupolahéjalás türkiz zöld patinája élénk kontrasztban áll a klinkertégla harsány vöröses színezetével. A faragott elemek szinte fehér tömörebb mészkőből készültek, melyeket jól kiegészítés a fafelületek meleg barnás lazúrozása.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználat, építészeti formai részletei és nyílásrendjeinek résztere, nyílászáróinak osztásrendje. Anyaghasználat, külső homlokzati textúrák, részletek (pl. faragott kökereszttek).

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti és helytörténeti szempontból is jelentős és védendő objektum. Tervezője Török Ferenc (1936–2021) volt. Az épületegyüttes az 1989-es rendszerváltozás utáni környékbeli építkezési hullám egyik elkészült hírneműje, mely a végül elmaradt budapesti Expo táplálta lendületben született. Az 1990-es évekbeli posztmodern építészet jellemző alkotása, mely formagazdag építészeti megformálásával és sokrétűen nemes anyaghasználatával kitűnik a környezetéből. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmező fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

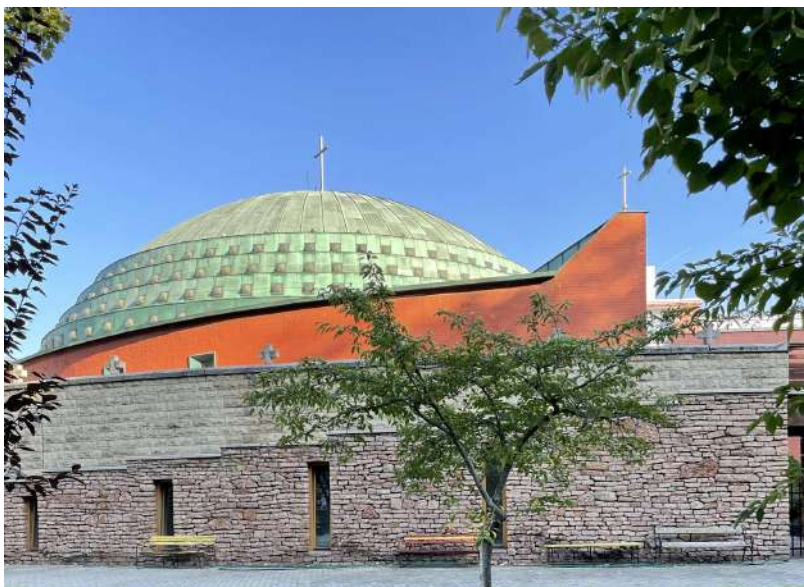
Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerüendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. Információs táblák, intézményfeliratok esetleges kialakítása mindenkor vizuálisan nívós kivitelezésben kell, hogy megvalósuljon. Kiemelkedően fontos a meglévő gazdag anyaghasználat megőrzése, a színek jelenlegi egyensúlyának megtartása.

FOTÓK

Az épületegyüttes részlete dél felől
(Készítés dátuma: 2023. szeptember 10.)

Az épületegyüttes részlete észak felől (Készítés dátuma: 2023. szeptember 10.)

Az épületegyüttes belső udvara dél felől (Készítés dátuma: 2023. szeptember 10.)

Az épületegyüttes délkelet felől
(mmakademia.hu)

Az épület összképe keleti irányból
(hazai.kozep.bme.hu/Péteri Balázs)

Az épületegyüttes észak felől (Both
Balázs/pestbuda.hu)

Az épület belső tere (Both Balázs/pestbuda.hu)

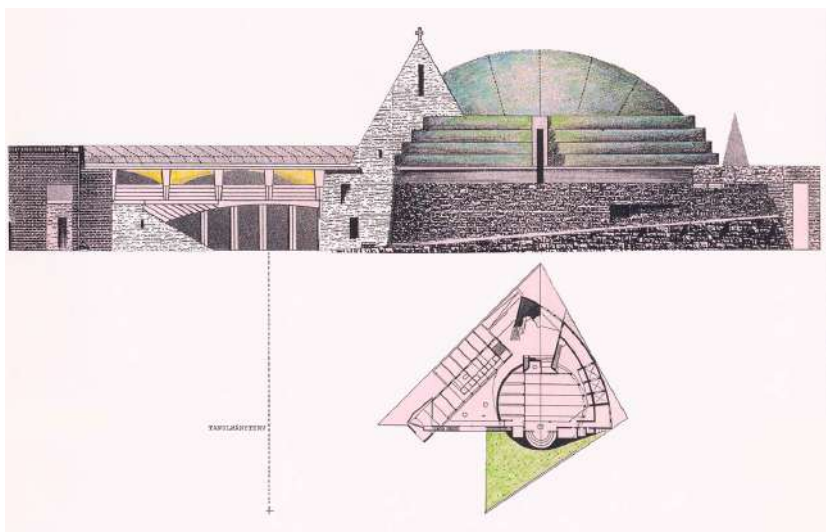

A templombelsőit lefedő kupola
(Both Balázs/pestbuda.hu)

ARCHÍV TERVEK

Az épület tanulmányterve
(hazai.kozep.bme.hu)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 8.01	városrész: Szentimreváros
cím:	1118 Alsóhegy utca 44. – Villányi út 87.
hrs:	4893/3
megnevezés:	lakóház, Blaschek- villa
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1932
építető:	Blaschek Aladár
tervező:	Heinrich Jenő
stílus:	historizáló
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 – 4893/3
	Völgyszugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület az Alsóhegy utca, Villányi út, Késmárk utca és Köbölkút utca által határolt sík területen áll. Az itt található tömböt kizárólag szabadon álló, viszonylag egyenletesen elrendezett, többemeletes, jobbára lakófunkcióval bíró épületek alkotják. Az egyes házakat sok zöldfelület veszi körül, így a környék a forgalmas Villányi út közelsége ellenére összességében kellemes zöldövezeti lakóterületnek nevezhető, amely a Gellért-hegy délkeleti lejtőjének alsó részén húzódik, és alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

Az Alsóhegy utca és a Villányi út találkozásánál fekvő telken egy téglány alaprajzú, háromszintes, kontyolt nyeregtetős lakóház található. Minden oldalról keskeny elő- és oldalkertek, kocsibeálló veszik körül, az épület teljesen szabadon áll. Főbejárata a délkeleti homlokzatról, egy egykarú, báboskorlással határolt lépcsőn felmenve nyílik. A telket homokkő burkolatú alapzattal és pillérekkel tagolt hálós kovácsoltvas kerítés és kertkapuk választják el az utcától.

Tömegstruktúra:

Az épület alagsor + magassföldszint + 1 emeletes, cserép héjalású kontyolt nyeregtetővel fedett, szimmetrikus elrendezésű, háromtraktusos, falazott téglafalás szerkezetű. Zárt tömegét a Villányi úti homlokzat jellegzetes kosárvíves terasza, a délkeleti homlokzat főbejáratához vezető báboskorlással határolt lépcső, valamint az északnyugati homlokzat hátraugró szélső tengelye oldják.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A fehérre vakolt homlokzatokat erőteljes kiülésű faeresz zárja az első emelet felett. Az alagsori zóna homokkőburkolata felett a dísztelen, egyszerű falszakaszokat többnyire egyenes lezárású, keretezés nélküli, zsalugáteres nyílások tagolják. Kivételt képez a főhomlokzat teraszának nyílását övező homokkő keret, valamint a főbejártat hasonlóan megoldott keretezése. Az északnyugati homlokzat alagsorában üzlethelyiség/iroda működik. A nyílászárók eredeti vagy cserélt, fehér színezésű faszerkezetek, néhol műanyag nyílászárók. A zsalugáterek élénk zöldre festettek.

VÉDETT ÉPÜLETRESEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználat és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. A főhomlokzatot meghatározó íves terasz, a főbejárathoz vezető lépcső, homokkő burkolatok a homlokzaton, zsalugáterek és a kő alapzatú kovácsoltvas kerítés.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A két világháború között is tovább élő késő historizmus minősítésű, a modernbb építészet felé nyitó alkotása, mely visszafogott megformálásával és jellegzetes tömegtagolásával (nagy méretű, íves fedett-nyitott terasz) tűnik ki. A lakóházat 1932-ben tervezte Heinrich Jenő Blaschek Aladár bányatanácsos, bányaiigazgató számára. 1937-ben Heinrich elképzelése szerint egy második emelettel bővítették, ami azonban szinte érintetlenül hagyta az alsó szintek homlokzati kialakítását, a korábbi arányok persze így is megváltoztak. 1959-ben a Vasipari Kutató Intézet megbízásából Bereszélyi Endre készítette el a ház visszaépítési terveit az eredeti állapotra. Az 1930-as évek elején épült ingatlan azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is. Változatlan funkció betöltve, a rendszeres értékmező fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos értékőrző emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szüségyszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. Megőrzendő a homlokzati architektúra, a kovácsoltvas és kőburkolatú kerítés. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerülendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt. Az alagsori üzlet hirdetőablájának elhelyezése esetén figyelemmel kell lenni a homlokzat egységének megtartására. A kerítés zöld anyaggal/fóliával történő letakarása helyett alternatív megoldás, például növényzet ültetése javasolt a belső oldalon.

FOTÓK

Az épület összképe délnyugat felől
(Google, 2021. március)

Az épület összképe dél felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület összképe nyugat felől
(Google, 2021. március)

Az épület részlete, a főhomlokzat terasza (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

Az épület részlete, az északnyugati homlokzat üzlete/irodahelyisége és a kovácsoltvas kapu (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

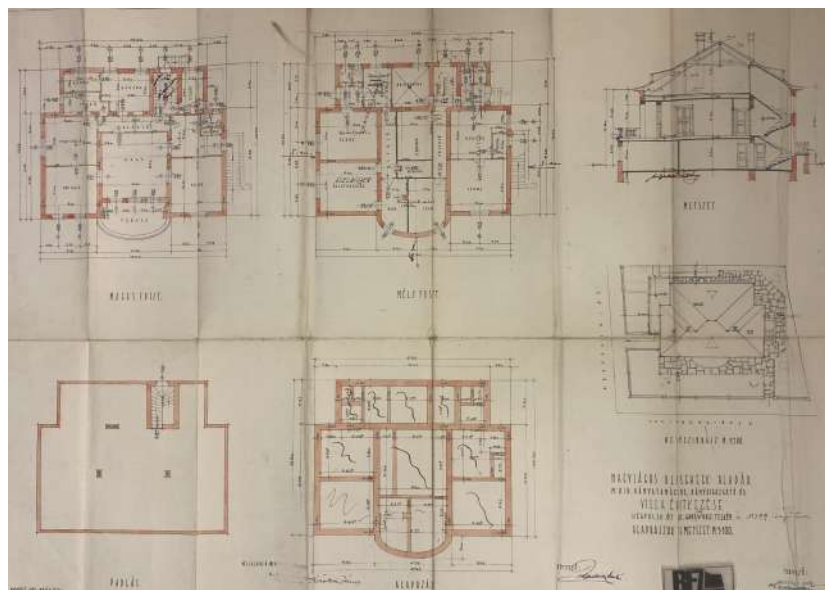

Az épület részlete, a növényzettel beültetett, befuttatott kerítésszakasz (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

ARCHÍV TERVEK

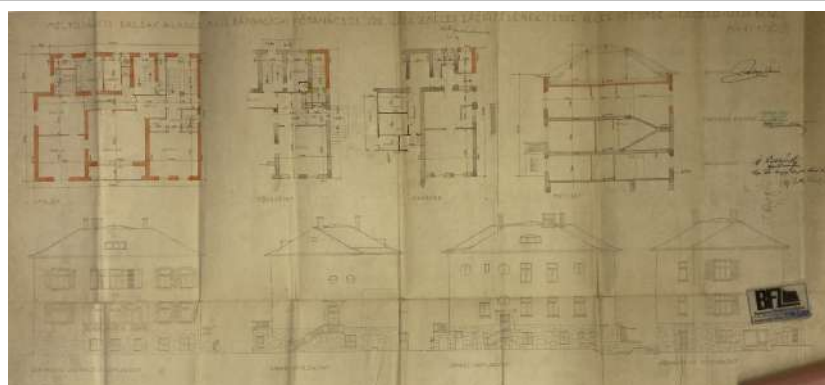
A villa 1932-es terve, Heinrich Jenő
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4893/3)

A villa 1932-es terve, Heinrich Jenő
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4893/3)

A villa 1937-es emeletráépítési
terve, Heinrich Jenő
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4893/3)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 8.02	városrész: Gellérthegy
cím:	1118 Bakator utca 1.
hrs:	5119/14
megnevezés:	lakóház
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1920-as évek k.
építető:	–
tervező:	–
stílus:	historizáló
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	–
	Völgzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Ménési utat a Somlói úttal összekötő, ívelődő Bakator utca páratlan oldalán áll. Az utca meredeken fut fel a Gellért-hegy délnyugati lejtőjén, többemeletes társasházakkal, villákkal övezve. A szabadon álló épületeket jelentős zöldfelület veszi körül, a környék kellemes, csendes zöldövezeti lakóterületnek nevezhető, mely alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

A Bakator utca északi végén fekvő telken egy téglány alaprajzú, egyemeletes, kontyolt nyeregtetős lakóház található. Minden oldalról keskeny elő- és oldalkertek, illetve kis alapterületű hátsó kert veszik körül, az épület teljesen szabadon áll. Főbejárata az utcai homlokzatról nyílik. A telket az északi oldalon tömör fal, míg a délin vakolt alapzatú hálós kerítés választja el az utcától. A kettő között húzódik az ingatlan félköríves, egyszárnyú, védőrácscsal áttört főkapuja.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + emelet + tetőtérbeépítéses, cserép héjalású magastetővel fedett, aszimmetrikus elrendezésű, háromtraktusos, falazott téglafalás szerkezetű. Zárt tömegéből az utcai homlokzat hangsúlyos, sokszögletű oromzata, az első emeleti, kovácsoltvas mellvéddel határolt terasz, és az e fölött található íves erkély ugrik ki. A délnyugati homlokzat tetőzetét újonnan nyitott terasz bontja meg.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sárgás színűre vakolt homlokzatokat enyhe kiülésű faeresz zárja. A dísztelen, egyszerű falszakaszokat egyenes lezárású, keretezés nélküli nyílások tagolják. A főhomlokzat falsíkból kiugró teraszát a földszinti szakaszon homokkő burkolja, a főbejárat is itt, a terasz alatt nyílik. A háromtengelyes homlokzat középső axisát az oromzat íves, kovácsoltvas korláttal határolt franciaerkélye hangsúlyozza. A többi homlokzat ennél szerényebb kialakítású, dísztelen. A nyílászárók az eredetieket követő cserélt, zöld színezésű faszerkezetek.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatára és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. Az utcai homlokzatot meghatározó oromzat, kőburkolat, terasz és erkély, a kerítés és kapuja.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A két világháború között tovább élő historizáló építészeti szemléletet képviselő épületek példája, mely visszafogott megformálásával és jellegzetes tömegtagolásával (oromzatos, erkélyes-teraszos főhomlokzat) tűnik ki. Az 1920-as évek környékén épült ház azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmezőró fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerüendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. Megőrzendő a homlokzati architektúra – az oromzatos kialakítás, erkély, terasz, kerítés. A színezés megváltoztatásának igénye esetében érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést.

FOTÓK

Az épület összképe délkelet felől
(Google, 2019. június)

Az épület összképe kelet felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület összképe délnyugat felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület részlete, az utcai kapu és
kerítés (Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 8.03	városrész: Kelenföld
cím:	1118 Budaörsi út. 56.
hrsz:	2855/7
megnevezés:	Vízmű épület
mai rendeltetés:	ipari épület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1980 körül
építtető:	Fővárosi Vízművek
tervező:	-
stílus:	későmodern
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	<i>Művészet</i> , 1981. május 59. o.
	<i>Völgzugoly Műhely Kft.</i> www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Budaörsi út és a Déli pályaudvarra vezető vasútvonal között áll. Távol helyezkedik el a környező épületektől, a vasút túloldalán egykori ipari jellegű beépítés található, míg a Budaörsi út túloldalán lakóépületek állnak.

Beépítési mód:

A telken az épület szabadonálló beépítésben áll, minden oldalról keskeny kertsávval határolva, melyet egyszerű díztelen kerítés szegélyez a közterületek felől.

Tömegstruktúra:

Az épület részben földszint + 2 emeletes, részben egyszintes, egyterű, aszimmetrikus elrendezésű, középfolyosós rendszerű, vasbeton pillérvázis szerkezetű. Teteje eresz nélküli, attikafalás lapostető. A bejárati traktus pavilonszerűen – nagyobb homlokzatmagassággal van kialakítva, így az épület különböző magasságú téglatestek összhatásából nyeri mozgalmas tömegalakítását.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sima homlokzatokat részben vakolt, részben falburkoló téglá borítja. Az épület keleti, vasút felőli oldalának jellegzetes vizuális eleme a nagyméretű ablakokat árnyékoló fém lamellázás. Nyílászárói mind kicserélt, korszerű fémszerkezetek.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása, azok anyaghasználata és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. A déli homlokzaton lévő modern stílusú Neptun szobor.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti és ipartörténeti szempontból is jelentős és védendő objektum. A Kádár-kori későmodern építészet jellemző alkotása, mely letisztult építészeti megformálásával kiemelkedik környezetéből. Jelentős díszítőeleme a vízű funkcióra tradicionális módon utaló, de formájában absztraktabb Neptun szobor a déli homlokzaton. A 4X4 méteres öntött alumínium szobrot 1980-ban helyezték el, alkotója Berczeller Rezső.

JAVASLATOK

Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközlése. Információs táblák, intézményfeliratok esetleges kialakítása mindenkor vizuálisan nívós kivitelezésben kell, hogy megvalósuljanak; valamint kerülni kell az épület építészeti értékeinek takarását reklámfelület által. A jó állapotban fennmaradt 1980-as Neptun-dombormű megőrzése és esetlegesen szükséges későbbi helyreállítás feltétlen kívánatos. Fontos a törtfehér és a rozsdaszín (téglaburkolat) összhangjának megtartása a megjelenésben. Megőrzése és szakszerű fenntartása esetén az épület a kerületrész különleges épülete lesz a jövőben is, jellegzetes tanúja a késő „Kádár-korszakban” létesült ipari-közmű épületeknek.

FOTÓK

Az épület Budaörsi úti összképe nyugat felől (Készítés dátuma: 2023. szeptember 10.)

Az épület összképe kelet felől (Készítés dátuma: 2023. szeptember 10.)

Az épület részlete, bronz szobor a déli homlokzaton (Készítés dátuma: 2023. szeptember 10.)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

<i>sorszám:</i>	<i>városrész:</i>
8.04	Gellérthegy
<i>cím:</i>	1118 Kelenhegyi út 27.
<i>hrsz:</i>	5444
<i>megnevezés:</i>	Pick-villa, egykori német nagyköveti rezidencia
<i>mai rendeltetés:</i>	lakó- és irodaépület
<i>védendő érték:</i>	épület (H1)
<i>építés éve:</i>	1935–1937
<i>építető:</i>	özvegy Dr. Pick Jenőné
<i>tervező:</i>	Pogány Móric
<i>stílus:</i>	historizáló/modern
	
<i>adatfelvétel időpontja:</i>	2023. október
<i>adatfelvevő:</i>	Karácsony Rita, Székely Márton
<i>források:</i>	nimrodbau.hu, BFL XV.17.d.329 - 5444
	
Völgzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu	

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Gellérthegy délkeleti lejtőin helyezkedik el egy szintvonalal párhuzamos, kanyargó út felső oldalán. A terület a Bartók Béla úttól a Citadellaig meredeken emelkedő terepviszonyokkal bír, így a forgalmas főút vonal északi oldalán gyakorlatilag egyetlen tömb szélességű zárt soros, bérházas beépítés után az emelkedő utcák mentén a szabadon álló beépítés válik uralkodóvá. Nagy kertekkel övezett villák, társasvillák alkotják a kerület rész épületállományát. Ezek közül számos reprezentatívabb, közfunkcióval is bír, vagy éppen valamelyik nagykövetségi rezidencia elhelyezésére szolgál.

Beépítési mód:

A Kelenhegyi útra néző telken teljesen szabadon álló módon épült a teraszos villa, mely előtt az utca felé jelentős méretű előkert található. Az ingatlan a keskeny oldalkerteken kívül igen tágas hátsó kerttel rendelkezik, mely északnyugati irányban elér egészen a háztömb túloldalán lévő Minerva utcáig, ahol zárt betonkerítéssel van lezárva.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + egyemeletes, aszimmetrikus elrendezésű, kéttraktusos alaprajzi rendszerű, vasbeton pillérváz szerkezetű; attikafalás lapostetővel. Az utca felőli földszinti loggia fölötti emeletes rész pavilonszerűen kiemelkedik az épülettömegből, míg a hátsó szárnyak valamelyest alacsonyabbak, és félig körbe ölelnek egy kisebb belső udvarrészt.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sima vakolt homlokzatokat kis kiülésű hármastagozattal megformált ereszpárkány zárja az második emelet fölött. A homlokzat burkolóanyaga vakolat, míg a lábazat kemény mészkőből, a kerítés pedig sósvízi durvamészkből készült. Nyílászárói mind fehér színűek, korszerű faszerkezetek.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK

Eredeti tömegelosztás, külső felületek kialakítása – kiváltképp az árkádíves földszinti loggia, továbbá a homlokzatok anyaghasználatát és nyílásrendjét; az épület nyílászáróinak megjelenési formája.

VÉDELEM INDOKLÁSA

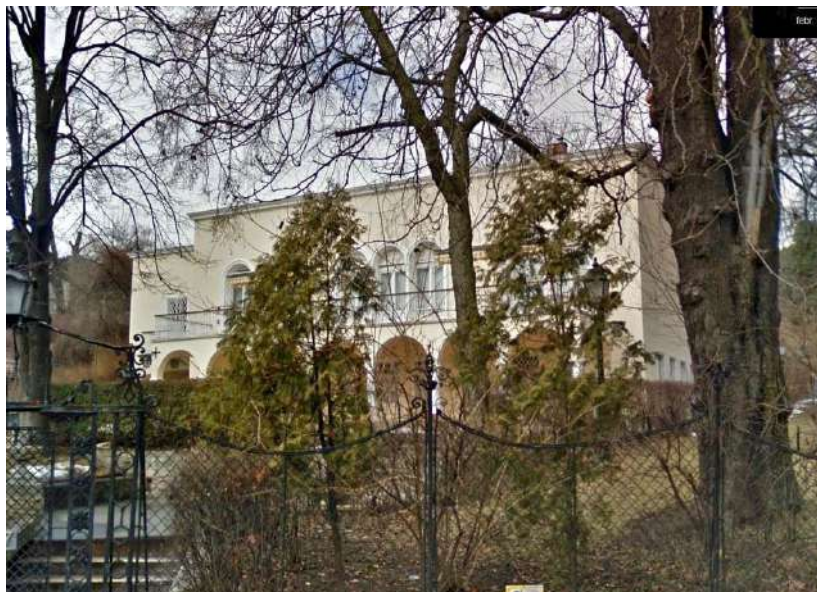
Az épület építészeti és kultúrtörténeti szempontból is jelentős és védendő objektum. A két világháború közötti modern korszak historizáló hagyományokat részben még követő irányzatának jellemző alkotása, mely képletszerű építészeti megformálásával és következetes anyaghasználatával tűnik ki környezetéből. Méltó funkciót betöltve, a rendszeres értékmegőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett érték-közvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

Tömegforma megtartása feltétlen szükséges, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, ráépítések eszközése. A Minerva utca felől esetleg megvalósítható illeszkedő hozzáépítés. Információs táblák, intézményfeliratok esetleges kialakítása mindenkor vizuálisan nívós kivitelezésben kell, hogy megvalósuljanak. A néhány évvel ezelőtt – minden bizonnyal a beláthatóság korlátozása céljából – a vasrács kerítésre helyezett gyékény-szövet városképileg igencsak disszonáns. Ha a tulajdonos feltétlen ilyen mértékben korlátozni kívánja a védett épület közterületről való láthatóságát, akkor alternatív megoldás javasolt, pl. a kerítés belső oldalán sűrű növényzet telepítése a kertben. Lehetőség szerint kerülendő az eredendően fedett-nyitott térként létesített loggia beüvegezése.

FOTÓK

Az épület utcai összképe kelet felől
(google.com/map 2012. február)

Az épület részlete nyugat felől, a
kerítés mögött (Készítés dátuma:
2023. október 1.)

Az épület légifotója
(google.com/earth)

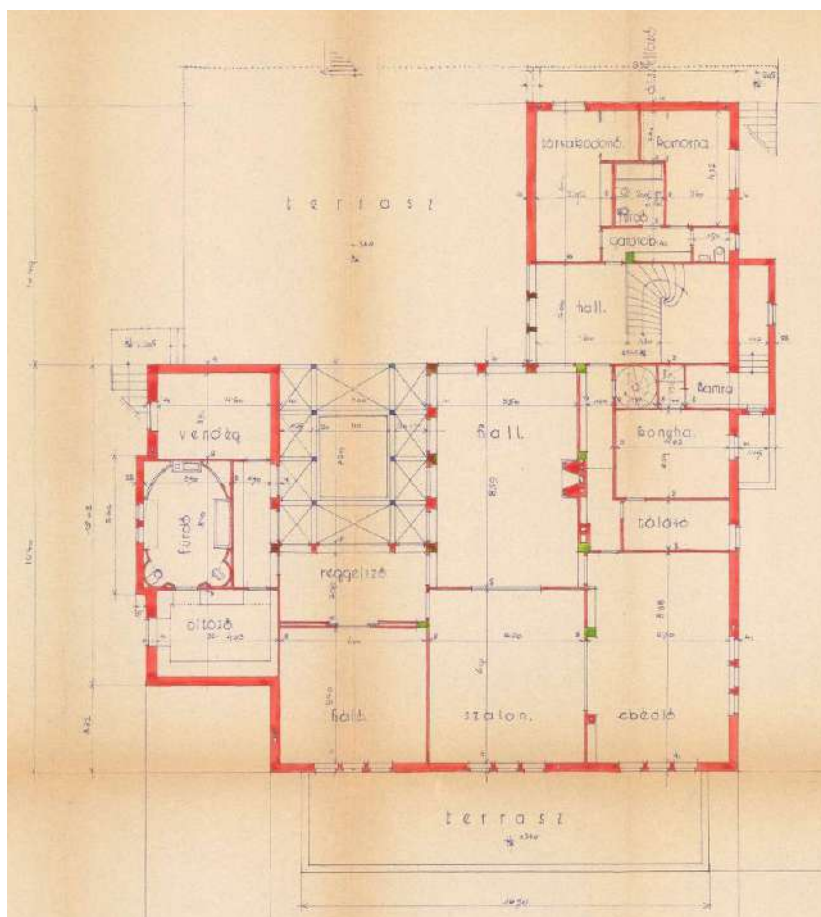

A keleti homlokzat részlete 2016-ban (nimrodbau.hu)

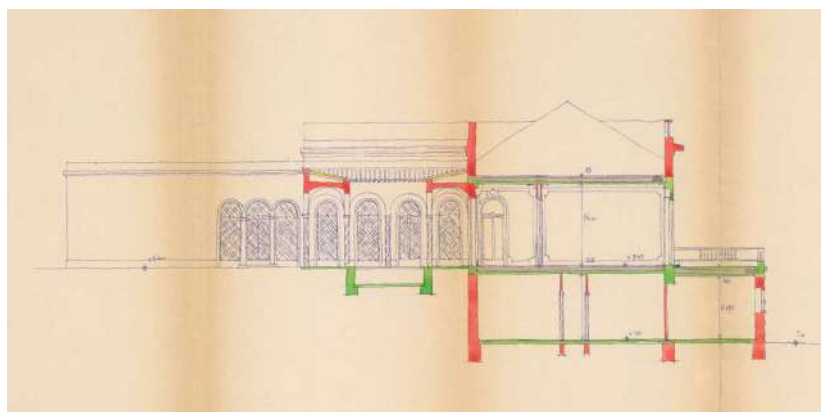

ARCHÍV TERVEK

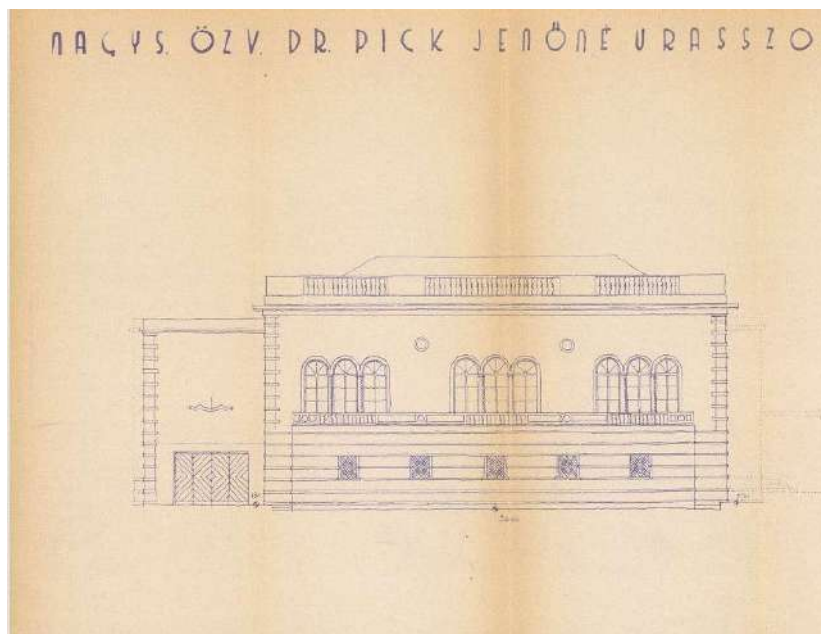
Az engedélyezési terv 1935-ből – földszinti alaprajz (BFL XV.17.d.329 - 5444)

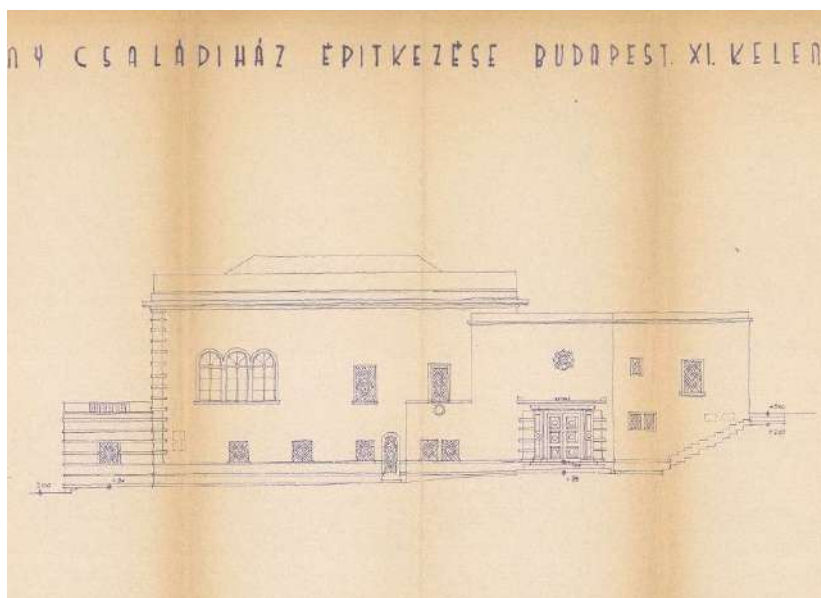
Az engedélyezési terv 1935-ből –
metszet (BFL XV.17.d.329 - 5444)

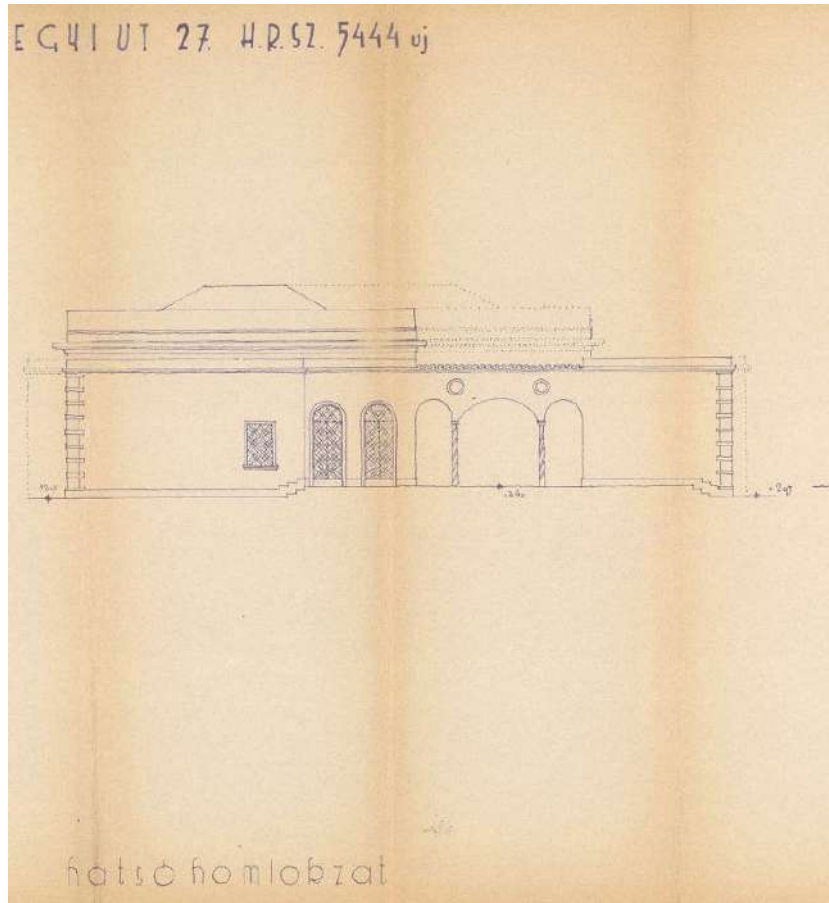
Az engedélyezési terv 1935-ből –
keleti homlokzat (BFL XV.17.d.329 -
5444)

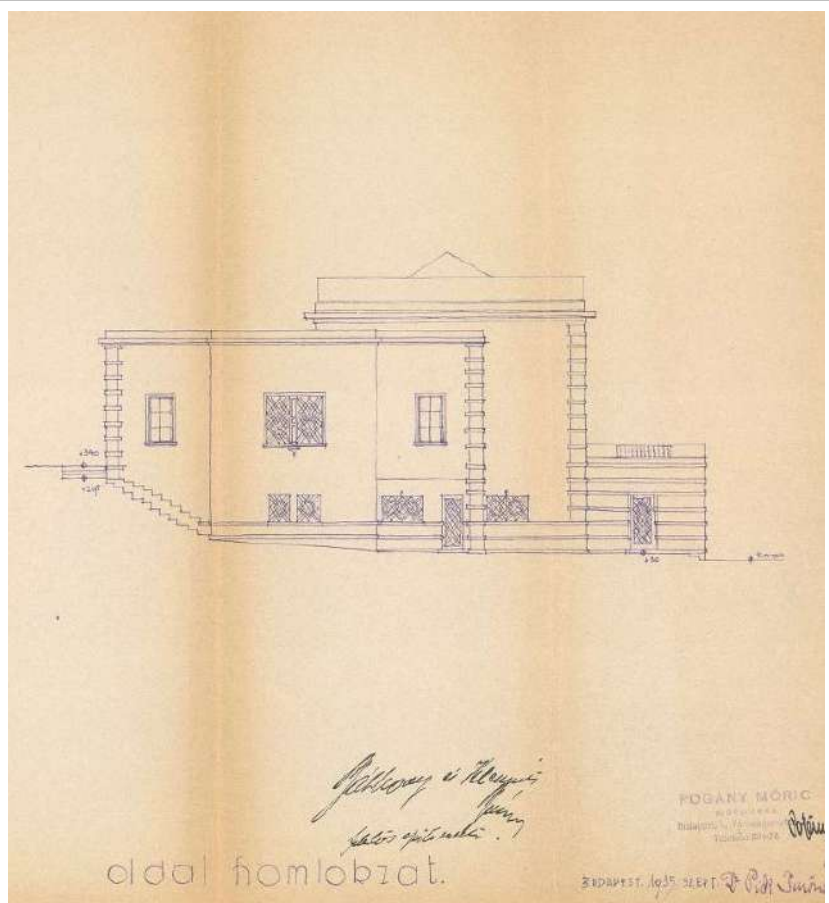
Az engedélyezési terv 1935-ből –
északi homlokzat (BFL XV.17.d.329 -
5444)

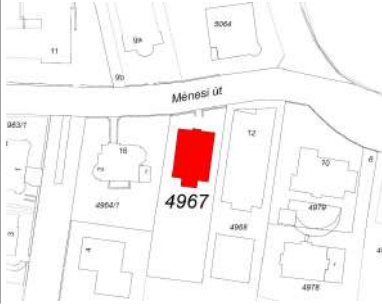

Az engedélyezési terv 1935-ből – nyugati homlokzat (BFL XV.17.d.329 - 5444)

Az engedélyezési terv 1935-ből – déli homlokzat (BFL XV.17.d.329 - 5444)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 8.05	városrész: Szentimrevaros
cím:	1118 Ménesi út 14.
hrsz:	4967
megnevezés:	villa
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1912–1913
építető:	bárá Feilitzsch Berthold
tervező:	Aigner Sándor, Flóthmann Aladár
stílus:	historizáló
	
adatfelvétel időpontja:	2023. október
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 - 4967
	
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Gellérthegy déli lejtőin helyezkedik el egy szintvonallal párhuzamos kanyargó út felső oldalán. A terület Bartók Béla úttól a Citadelláig meredeken emelkedő terepviszonyokkal bír, így a forgalmas főútvonal északi oldalán gyakorlatilag egyetlen tömb szélességű zárt soros, bérházas beépítés után az emelkedő utcák mentén a szabadon álló beépítés válik uralkodóvá. Nagy kertekkel övezett villák, társasvillák alkotják a kerület rész épületállományát. Ezek közül számos reprezentatívabb, közfunkcióval is bír, vagy éppen valamelyik nagykövetségi rezidencia elhelyezésére szolgál.

Beépítési mód:

A Ménesi útra néző telken teljesen szabadon álló módon, közel téglány alakú kontúrral épült a villa, mely előtt az utca felé kisebb előkert található. Az ingatlan a keskeny oldalkerteken kívül igen tágas hátsó kerttel rendelkezik.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + 1/2 emeletes, magastetős, aszimmetrikus elrendezésű, kétraktusos alaprajzi rendszerű, falazott téglafalaz szerkezeti rendszerű. A Ménesi úti oldal nyugati sarkán nyolcszög alaprajzú torony található, melynek második emelete is van. A hátsó kert felé néző déli oldal közepén üvegezett veranda kapott helyet a homlokzathoz építve.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sima felületű vakolt homlokzatokat kis kiülésű tagolatlan fa ereszpárkány zárja le a legfelső szint fölött. A homlokzat burkolóanyaga vakolat, míg a lábazat és a kerítés homokkő tömbökből készült. Nyílászárói mind eredeti, fehér színezésű hagyományos faszerkezetek.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználat és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. Eredeti kovácsoltvas kerítés és kertkapu.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel bíró védendő objektum. Az első világháború előestéjén a historizáló hagyományokat – korszerűsítve – továbbra is követő építészeti irányzat jellemző alkotása, mely visszafogottan izgalmas építészeti megformálásával és szellemes tömegtagolásával tűnik ki környezetéből. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmezőző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerüldendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközzése. A színezés megváltoztatásának igénye esetén érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Az eredeti kerítés a kertkapuval együtt okvetlenül megőrzendő.

FOTÓK

Az épület Ménesi úti összképe észak felől (Készítés dátuma: 2023. október 1.)

Az épület részlete, a bejárat ajtó (Készítés dátuma: 2023. október 1.)

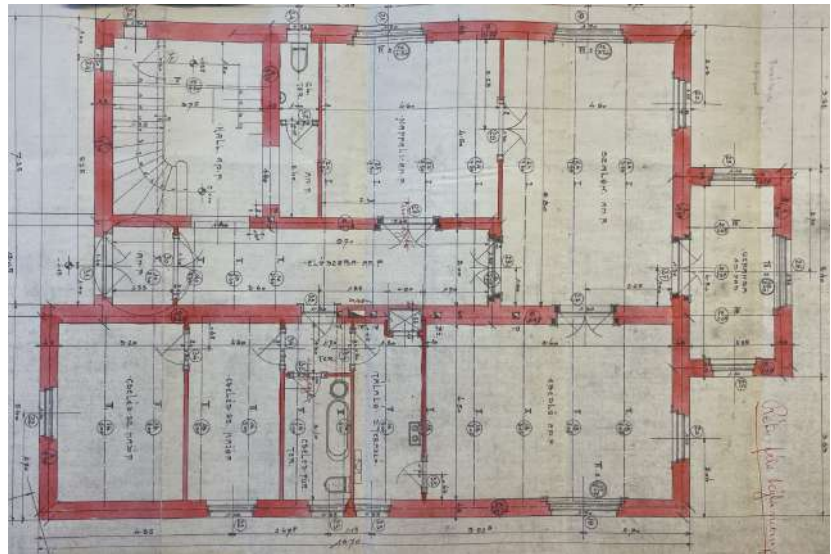

Az épület részlete, kovácsoltvas kertkapu (Készítés dátuma: 2023. október 1.)

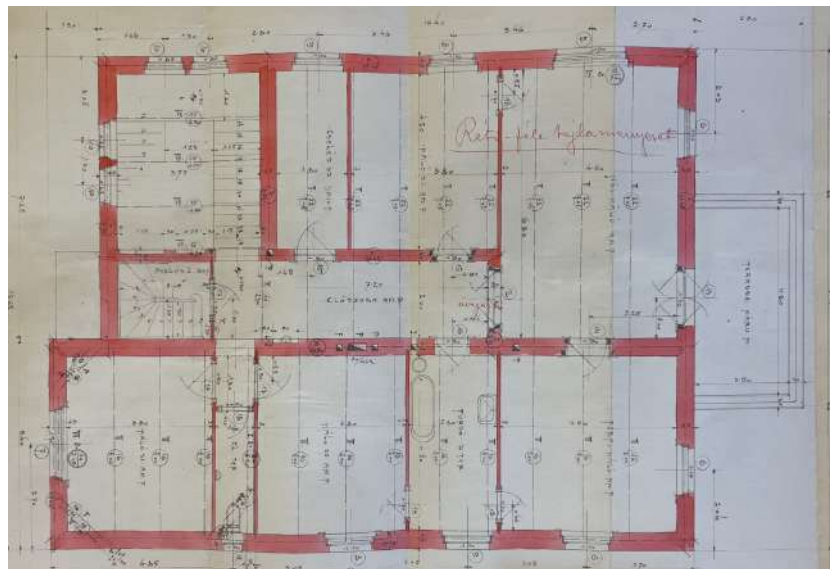

ARCHÍV TERVEK

Az engedélyezési terv 1912-ből –
földszinti alaprajz (BFL XV.17.d.329
- 4967)

Az engedélyezési terv 1912-ből –
emeleti alaprajz (BFL XV.17.d.329 -
4967)

Az engedélyezési terv 1912-ből –
északi homlokzat (BFL XV.17.d.329 -
4967)

Az engedélyezési terv 1912-ből –
keleti homlokzat (BFL XV.17.d.329 -
4967)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám:	városrész:
8.06	Gellérthegy
cím:	1118 Ménesi út 21., Somló lépcső 2.
hrs:	5076
megnevezés:	Saxlehner-villa
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1908–1909
építtető:	Saxlehner Kálmán
tervező:	Dvorák Ede
stílus:	szecessziós
	
adatfelvétel időpontja:	2023. október
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 – 5076, Építő Ipar 33. (1909) 30. 266. o., darabanth.com
	
Völgzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu	

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Gellérthegy déli lejtőin helyezkedik el egy szintvonalal párhuzamos kanyargó út felső oldalán. A terület Bartók Béla úttól a Citadelláig meredeken emelkedő terepviszonyokkal bír, így a forgalmas főútvonal északi oldalán gyakorlatilag egyetlen tömb szélességű zárt soros, bérházas beépítés után az emelkedő utcák mentén a szabadon álló beépítés válik uralkodóvá. Nagy kertekkel övezett villák, társasvillák alkotják a kerületrészt épületállományát. Ezek közül számos reprezentatívabb, közfunkcióval is bír, vagy éppen valamelyik nagykövetségi rezidencia elhelyezésére szolgál.

Beépítési mód:

A Ménesi útra és a Somló lépcsőre néző telken teljesen szabadon álló módon, szabálytalan kontúrral épült a villa, mely előtt az utca felé nagyméretű előkert található. Az ingatlanhoz a széles oldalkerteken kívül egy szűkebb, főként parkolásra használt északi oldalkert is tartozik.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + 2 emelet + tetőtér szintekkel rendelkezik. Magastető, részben szimmetrikus elrendezésű, kéttraktusos alaprajzi rendszerű, falazott téglafalaz szerkezeti rendszerű. A Ménesi úti (déli) oldal közepén szegmentíves alaprajzi formájú kitüremkedés épült a házhoz az első emelet magasságáig, járható tetején a második emeleti lakásból nyíló terrasszal. A keleti oldal középrizalitja nagyobb mértékben lép ki a homlokzatsíkból, továbbá ez három teljes emelettel bír a többi épületszakasszal ellentétben. Az északi hátsó oldal középrizalitjának nagyméretű (többszintes) szegmentíves ablaka műtermet rejt magában.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A vakolt homlokzatokat főleg habarcsból húzott architektonikus díszítés ékíti, felül kis kiülésű tagolatlan fa ereszpárkány zárja le a legfelső szint fölött. A homlokzat anyaga vakolat, míg a földszinti felületek és a kerítés homokkő tömbökből készültek. Nyílászárói mind eredeti, fehér színezésű hagyományos faszerkezetek.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatát és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti és helytörténeti szempontból is jelentős és védendő objektum. A dualizmus kései szakaszának nivós alkotása, mely a késő historizmus fegyelmezettebb, letisztultabb, szecessziós megformálás felé nyitó irányhatáshoz sorolható. Szinte középületszerű megjelenésével, szerencsésen megmaradt eredeti tömegalakításával és homlokzatképzésével emelkedik ki környezetéből. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmező fenntartó beavatkozások elvégzése az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerüendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. A színezés megváltoztatásának igénye esetén érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Mindenképp megőrzendő az eredeti kovacsoltvas díszítésű utcai kerítés a kapukkal együtt. Üdvözlendő volna a teraszárnyékolók megjelenésének esetleges összehangolása az épület színharmóniájával.

FOTÓK

Az épület összképe délkelet felől
(google.com/maps 2012. február)

Az épület összképe északkelet felől
(google.com/maps 2012. február)

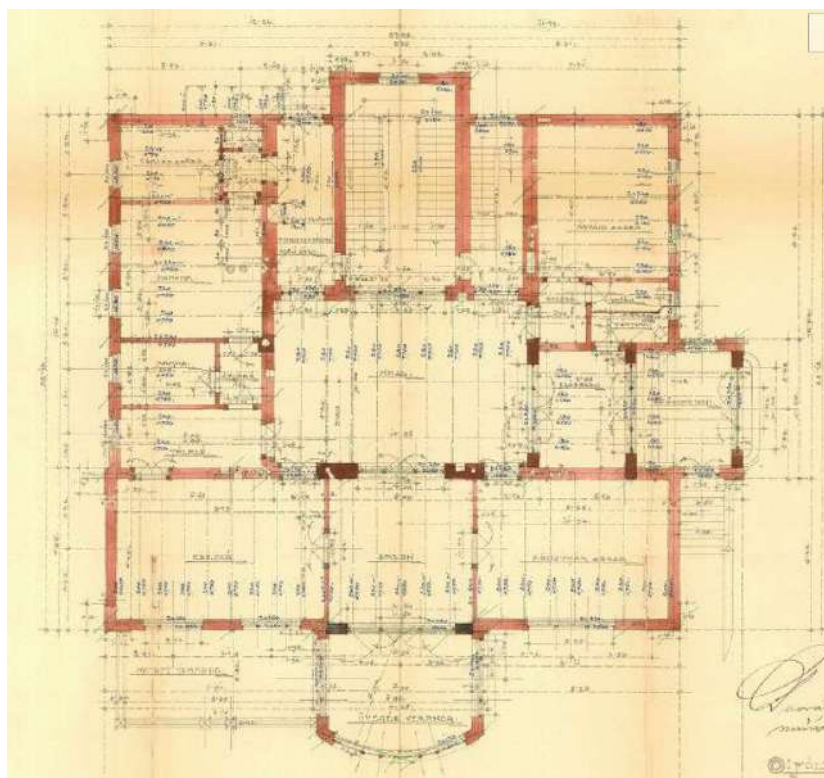

Az épület utcai kerítésének részlete,
bejárati kovácsoltvas kapuk
(Készítés dátuma: 2023. október 1.)

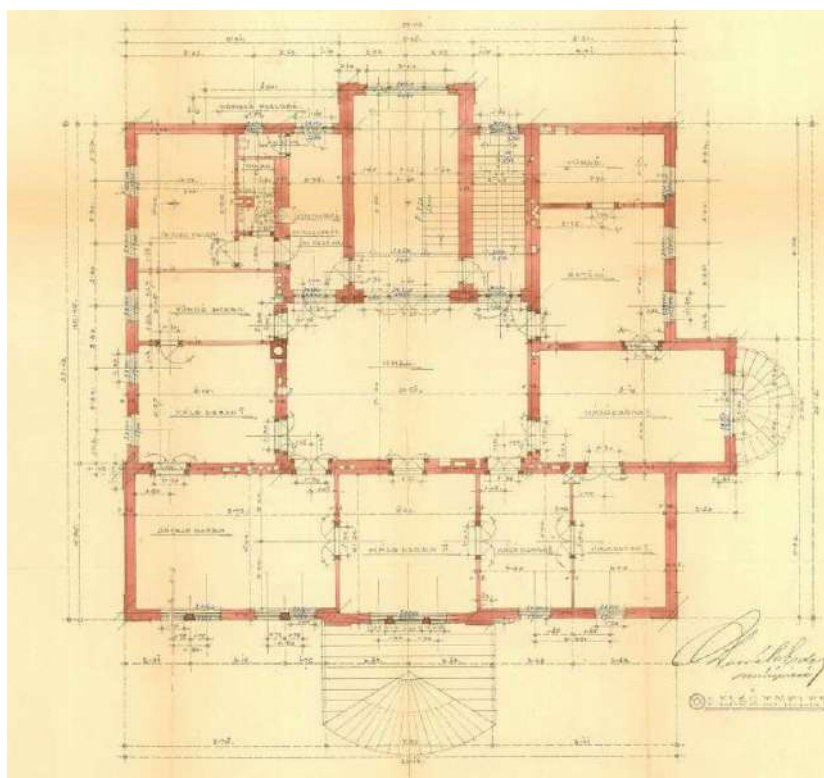

ARCHÍV TERVEK

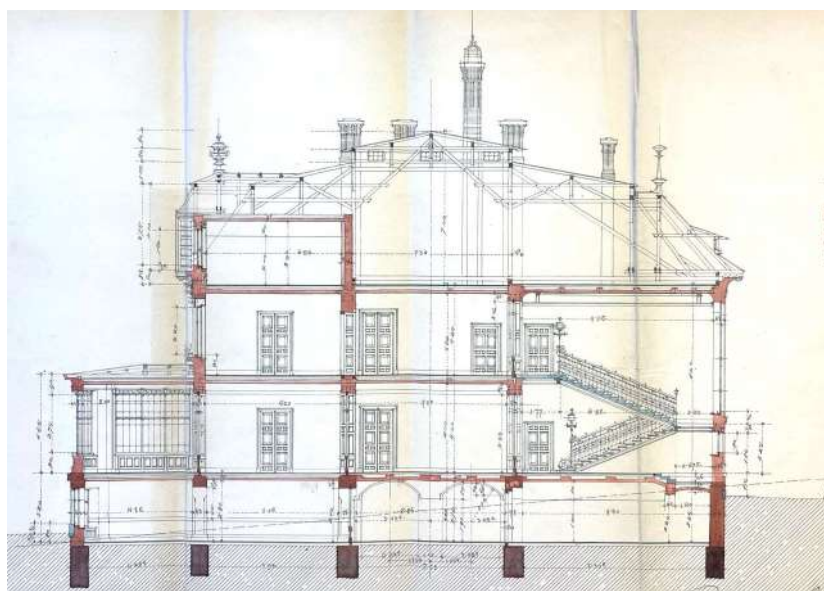
Az engedélyezési terv 1909-ből –
földszinti alaprajz (BFL XV.17.d.329
- 5076)

Az engedélyezési terv 1909-ből –
emeleti alaprajz (BFL XV.17.d.329 -
5076)

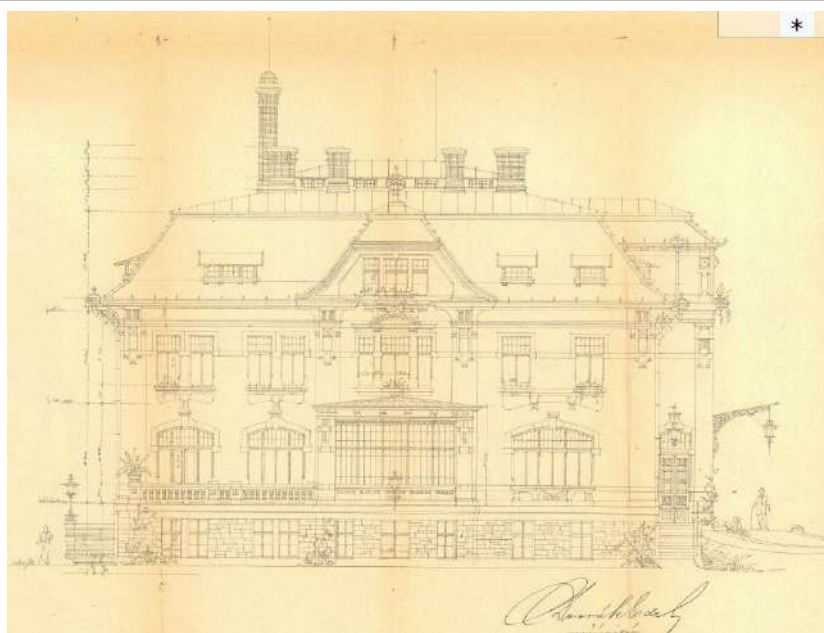
Az engedélyezési terv 1909-ből –
metszet (BFL XV.17.d.329 - 5076)

Az engedélyezési terv 1909-ből –
keleti homlokzat (BFL XV.17.d.329 -
5076)

Az engedélyezési terv 1909-ből –
déli homlokzat (BFL XV.17.d.329 -
5076)

ARCHÍV KÉPEK

A villa délkelet felől 1909-ben (*Építő
Ipar* 33. (1909) 30. 265. o.)

A villa délkelet felől 1910 körül
(darabanth.com)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 8.07	városrész: Szentimreváros
cím:	1118 Ménesi út 62.
hrsz:	4928/4
megnevezés:	lakóház
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1929
építető:	Dr. Straub Miklós és neje
tervező:	Littke és Tóth
stílus:	historizáló
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 – 4928/4
	
Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu	

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Bartók Béla utat az Alsóhegy utcával összekötő Ménesi út középső szakaszán húzódó, hosszúkas telken áll. Az ingatlan nem messze található a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem budai kampuszától és a Budai Arborétumtól. Az utca mentén többemeletes társasházak, illetve lakóépületek, villák sorakoznak. A szabadon álló épületeket jelentős zöldfelület veszi körül, a környék kellemes, csendes zöldövezeti lakóterületnek nevezhető, mely alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

A Ménesi út középső szakaszán, a páros oldalon fekvő telken egy téglány alaprajzú, kétemeletes, tetőtérbeépítéses, kontyolt nyeregtetős lakóház található. Minden oldalról keskeny elő- és oldalkertek veszik körül, az épület teljesen szabadon áll. Főbejárata az utcai homlokzat bal szélső tengelyében nyílik. A telket vakolt téglapillérekkel tagolt, kovácsoltvas rácsos kerítés választja el az utcától.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + 2 emelet + tetőtérbeépítéses, palával borított magastetővel fedett, aszimmetrikus elrendezésű, háromtraktusos, falazott téglafalvas szerkezetű. Zárt tömegét enyhe és erőteljesebb kiugrású rizalitok, kémények, a délnyugati homlokzaton erkélyek bontják meg. A magastetőt az északnyugati és a délkeleti oldalon újonnan nyitott tetőablakok tagolják.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sárgás színűre vakolt homlokzatokat erőteljes kiülésű faeresz zárja a második emelet felett. A falszakaszokat mindösszesen finom nutozás díszíti a rizalitok szélein, és az épület sarkain. A nyílások is egyszerűek, keretezés nélküliek, egyenes lezárásúak. Az üvegfelületek aránya viszonylag kicsi a nagy, tömör falfelületekhez képest. A főbejárat a Ménesi útra néző főhomlokzat bal szélső tengelyében, egy konzolokkal alátámasztott, bádorgfedésű előtető alatt, egyetlen lépcsőfokon felmenve nyílik. A rizalikként kiugró szélső axis mögött a lépcsőház húzódik. A nyílászárók többnyire eredeti vagy cserélt, fehér színű színezésű faszerkezetek, néhol műanyag nyílászárók. A főbejárat kétszárnyú eredeti ajtaja elpusztult, a mostani ideiglenes megoldásnak tekinthető.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználata és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. Az utcai homlokzatot meghatározó rizalit, előtető, nutozás.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bír, védendő objektum. A két világháború között tovább élő historizáló építészeti szemléletet képviselő épületek példája, mely visszafogott megformálásával és jellegzetes tömegtagolásával (rizalitok, összetett magastető) tűnik ki. A lakóházat Dr. Straub Miklós és neje megbízásából Littke és Tóth tervezte 1929-ben. A lépcsőház a második világháború idején találatot kapott, így 1948-ban helyre kellett állítani. Az épület azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmező fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközzése. Megőrzendő a homlokzati architektúra – a rizalitos kialakítás, nutozás. A színezés megváltoztatásának igénye esetében érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerülendő volna a homlokzaton külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt. Érdemes lenne a külső homlokzaton futó vezetékek elhelyezését felülvizsgálni.

FOTÓK

Az épület összképe észak felől
(Google, 2022. április)

Az épület összképe északkelet felől
(Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

Az épület részlete, a főhomlokzat
alsó szakasza (Készítés dátuma:
2023. szeptember 27.)

Az épület részlete, a főbejárat
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

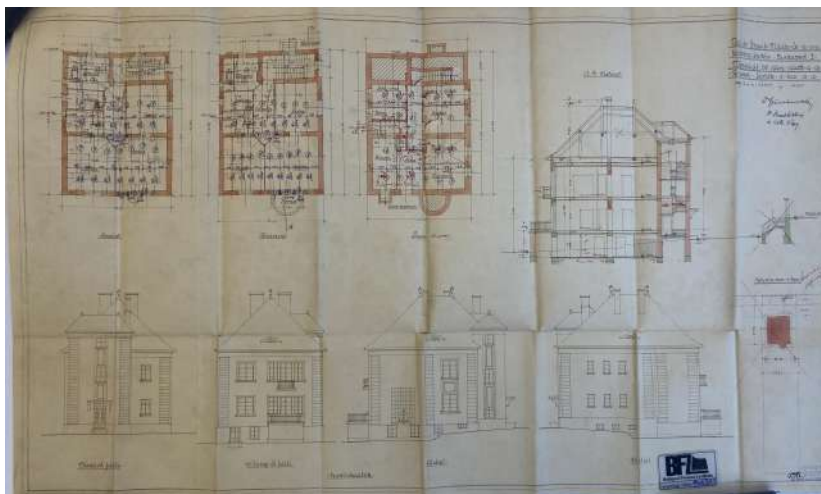

Az épület részlete, terrazzo
burkolat a kertbe vezető lépcsőnél
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

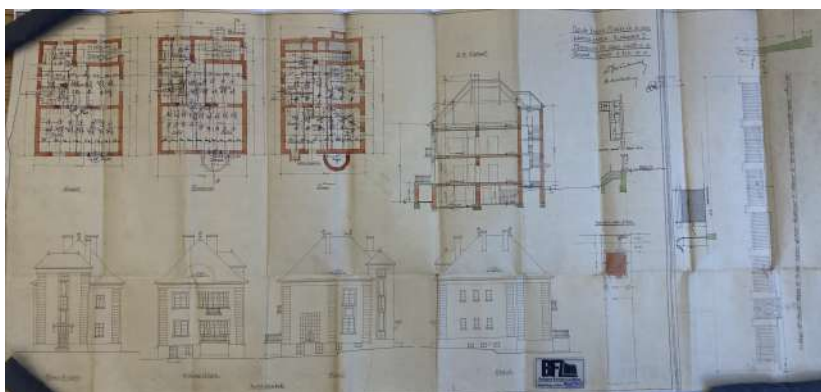

ARCHÍV TERVEK

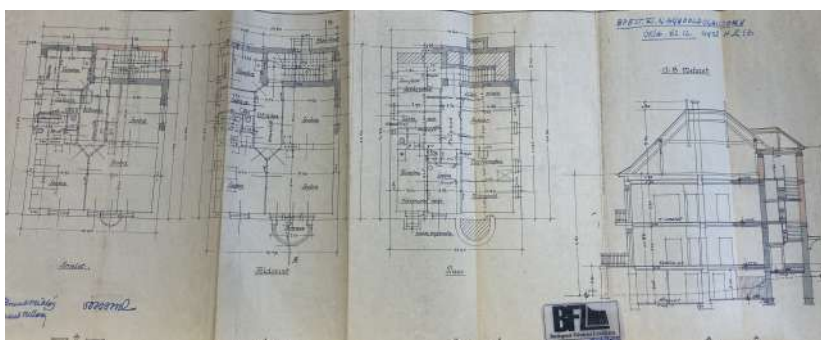
A lakóház 1929-es tervei, Littke és Tóth
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4928/4)

A lakóház 1929-es tervei, Littke és Tóth
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4928/4)

A lakóház lépcsőházának
helyreállítási tervei, 1948
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4928/4)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám:	városrész:
8.08	Gellérthegy
cím:	1118 Ménesi út 7., Kelenhegyi lépcső 2.
hrsz:	5064
megnevezés:	Szirch-villa
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1912–1913
építtető:	Szirch Antal és neje
tervező:	Gondos Imre
stílus:	historizáló
	
adatfelvétel időpontja:	2023. október
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Szőkely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 – 5064, sunyiverzum.files. wordpress.com
	
Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu	

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Gellérthegy déli lejtőin helyezkedik el egy szintvonallal párhuzamos, kanyargó út felső oldalán. A terület a Bartók Béla úttól a Citadellaig meredeken emelkedő terepviszonyokkal bír, így a forgalmas főút vonal északi oldalán gyakorlatilag egyetlen tömb szélességű zártsoros, bérházas beépítés után az emelkedő utcák mentén a szabadon álló beépítés válik uralkodóvá. Nagy kertekkel övezett villák, társasvillák alkotják a kerületrészt épületállományát. Ezek közül számos reprezentatívabb, közfunkcióval is bír, vagy éppen valamelyik nagykövetségi rezidencia elhelyezésére szolgál.

Beépítési mód:

A Ménesi útra és a Kelenhegyi lépcsőre néző telken teljesen szabadon álló módon, közel négyzet alakban épült a villa, mely előtt mindkét utca felé kisebb előkert található. Ezeket kívül az ingatlan keskeny oldal- és hátsó kerttel rendelkezik.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + 2 emeletes, magastető, aszimmetrikus elrendezésű, kéttraktusos alaprajzi rendszerű, falazott téglafalaz szerkezeti rendszerű. A Ménesi úti oldal keleti sarkán kerek alaprajzú saroktorony található, melynek második emelete is van. A hátsó kert felé (nyugatra) néző oldal déli sarkán csavart fa oszlopos tornác épült. A tetőtér utólagosan került beépítésre.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A plasztikusan díszített vakolt homlokzatokat kis kiülésű tagolatlan fa ereszpárkány zárja le a legfelső szint fölött. A homlokzat burkolóanyaga gipsz és vakolat, míg a lábazat és a kerítés mészkő tömbökből készült. Nyílászárói mind eredeti, fehér színezésű, vegyesen hagyományos és újabbnak faszervezetek. Az épület kiemelkedő részletei a faragott famennyezetű csavart oszlopos tornác, illetve a kariatidákkal, csavart féloszlopokkal és girland-frizzel díszített saroktorony, a földszintjén szecesszióba hajló keretézéssel bíró kapuzattal.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatá díszítőelemei és nyílásrendje, nyílászáróinak osztásrendje. Eredeti kovácsoltvas kerítés és kertkapu. Különösképp a hátsó fatornác képez védendő részletet.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel bíró védendő objektum. Az első világháború előestéjén jellemző késő historizáló építészeti irányzat jellemző alkotása, mely gazdagon plasztikus építészeti megformálásával és szellemes tömegtagolásával tűnik ki környezetéből. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmegőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerüldendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, további rá- és hozzáépítések eszközlése. A színezés megváltoztatásának igénye esetén érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Kiemelten fontos a faragott fatornác megőrzése és szakszerű karbantartása, felújítása a későbbiekben. Az eredeti nyílászárók megőrzése is feltétlen kívánatos a jövőbeli felújítások során.

FOTÓK

Az épület Ménesi úti összképe dél felől (Készítés dátuma: 2023. október 1.)

Az épület összképe kelet felől (Készítés dátuma: 2023. október 1.)

Az épület részlete, fa tornác csavart oszlopokkal (Készítés dátuma: 2023. október 1.)

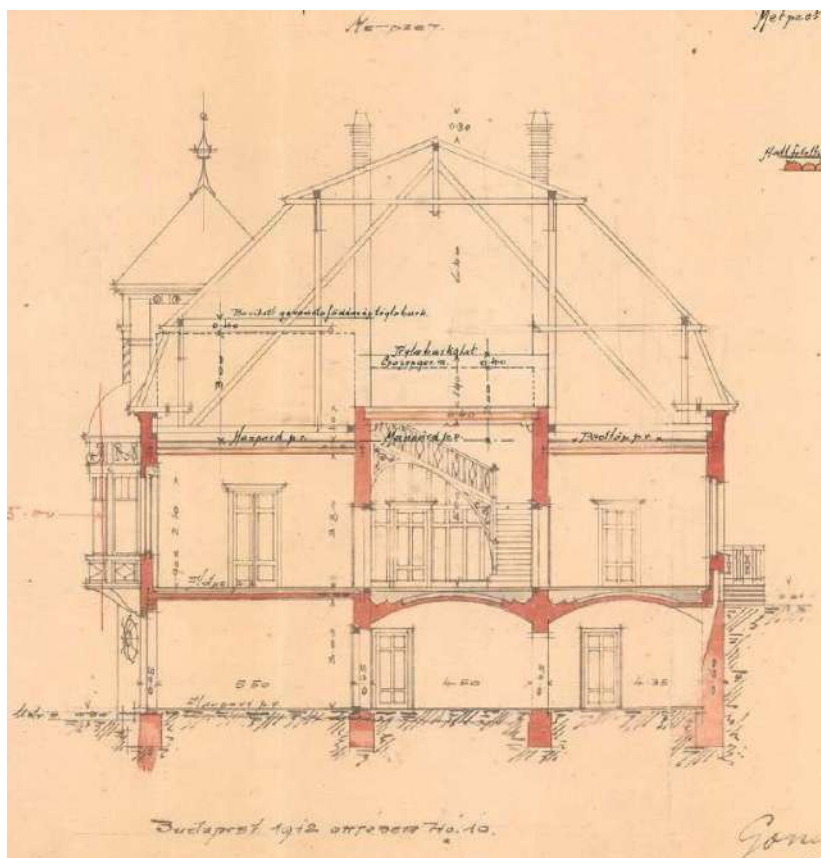

Az épület összképe délkelet felől
(sunyiverzum.files.wordpress.com)

ARCHÍV TERVEK

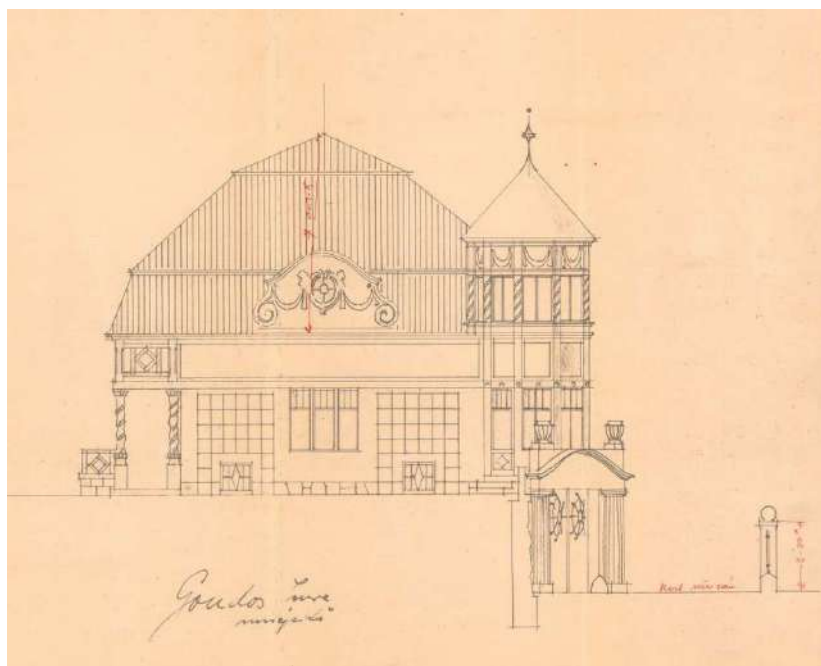
Az engedélyezési terv 1912-ből -
metszet (BFL XV.17.d.329 - 5064)

Az engedélyezési terv 1912-ből –
keleti homlokzat (BFL XV.17.d.329 -
5064)

Az engedélyezési terv 1912-ből –
déli homlokzat (BFL XV.17.d.329 -
5064)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 8.09	városrész: Gellérthegy
cím: 1118 Ménesi út 71.	
hrsz: 5137/4	
megnevezés: lakóház	
mai rendeltetés: lakóépület	
védendő érték: épület (H1)	
építés éve: 1920-as évek	
építető: –	
tervező: –	
stílus: historizáló	
	
adatfelvétel időpontja: 2023. szeptember	
adatfelvevő: Karácsony Rita, Székely Márton	
források: –	
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Bartók Béla utat az Alsóhegy utcával összekötő Ménesi út nyugatra eső szakaszán található telken áll. Az utca mentén többemeletes társasházak, illetve lakóépületek, villák sorakoznak. A szabadon álló épületeket jelentős zöldfelület veszi körül, a környék kellemes és csendes zöldövezeti lakóterületnek nevezhető, mely alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

A Ménesi út Alsóhegy utcához közelebbi szakaszán, a páratlan oldalon fekvő telken egy téglány alaprajzú, egyemeletes, tetőtérbeépítéses, kontyolt nyeregteretű lakóház található. Minden oldalról keskenyebb-tágasabb kertek veszik körül, az épület teljesen szabadon áll. Főbejárata a délkeleti homlokzat árkádjai alatt nyílik. A telket kőburkolatú alapzattal és pillérekkel tagolt, hálós kerítés választja el az utcától.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + 1 emelet + tetőtérbeépítéses, cserép héjalású magastetővel fedett, szimmetrikus elrendezésű, háromtraktusos, falazott téglafalvas szerkezetű. Viszonylag zárt tömegét az összetett magastető, és leginkább a délkeleti homlokzat három középső tengelyének erőteljes kiugrású rizalítja bontják meg.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sárgás színűre vakolt homlokzatokat enyhe kiülésű faeresz zárja az első emelet felett. A dísztelen falszakaszokat egyenes lezárású, keretezés nélküli nyílások tagolják. A leggazdagabb kiképzést a délkeleti főhomlokzat kapta, melynek a középső három tengelye erőteljes rizalított alkot. Itt, az első emeleti szakaszon sűrű osztású, kétszárnyú ablakokat találunk, melyeket beugró parapetek hangsúlyoznak. A földszinti szakaszt félköríves árkádok emelik ki, elegáns fedett-nyitott teret biztosítva a megérkezésnek. A Ménesi útra néző homlokzat háromtengelyes, melynek pedig a trapéz alakú oromzat ad határozott karaktert. A nyílászárók többnyire eredeti vagy cserélt, élénkzöld színezésű faszerkezetek.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználata és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. A délkeleti homlokzatot meghatározó árkádos rizalit, az utcai homlokzat oromzatos megoldása, Karinthy Ferenc emléktáblája.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti és kultúrtörténeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A két világháború között tovább élő historizáló építészeti szemléletet képviselő épületek jó minőségű példája, mely visszafogott, a hagyományos építészetből is táplálkozó megformálásával és jellegzetes tömegtagolásával (árkádos rizalit, oromzat, összetett tető) tűnik ki. Az épület egykori lakója miatt is jelentős, itt élt és alkotott Karinthy Ferenc író. Az 1920-as években épült ház azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmezőrő fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközölése. Megőrzendő a homlokzati architektúra – az árkádos rizalit, az oromzat. A színezés megváltoztatásának igénye esetében érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerülendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt.

FOTÓK

Az épület összképe dél felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület összképe délkelet felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület összképe délnyugat felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület részlete, az árkađos kapualj (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

Az épület részlete, emléktábla (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 8.10	városrész: Szentimreváros
cím:	1118 Ménesi út 76.
hrsz:	4920/1
megnevezés:	Ellmann Károly vendéglője, vendéglő/lakóház
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve: építető: tervező: stílus:	19–20. sz. fordulója Ellmann Károly Sturm Károly historizáló
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 – 4920/1
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Bartók Béla utat az Alsóhegy utcával összekötő Ménesi út nyugatra eső szakaszán található telken áll. Az utca mentén többemeletes társasházak, illetve lakóépületek, villák sorakoznak. A szabadon álló épületeket jelentős zöldfelület veszi körül, a környék kellemes és csendes zöldövezeti lakóterületnek nevezhető, mely alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

A Ménesi út Alsóhegy utcához közelebbi szakaszán, a páros oldalon fekvő telken egy téglány alaprajzú, az utca felé földszintes, az udvari oldalon egyemeletes, nyeregteretű lakóház található. Északkeletről és délnyugatról tágas előkert és hátsó udvar, délkeletről és északnyugatról pedig keskeny oldalkertek veszik körül, az épület teljesen szabadon áll. Főbejárata az északkeleti homlokzat oromzatos szakaszán, a középtengelytől kicsit balra tolvá nyílik. A telket pillérekkel és alapzattal tagolt, kovácsoltvas, hálós kerítés választja el az utcától.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + 1 emeletes, cserép héjalású magastetővel fedett, aszimmetrikus elrendezésű, kétraktusos, falazott téglafalás szerkezetű. Egyszerű, fekvő hasáb formájú tömeget alkot, melyet az északkeleti és az északnyugati homlokzatok hangsúlyos háromszögletű oromzatai és a magastető tesznek változatossá.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sárgás színűre vakolt homlokzatokat erőteljes kiülésű faeresz zárja a földszint/első emelet felett. A díztelen falszakaszokat egyenes lezárású, egyszerű vakolatkerettel ellátott nyílások tagolják, míg a főhomlokzat oromzatát két félköríves, vakolatkerettel hangsúlyozott ablak töri át. Ugyanitt a földszintet keskeny övparkány választja el a háromszögletű oromzattól. A fa elemekkel díszített és kis nyílásokkal áttört oromzat az archív képeslap tanúsága szerint hajdanán gazdagabb kiképzéssel rendelkezett, a megoldás a népi építészet oromzatos házait idézte. A nyílászárók többnyire eredeti vagy cserélt, zöld és fehér színezésű faszervezetek.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMELK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatát és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. Az utca felé földszintes kialakítás, az északkeleti és északnyugati homlokzatok oromzatos megoldása, vakolatkeretezések, szobrok az előkertben.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti és kultúrtörténeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A 19–20. század fordulóján jelen lévő historizáló és hagyományos építészeti szemléletet egyszerre képviselő épületek jó minőségű példája, mely visszafogott megformálásával és jellegzetes tömegtagolásával (oromzatok a homlokzatokon) tűnik ki. 1893–94-ben Ellmann Károly több ütemben építette egyemeletes lakóházát, nyaralóját Sturm Károly tervei szerint. Az 1900-as évek elején egy képeslap tanúsága szerint vendéglőként, kerthelyiségként üzemelt, majd a második világháborúban megsérülhetett, így 1948-ban a romos részeit visszabontották, később átalakítva újjáépítették. A ház jelenleg más rendeltetéssel – lakófunkció – működik. Változatlan vagy a korábbi használatnak megfelelő funkciót betöltve, a rendszeres értékmezőrő fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. Megőrzendő az utca felőli földszintes kialakítás, a homlokzati architektúra – az oromzatok, vakolatkeretezések, fa építészeti elemek. Egy felújítás alkalmával elképzelhető az archív fotón látható díszesebb homlokzatkialakítás visszaállítása, illetve ajánlott a főhomlokzati árnyékoló újragondolása, visszafogottabb megoldása. A színezés megváltoztatásának igénye esetében érdemes lenne szondázó festőrestauratori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerülendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt.

Az épület összképe kelet felől
(Google, 2022. április)

FOTÓK

Az épület összképe északkelet felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Részlet, az előkertben álló szobor
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Részlet, az előkertben álló szobor
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

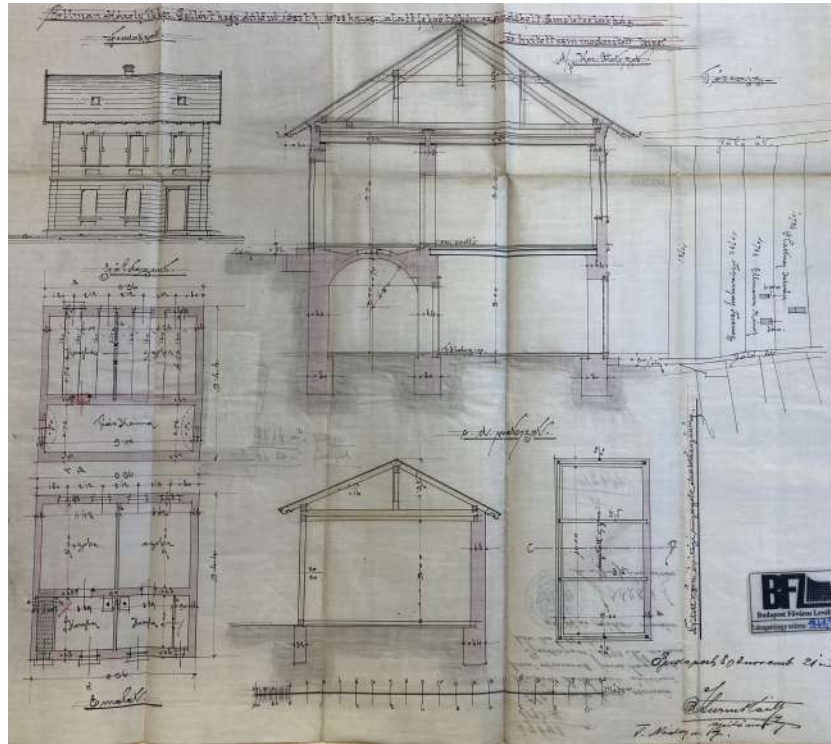

Az épület előtt húzóó kerítés
(Google, 2022. április)

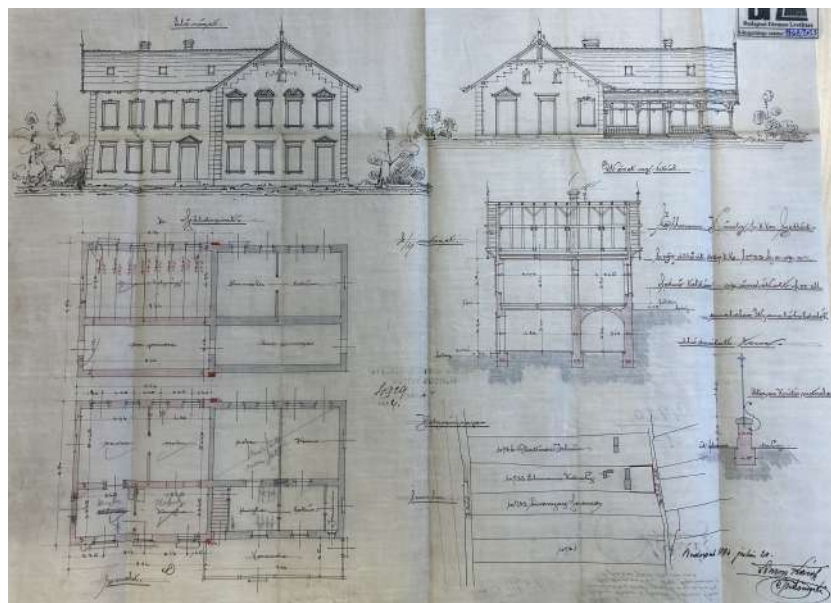

ARCHÍV TERVEK

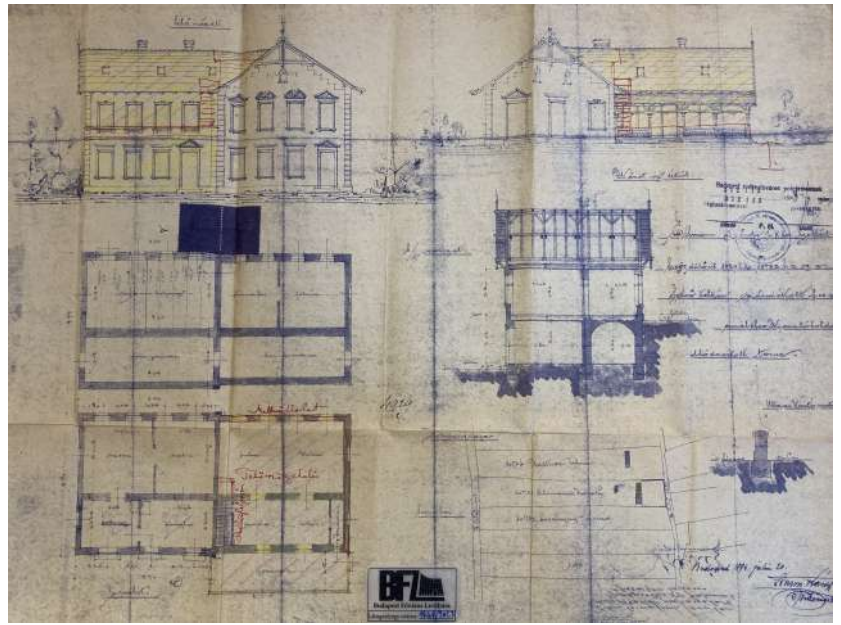
A lakóház és nyitott szín 1893-as tervei, Sturm Károly
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4920/1)

A lakóház 1894-es bővítési tervei,
Sturm Károly
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4920/1)

A lakóház bontási terve, 1948
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4920/1)

A vendéglő a 20. század elején
(Axioart, 20446. tétel)

ARCHÍV KÉP

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám:	városrész:
8.11	Gellérthegy
cím:	1118 Minerva utca 5., Pipacs utca 2.
hrsz:	5427
megnevezés:	társasvilla
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1913–1914
építtető:	Machlup Henrik
tervező:	Machlup Károly
stílus:	historizáló/ premodern

adatfelvétel időpontja:	2023. október
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 – 5427, unicumhaz.hu, Somlai Tibor: <i>Volt és Nincs: Nagypolgári és Arisztokrata enteriőrök 1900-1945</i> , Corvina 2012., Fortepan.hu
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Gellérthegy délkeleti lejtőin helyezkedik el egy szintvonalal párhuzamos kanyargó út felső oldalán. A terület Bartók Béla úttól a Citadelláig meredeken emelkedő terepviszonyokkal bír, így a forgalmas főút vonal északi oldalán gyakorlatilag egyetlen tömb szélességű zárt soros, bérházas beépítés után az emelkedő utcák mentén a szabadon álló beépítés válik uralkodóvá. Nagy kertekkel övezett villák, társasvillák alkotják a kerület rész épületállományát. Ezek közül számos reprezentatívabb, közfunkcióval is bír, vagy éppen valamelyik nagykövetségi rezidencia elhelyezésére szolgál.

Beépítési mód:

A Minerva utcára és a Pipacs utcára néző telken teljesen szabadon álló módon, szabálytalan kontúrral épült a villa, mely előtt mindkét utca felé kisebb előkert található. Ezekon kívül az ingatlan keskeny oldal- és igen nagy méretű hátsó kerttel is rendelkezik.

Tömegstruktúra:

Az épület alagsor (földszint) + 2 emeletes, magastetős, aszimmetrikus elrendezésű, kéttraktusos alaprajzi rendszerű, falazott téglafalás szerkezeti rendszerű. A Minerva utcai oldal közepén szegmentíves alaprajzú kiugrás található három félköríves ablakkal, köztük dőrizáló féloszlopokkal. Az egész épület kontyolt manzárdtetővel lett kialakítva.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A szolidan díszített, vakolt homlokzatokat kis kiüléssű tagolatlan fa ereszpárkány zárja le a legfelső szint fölött. A homlokzat burkolóanyaga gipsz, műkő és vakolat, míg a lábazat és a kerítés klinker téglából készült. Nyílászárói mind eredeti, fehér színezésű hagyományos faszervezetek. Az épület kiemelkedő részlete a keleti oldal műköből készült, íves dőrizáló kolonnádja.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználat, díszítőmunkái és nyílásrendje, nyílászáróinak osztásrendje. Kovácsoltvas kertkapu klinkertéglával és pillérekkel.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel bíró védendő objektum. Az első világháború előestéjén jellemző klasszicizáló premodern irányzat minőségi alkotása, mely visszafogottan nagyvonalú építészeti megformálásával és kompakt tömegtagolásával tűnik ki környezetéből. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmegőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerüendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. A homlokzat felújításának igénye esetén érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati felületek kialakítását. Tetőtér esetleges később felmerülő igény szerinti beépítése lehetséges, azonban ügyelni kell a tetőforma és héjalás anyagának megtartására, és lehetőleg csupán tetősík ablakokat alkalmazva. Nyílászárók esetlegesen szükséges cseréje esetén mindenképp az eredeti osztást és színezést követő minőségi fa szerkezetek beépítése kívánatos.

FOTÓK

Az épület Minerva utcai összképe kelet felől (Készítés dátuma: 2023. október 1.)

Az épület Pipacs utcai összképe észak felől (Készítés dátuma: 2023. október 1.)

Az épület légifotója délkelet felől (google.com/earth 2021. május)

Az épület légifotója nyugat felől (google.com/earth 2021. május)

ARCHÍV KÉPEK

Az épület az 1930-as években
(unicumhaz.hu)

Az épület 1940 körül
(fortepan.hu/100776)

Enteriőr részlet 1940 körül (Somlai 2012.)

Enteriőr részlet 1940 körül (Somlai 2012.)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 8.12	városrész: Gellérthegy
cím:	1118 Minerva utca 7.
hrsz:	5429/2
megnevezés:	Kléés bérvilla
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1928–1929
építető:	Kléés Ferenc és neje
tervező:	Baumhorn Lipót
stílus:	historizáló neobarokk
	
adatfelvétel időpontja:	2023. október
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 - 5429/2, BFL IV.1407.b 89473/1928-III
	
Völgyszugoly Műhely Kft. www.vzm.hu	

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Gellérthegy délkeleti lejtőin helyezkedik el egy szintvonallal párhuzamos, kanyargó út felső oldalán. A terület a Bartók Béla úttól a Citadelláig meredeken emelkedő terepviszonyokkal bír, így a forgalmas főút vonal északi oldalán gyakorlatilag egyetlen tömb szélességű zárt soros, bérházas beépítés után az emelkedő utcák mentén a szabadon álló beépítés válik uralkodóvá. Nagy kertekkel övezett villák, társasvillák alkotják a kerület rész épületállományát. Ezek közül számos reprezentatívabb, közfunkcióval is bír, vagy éppen valamelyik nagykövetségi rezidencia elhelyezésére szolgál.

Beépítési mód:

A Minerva utca kanyarulatára néző, „saroktelek-szerű” házhelyen, teljesen szabadon álló módon, szabálytalan kontúrral épült a villa, melynek két oldala előtt az utca felé eső oldalon kisebb előkert található. Ezeken kívül az ingatlan egy keskeny oldal- és igen nagy méretű hátsó kerttel is rendelkezik.

Tömegstruktúra:

Az épület alagsor + (magas)földszint + 2 emeletes, magastető, aszimmetrikus elrendezésű, kéttraktusos alaprajzi rendszerű, falazott téglafal szerkezeti rendszerű. Szimmetrikus utcai homlokzatának közepén szegmentíves üvegezett zárterkély található az első emelet magasságában, mely fölött a másodikon visszahúzott loggia helyezkedik el. Az épületet kontyolt nyeregtető fedi.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A vakolt homlokzatokat kis kiülésű tagolatlan fa ereszpárkány zárja le a második emelet fölött. A homlokzatok anyaga gipsz és vakolat, míg a lábazat kemény mészkőből, a kerítés pedig homokkőből és kovácsoltvasból készült. Nyílászárói részben történeti hagyományos faszerkezetek, az ablakok egy része azonban kicserélt korszerű műanyag konstrukció – színezésük és osztásrendjük azonban egységes maradt. A héjalás anyaga hornyolt kerámia cserépfedés a tető teljes felületén.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – azok anyaghasználata és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. A homlokzat neobarokk gipsz és kovácsoltvas díszítőelemei. Neobarokk kovácsoltvas kertkapu.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel bír, védendő objektum. A két világháború közötti korszak historizáló hagyományokat még követő irányzatának jellemző alkotása, mely ízléses, arányos építészeti megformálásával és jellegzetes anyaghasználatával tűnik ki környezetéből. Változatlan lakófunkciót betöltve, a rendszeres értékmegőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. A homlokzat felújításának igénye esetén érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati felületek kialakítását. A homlokzati architektúra gipsz és vakolat díszítő elemeinek megőrzése és a későbbiekben szükséges helyreállításai. Kertkapu megőrzése. Szükséges a támfalkerítés állagmegóvása, illetve esetleges későbbi felújítás folyamán lehetséges a garázs kapu alakítása – a jobb illeszkedés érdekében.

FOTÓK

Az épület Minerva utca felőli
összképe kelet felől (Készítés
dátuma: 2023. október 1.)

Az épület összképe dél felől
(Készítés dátuma: 2023. október 1.)

Az épület részlete, neobarokk
kovácsoltvas kertkapu (Készítés
dátuma: 2023. október 1.)

Az épület részlete, neobarokk
gipszstukkó és vakolt kváderezés
(Készítés dátuma: 2023. október 1.)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 8.13	városrész: Gellérthegy
cím:	1118 Rezeda utca 3.
hrs:	5435/2
megnevezés:	társasház
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1932
építtető:	Pollák Jakab
tervező:	Barát Béla, Novák Ede
stílus:	korai modern
	
adatfelvétel időpontja:	2023. október
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 - 5435/2
	
Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu	

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Gellérthegy délkeleti lejtőin helyezkedik el egy szintvonallal párhuzamos, kanyargó út alsó oldalán. A terület a Bartók Béla úttól a Citadelláig meredeken emelkedő terepviszonyokkal bír, így a forgalmas főútvonal északi oldalán gyakorlatilag egyetlen tömb szélességű zárt soros, bérházas beépítés után az emelkedő utcák mentén a szabadon álló beépítés válik uralkodóvá. Nagy kertekkel övezett villák, társasvillák alkotják a kerületrészt épületállományát. Ezek közül számos reprezentatívabb, közfunkcióval is bír, vagy éppen valamelyik nagykövetségi rezidencia elhelyezésére szolgál.

Beépítési mód:

A Rezeda utcára néző lejtős telken teljesen szabadon álló módon, szabálytalan kontúrral épült a villa, melynek utcai oldala előtt kisebb előkert található. Ezekon kívül az ingatlan egy-egy keskeny oldal- és tágasabb hátsó kerttel is rendelkezik.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + 2 szintes, lapostetős, aszimmetrikus elrendezésű, kétraktusos alaprajzi rendszerű, falazott téglafalás szerkezeti rendszerű.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sima homlokzatokat kis kiüléssű tagolatlan ereszpárkány zárja le az első emelet fölött. A homlokzat anyaga durva felületképzésű dörzsölt vakolat szürkés színezéssel. A lábazat és az épületétől eltérő stílusú kerítés lábazata/oszlopai burkoló téglából, a kerítés maga pedig vasból készültek. Nyílászárói vegyesen eredeti fa, valamint kicserélt műanyag és fém anyagú épületszerkezetek. Színezésük vegyesen fehér és barna.

VÉDETT ÉPÜLETRESEK, ELEMOK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatát és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel bíró, védendő objektum. A két világháború közötti építészet korai modern szellemiségű irányzatának jellemző alkotása, mely eszköztelen és jó arányokkal kiképzett építészeti megformálásával és jellegzetes anyaghasználatával tűnik ki környezetéből. Változatlan lakófunkciót betöltve, a rendszeres értékmezőrő fenntartó beavatkozások elvégzése az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerüendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. A homlokzat felújításának igénye esetén érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati felületek kialakítását. Javasolt a külső nyílászárók színezésének egységesítése, főként településképi szempontból.

FOTÓK

Az épület Rezeda utcai összképe északnyugat felől (Készítés dátuma: 2023. október 1.)

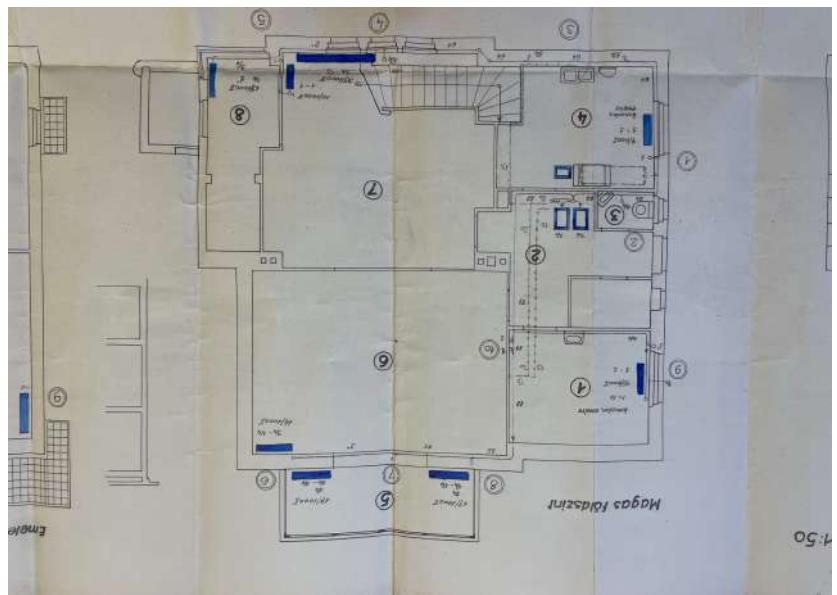
Az épület összképe délnyugat felől (Készítés dátuma: 2023. október 1.)

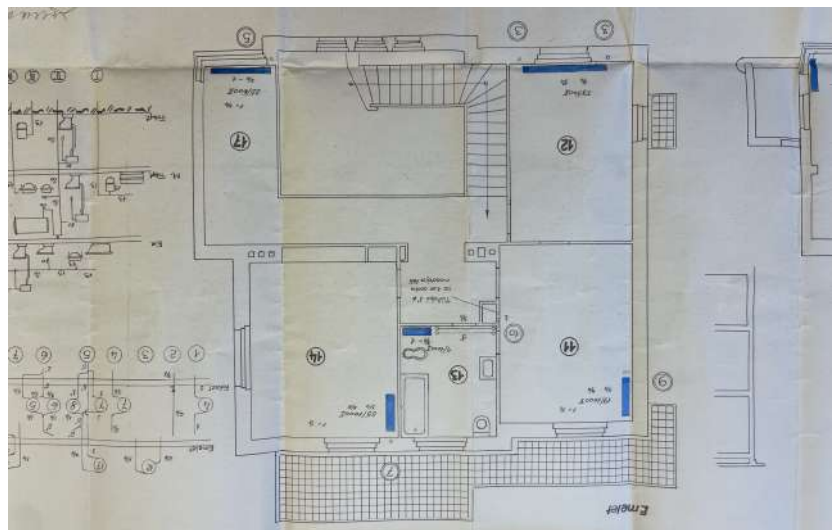
Az épület nyugati homlokzata (Készítés dátuma: 2023. október 1.)

Az épület földszinti alaprajza (BFL XV.17.d.329 - 5435/2)

Az épület emeleti alaprajza (BFL XV.17.d.329 - 5435/2)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 8.14	városrész: Gellérthegy
cím: 1118 Serleg utca 13.	
hrsz: 5116	
megnevezés: lakóház, Woracsek-ház	
mai rendeltetés: lakóépület	
védendő érték: épület (H1)	
építés éve: 1911	
építtető: Woracsek Antal	
tervező: Jakabffy Zoltán	
stílus: historizáló	
	
adatfelvétel időpontja: 2023. szeptember	
adatfelvevő: Karácsony Rita, Székely Márton	
források: BFL XV.17.d.329 – 5116	
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Ménési útról nyíló zsákutcában, a Serleg utcában található. Az utca északi részét lépcső köti össze a Szüret utca merőleges szakaszával, mely a Somlói útba torkollik. A Serleg utca meredeken fut fel a Gellérthegy délnyugati lejtőjén, többemeletes társasházakkal, illetve lakóépületekkel, villákkal övezve. A szabadon álló épületeket jelentős zöldfelület veszi körül, a környék kellemes és csendes zöldövezeti lakóterületnek nevezhető, mely alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

A Serleg utca középső szakaszán fekvő telken, az utcavonaltól jelentős mértékben hátrahúzza egy téglány alaprajzú, egyemeletes, manzárdszintes, magastetős lakóház található. Délkeletről tágas előkert, míg a többi oldalról keskeny oldalkertek veszik körül, az épület teljesen szabadon áll. Főbejárata az az északkeleti homlokzatról nyílik. A telket pillérekkel és kőburkolatú alapzattal tagolt kerítés választja el az utcától.

Tömegstruktúra:

Az épület alagsor + földszint + 1 emelet + tetőtérbeépítéses, cserép héjalású manzárdtetővel fedett, aszimmetrikus elrendezésű, háromtraktusos, falazott téglafalaz szerkezetű. Összetett tömegéről az utcai homlokzat sokszögletű zárterkélye, terasza, az oldalhomlokzat földszinti zárterkélye és a hátsó homlokzat kiugró, alacsonyabb épülettömegei gondoskodnak. A magas manzárdtetőt timpanonos tetőablakok tagolják.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A fehérre vakolt homlokzatokat erőteljes kiülésű faeresz zárja az első emelet felett. A kőburkolatú lábazati zóna felett a falszakaszok gazdagon díszítettek, az egyenes lezárású nyílásokat vájatokkal és gyöngyökkel kiemelt lizénák választják el egymástól. A nyílások alatt és felett ornamentális díszítést, valamint faltükröket láthatunk. A főhomlokzat hattengelyes, az első három axisban a földszinten sokszögletű zárterkély kapott helyet, melyre az első emelet kovácsoltvas mellvéddel határolt erkélye ül. A jobb oldali tengelyek földszinti szakasza előtt megemelt terasz húzódik, amely az előkert felől, egy egykarú lépcsőn felmenve is megközelíthető. A főhomlokzat manzárdszintjét timpanonos, hangsúlyos keretezésű tetőablakok tagolják. A többi homlokzat a főhomlokzat motívumkincsét, anyaghasználatát viszi tovább, változatos megfogalmazásban. A nyílászárók eredeti és cserélt, fehér színezésű faszerkezetek.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatára és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. Zárterkélyek, terasz, manzárdtető és ablakai, vakolatdíszek a homlokzatokon, kőburkolat. Kerítés és kapuja.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A 20. század elejét is meghatározó historizáló építészeti szemléletet képviselő épületek magas minőségű példája, mely a nemzetközi szecessziót is idéző, gazdag megformálásával és jellegzetes tömegtagolásával (zárterkélyek, terasz, kiugró épülettömegek, manzárdtető) tűnik ki. A családi lakóházat Woracsek Antal megbízásából Jakabffy Zoltán tervezte meg 1911-ben. Azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmegőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközlése. Megőrzendő a homlokzati architektúra – a zárterkélyek, terasz, tetőablakok, vakolatarchitektúra, kőburkolat. A színezés megváltoztatásának igénye esetében érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerülendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt.

FOTÓK

Az épület összképe kelet felől
(Google, 2014. június)

Az épület összképe, légifotó
(Google, 2023)

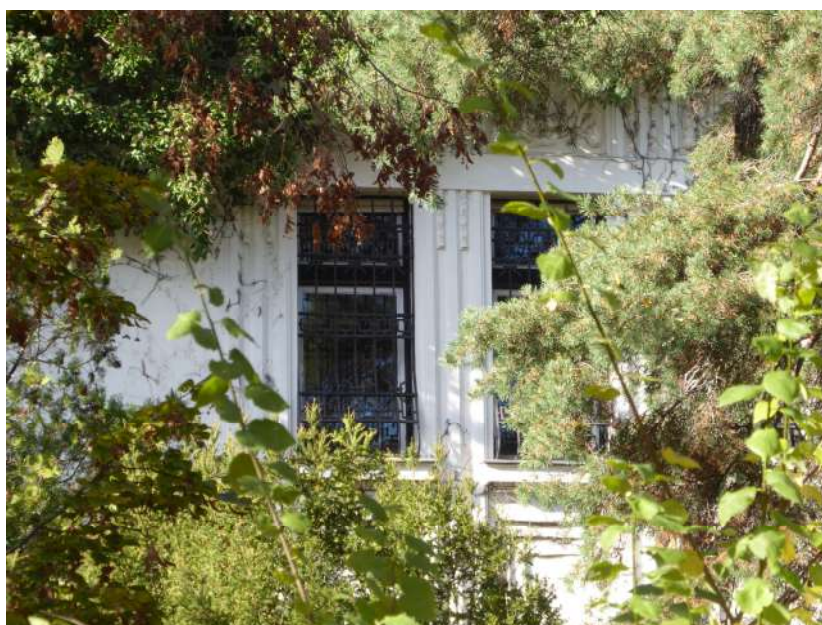
Az épület részlete, a kerítés
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

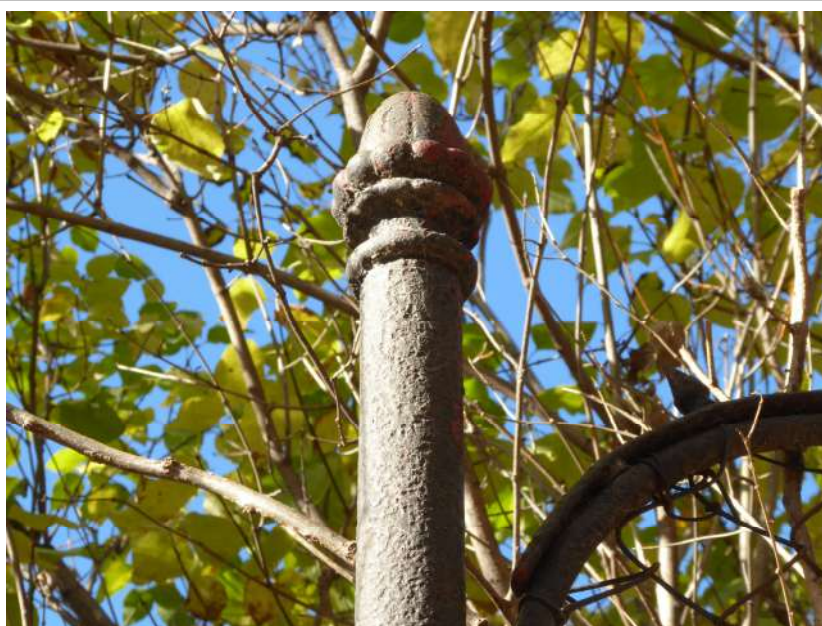
Az épület részlete, tetőtéri ablak
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület részlete, főhomlokzat
ablakmegoldásai és védőrácsai
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

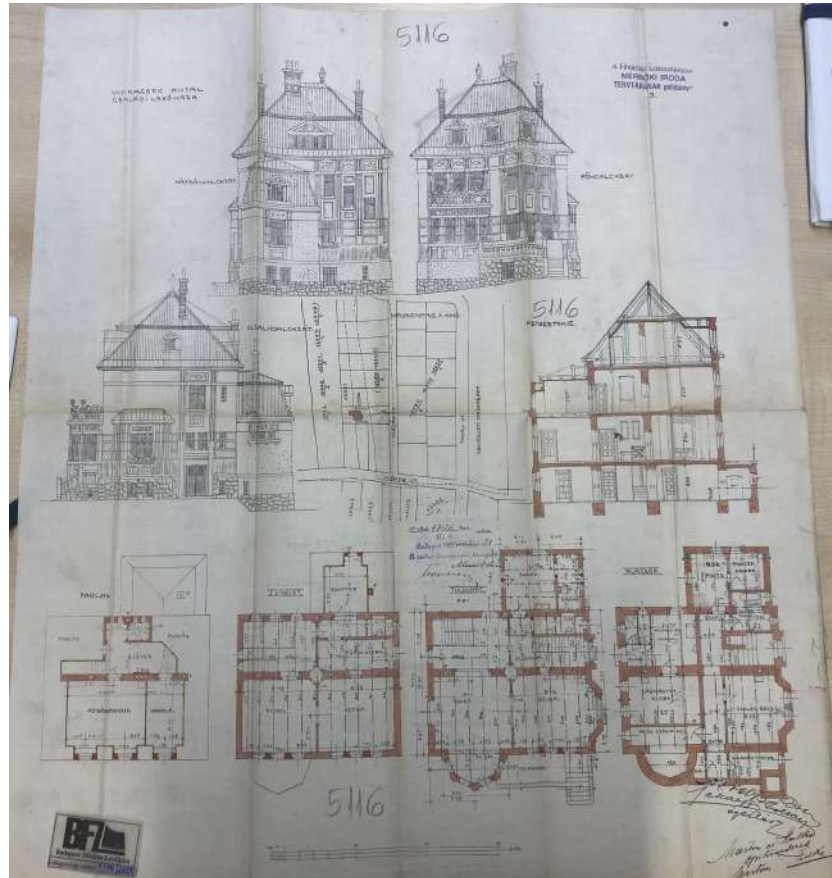

A kovácsoltvas kerítés részlete
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

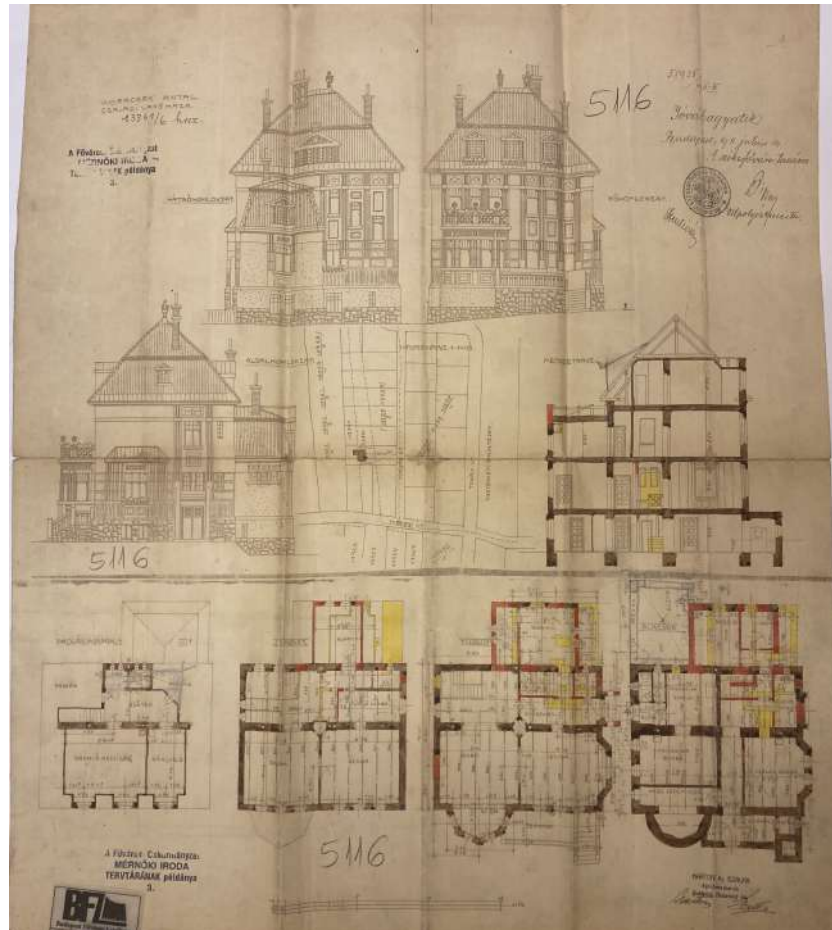

ARCHÍV TERVEK

A lakóház 1911-es terve, Jakabffy Zoltán
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 5116)

A lakóház 1911-es módosított
tervei, Jakabffy Zoltán
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 5116)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám:	városrész:
8.15	Gellérthegy
cím:	1118 Somlói út 14-16.
hrs:	5080/2
megnevezés:	volt Páli Szent Vince Irgalmas Nővérek képző- és üdülőháza
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1914–1915
építtető:	Páli Szent Vince Irgalmas Nővérek
tervező:	Szuchy János
stílus:	historizáló neoromán
adatfelvétel időpontja:	2023. október
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 – 5080/2
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Gellérthegy délkeleti lejtőin helyezkedik el egy szintvonalal párhuzamos kanyargó út alsó oldalán. A terület Bartók Béla úttól a Citadelláig meredeken emelkedő terepviszonyokkal bír, így a forgalmas főút vonal északi oldalán gyakorlatilag egyetlen tömb szélességű zárt soros, bérházas beépítés után az emelkedő utcák mentén a szabadon álló beépítés válik uralkodóvá. Nagy kertekkel övezett villák, társasvillák alkotják a kerület rész épületállományát. Ezek közül számos reprezentatívabb, közfunkcióval is bír, vagy éppen valamelyik nagykövetségi rezidencia elhelyezésére szolgál.

Beépítési mód:

A Somlói útra néző lejtős telken teljesen szabadon álló módon, szimmetrikus kialakítással épült az épület, melynek utcai oldala előtt kisebb előkert található. Ezeket kívül az ingatlan egy-egy keskeny oldal- és tágasabb hátsó kerttel is rendelkezik.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + 2 emeletes, magastető, szimmetrikus elrendezésű, középfolyosós rendszerű, falazott téglafalás szerkezeti rendszerű. A Somlói úti oldalon egy keskeny középrizalit, szélein pedig egy-egy szélesebb sarokrizalit lép ki a homlokzat síkjából. Az egész épületet kontyolt nyereg tető fedi.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A neoromán architektúrával megformált homlokzatokat kis kiülésű tagolt fa ereszpárkány zárja le a második emelet fölött. A homlokzat anyaga vakolat, leszámítva a bejárati kapuzat tömbkövekből kialakított keretézését. A lábazat és a kerítés is kemény mészkőből van. Kerítésrácsa és kapuja kovácsoltvasból készült. Nyílászárói fehér színezésű, részben hagyományos, részben utólagosan kicserélt faszerkezetek. A tető héjalása hornyolt kerámia cserépfedés és fémlemez fedés vegyesen alkalmazva.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok neoromán architektonikus díszítőrendszere és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel bír, védendő objektum. A dualizmus kori, 20. század eleji késő historizáló neoromán stílusú építészet jellegzetes példája. Takarékos, de izléses architektonikus megformálásával tűnik ki környezetéből. Ádekvát funkciót betöltve, a rendszeres értékmezőrő fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. A homlokzat felújításának igénye esetén érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati felületek kialakítását. Az eredeti külső architektúra érvényesülésének szempontjából lehetőség szerint kerülendő a homlokzati hőszigetelés, inkább alternatív energiahatékonyságnövelő módszerek alkalmazása javasolt. Szükséges a kerítés áttörtségének megtartása, mely kiemeli az épület tömegét, legfeljebb növényzettel való befuttatása a kerítésnek képzelhető el. Már az esetlegesen felmerülő részleges állagmegővő munkálatok során is törekedni kell a külső színezés egységesítésére.

FOTÓK

Az épület Somlói úti összképe
északkelet felől (Készítés dátuma:
2023. október 1.)

Az épület Somlói úti összképe
északnyugat felől (Készítés dátuma:
2023. október 1.)

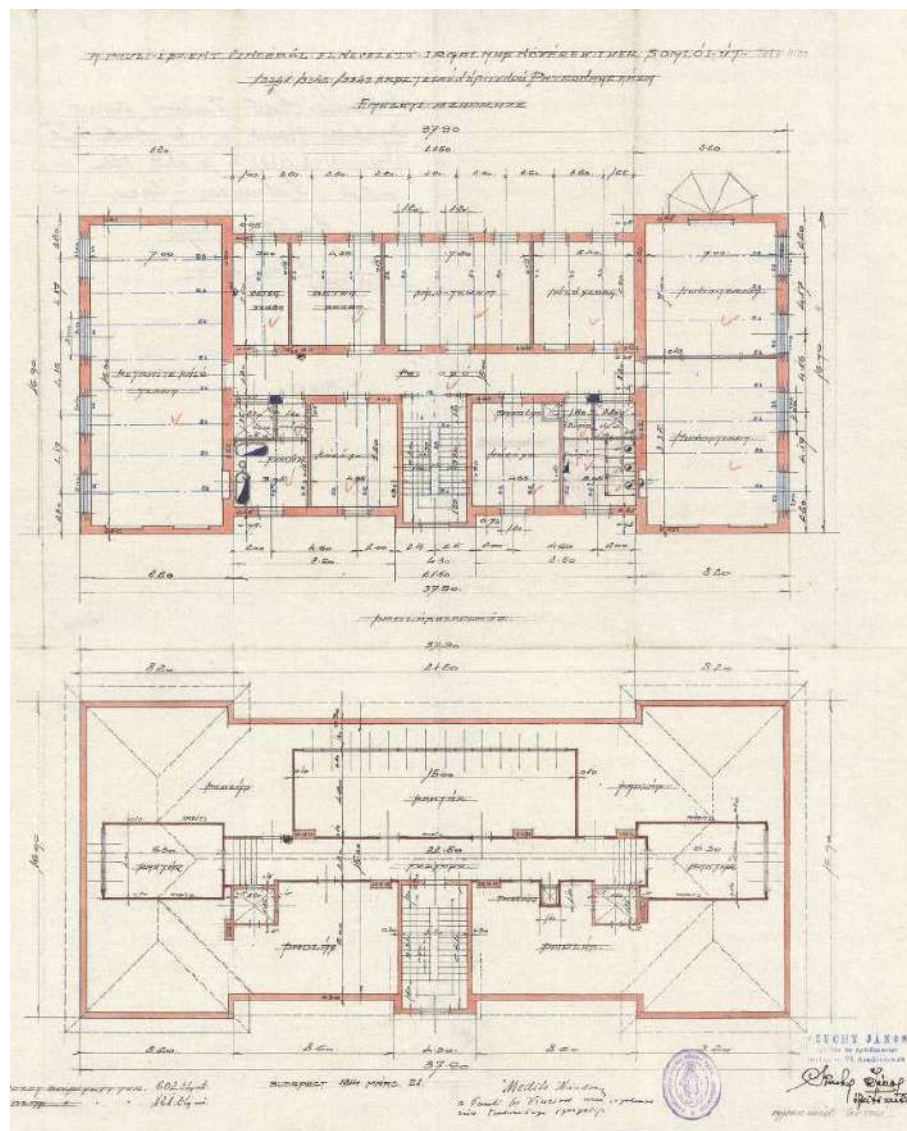

Az épület részlete, az északi
oromzat (Készítés dátuma: 2023.
október 1.)

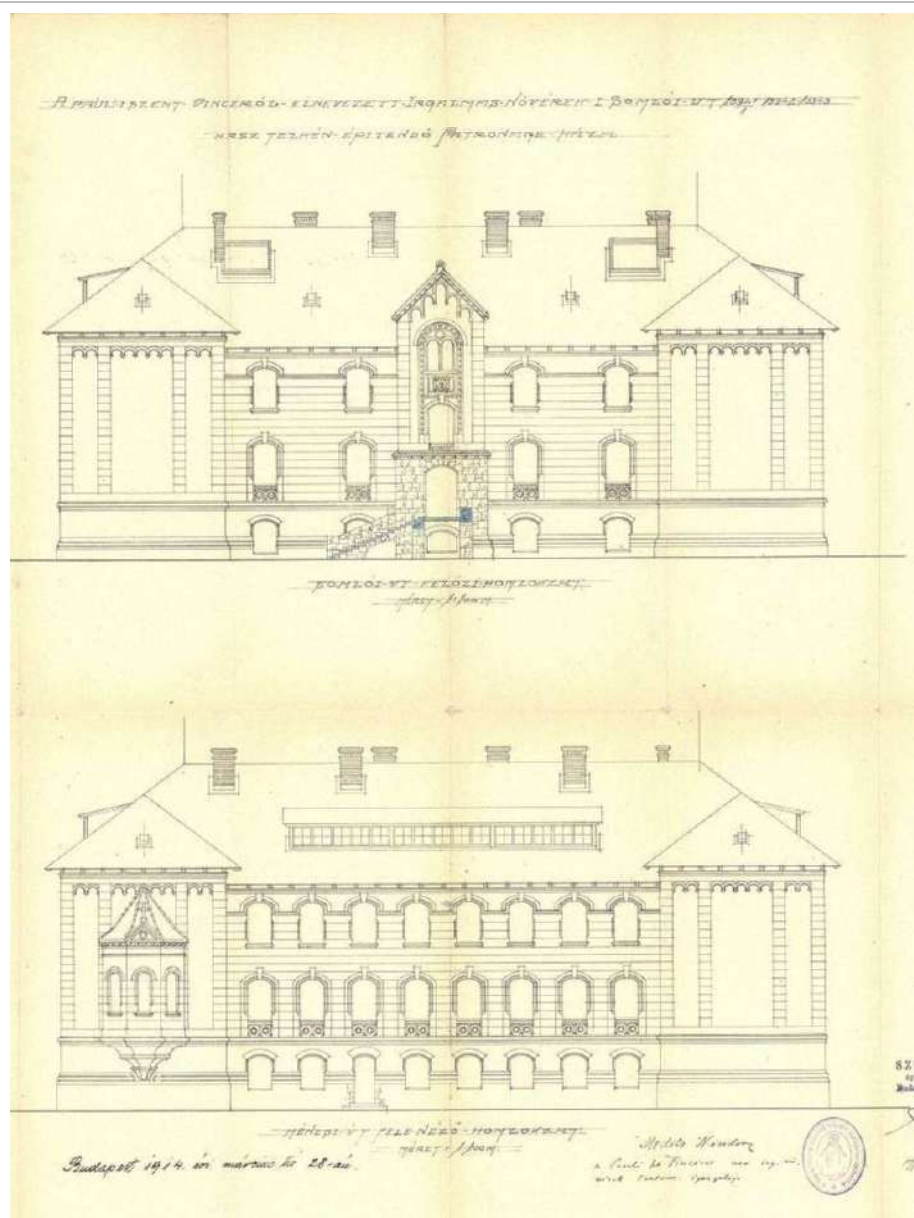

ARCHÍV TERVEK

Az épület engedélyezési terve 1914-ből, alaprajzok (BFL XV.17.d.329 - 5080/2)

Az épület engedélyezési terve 1914-ből, homlokzatok (BFL XV.17.d.329 - 5080/2)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám:	városrész:
8.16	Gellérthegy
cím:	1118 Somlói út 24., Balogh Tihamér utca 1.
hrs:	5084
megnevezés:	Erődi-Harrach villa
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1909
építtető:	Erődi-Harrach Béla és neje
tervező:	Korb Flóris
stílus:	szecessziós
	
adatfelvétel időpontja:	2023. október
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	-
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Gellérthegy délkeleti lejtőin helyezkedik el egy szintvonalal párhuzamos, kanyargó út alsó oldalán. A terület a Bartók Béla úttól a Citadelláig meredeken emelkedő terepviszonyokkal bír, így a forgalmas főút vonal északi oldalán gyakorlatilag egyetlen tömb szélességű zárt soros, bérházas beépítés után az emelkedő utcák mentén a szabadon álló beépítés válik uralkodóvá. Nagy kertekkel övezett villák, társasvillák alkotják a kerület rész épületállományát. Ezek közül számos reprezentatívabb, közfunkcióval is bír, vagy éppen valamelyik nagykövetségi rezidencia elhelyezésére szolgál.

Beépítési mód:

A Somlói útra és a lépcsős Balogh Tihamér utcára néző telken teljesen szabadon álló módon, szabálytalan kontúrral épült a villa, mely előtt mindkét utca felé kisebb előkert található. Ezekon kívül az ingatlan egy szinten keskeny északnyugati és egy nagyobb méretű délnyugati oldalkerttel is rendelkezik.

Tömegstruktúra:

Az épület földszint + 1 emelet + tetőtérbeépítés szintkialakítású. Magastető, aszimmetrikus elrendezésű, kéttraktusos alaprajzi szerkesztésű, falazott téglafalazati szerkezeti rendszerű. A tömegelosztásból kitűnik az északnyugati sarkon található kerek toronyszerű kiszögellés, illetve az északi homlokzat közepi nagy, fadíszes oromzat. Az épületet kontyolt nyeregtető fed.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sima vakolt homlokzatokat kis kiülésű fa ereszpárkány zárja le az első emelet fölött. A homlokzat anyaga vakolat, a lábazat felületét is vakolat fedi. Nyílászárói mind eredeti, zöld színezésű hagyományos faszerkezetek. A kerítés alapja és pillérei vakolt téglafalazatúak, míg maga a kerítésrács és a kapuk anyaga kovácsoltvas.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatát és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. Eredeti szecessziós kovácsoltvas épületelemek, kapuk.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel bír, védendő objektum. A dualizmus kori, 20. század eleji szecessziós stílusú építészet jellegzetes példája. Korának divatos századfordulós formakincsét gazdagon alkalmazó architektonikus megformálásával tűnik ki környezetéből. Kultúrtörténeti szempontból említésre méltó, hogy építtetője Erődi-Harrach Béla (1846—1936) orientalista, nyelvész, földrajzi író volt. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmezőző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerüendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. A homlokzat felújításának igénye esetén érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati felületek kialakítását. Azonban a világos vakolt és a sötét fa/fém felületek jelenlegi kontrasztossága alapvetően kedvező hatású és fenntartandó. Az eredeti külső architektúra érvényesülésének szempontjából lehetőség szerint kerüendő a homlokzati hőszigetelés, inkább alternatív energiahatékonyságnövelő módszerek alkalmazása javasolt.

FOTÓK

Az épület Somlói úti összképe északkelet felől (Készítés dátuma: 2023. október 1.)

Az épület összképe kelet felől (Készítés dátuma: 2023. október 1.)

Az épület részlete, bejárat kapuzat (Készítés dátuma: 2023. október 1.)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 8.17	városrész: Gellérthegy
cím:	1118 Somlói út 26.
hrs:	5085
megnevezés:	Műteremház
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1909–1910
építető:	Vastagh Géza és neje
tervező:	Gerster Kálmán
stílus:	szecessziós
	
adatfelvétel időpontja:	2023. október
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 - 5085
	Völgzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Gellérthegy délkeleti lejtőin helyezkedik el egy szintvonallal párhuzamos, kanyargó út alsó oldalán. A terület a Bartók Béla úttól a Citadelláig meredeken emelkedő terepviszonyokkal bír, így a forgalmas főútvonal északi oldalán gyakorlatilag egyetlen tömb szélességű zárt soros, bérházas beépítés után az emelkedő utcák mentén a szabadon álló beépítés válik uralkodóvá. Nagy kertekkel övezett villák, társasvillák alkotják a kerület rész épületállományát. Ezek közül számos reprezentatívabb, közfunkcióval is bír, vagy éppen valamelyik nagykövetségi rezidencia elhelyezésére szolgál.

Beépítési mód:

A Somlói útra néző telken teljesen szabadon álló módon, szabálytalan kontúrral épült a villa, mely előtt széles, meredeken lejtő előkert található. Ezekon kívül az ingatlan keskeny oldal- és nagyobb méretű hátsó kerttel is rendelkezik.

Tömegstruktúra:

Az épület alagsor + földszint + egyemeletes, magastető, aszimmetrikus elrendezésű, kéttraktusos alaprajzi szerkesztésű, falazott téglafal szerkezeti rendszerű. Az épületet kontyolt nyereg tető fedi. Kívülről is feltűnő a legfelső emelet szokatlanul nagy belmagassága, mely az épület megjelenésében vertikálisan megnyújtott hatást kelt.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sima felületű homlokzatokat kis kiülésű tagolatlan fa ereszpárkány zárja le az első emelet fölött. A homlokzat anyaga vakolat, a lábazat felületét is vakolat fedi. Nyílászárói részben eredeti, fehér és barna színezésű hagyományos faszerkezetek, részben pedig modern fehér műanyag ablakok. A kovácsoltvas kerítés alapja burkolótégla falazatból épült. A tető héjalása teljes felületén sűrű rombuszpala fedés.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználat és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel bír, védendő objektum. A dualizmus kori, 20. század eleji szecessziós stílusú építészet jellegzetes példája. Korának divatos századfordulós formakincsét visszafogottan alkalmazó architektonikus megformálásával tűnik ki környezetéből. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmegőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos védett érték közvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

Tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerüldendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. A homlokzat felújításának igénye esetén érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati felületek kialakítását. Javasolt a külső nyílászárók színezésének egységesítése, főként településképi szempontból. Előnyös lenne az utólagosan létesített értéktelen előtetők eltávolítása az eredeti tömeg érvényesülésének szempontjából. Javasolt továbbá a nyílászárók eredeti osztásrendjének visszaállítását.

FOTÓK

Az épület Somlói úti összképe
északkelet felől (Készítés dátuma:
2023. október 1.)

Az épület látképe északkelet felől
(Készítés dátuma: 2023. október 1.)

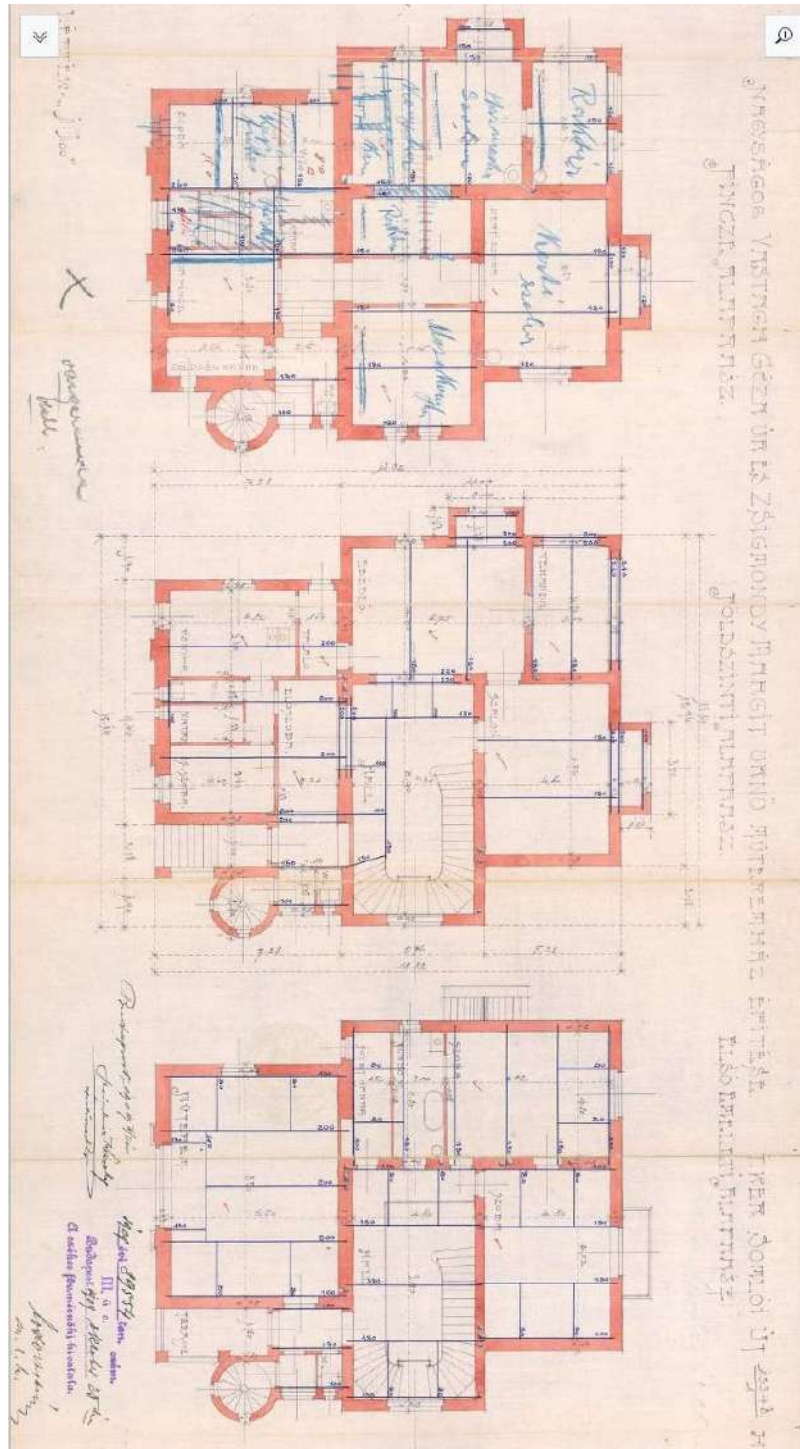

Az épület északi homlokzatának
részlete, oromzat (Készítés dátuma:
2023. október 1.)

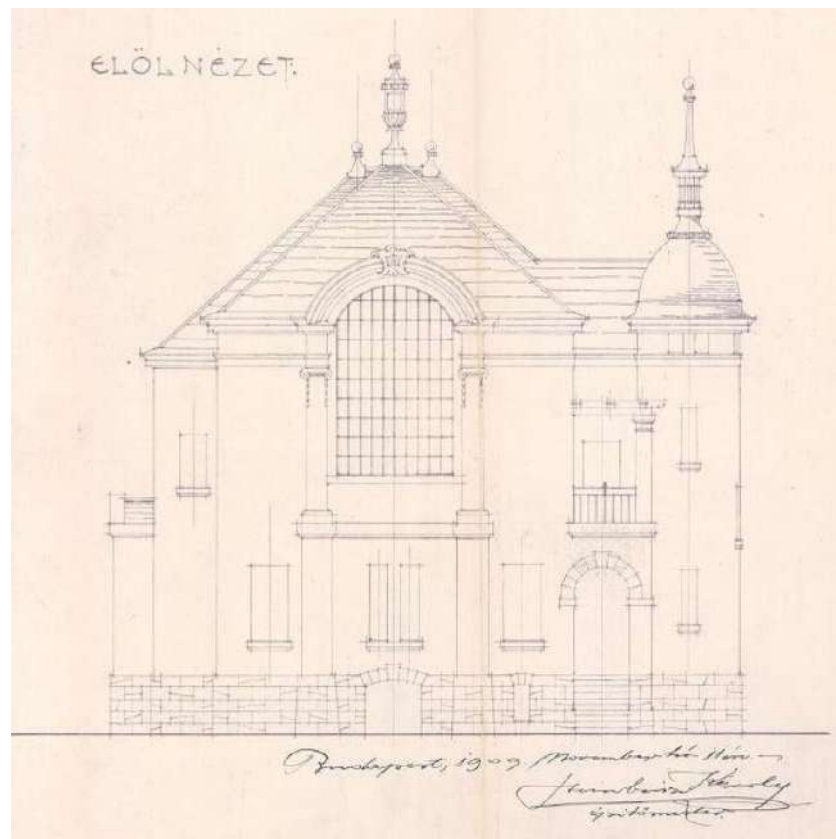

ARCHÍV TERVEK

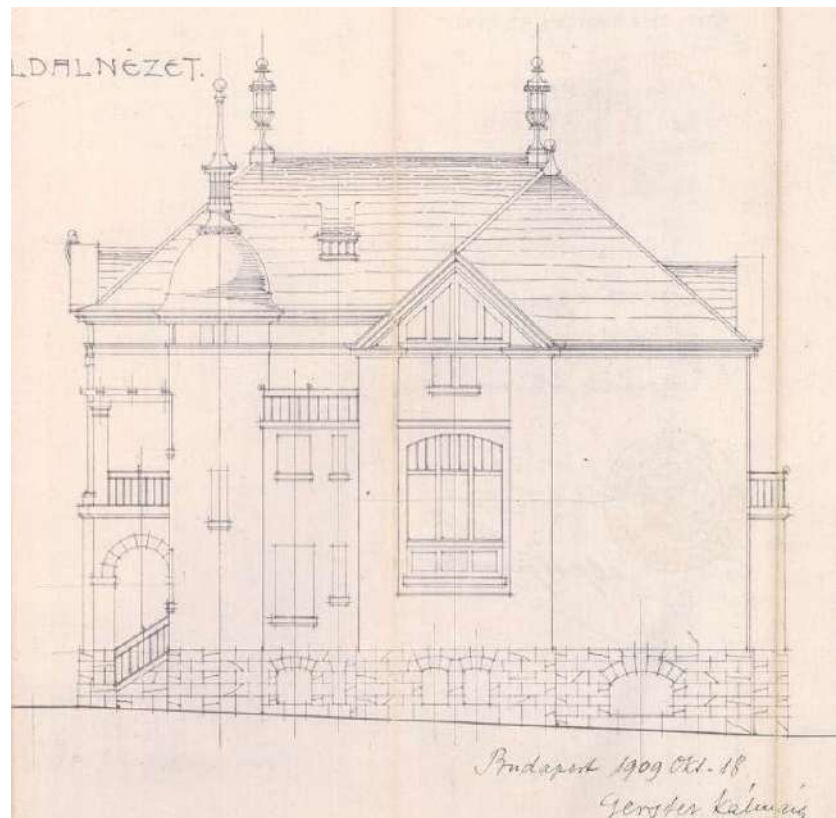
Az épület engedélyezi terve 1909-ből, alaprajzok (BFL XV.17.d.329-5085)

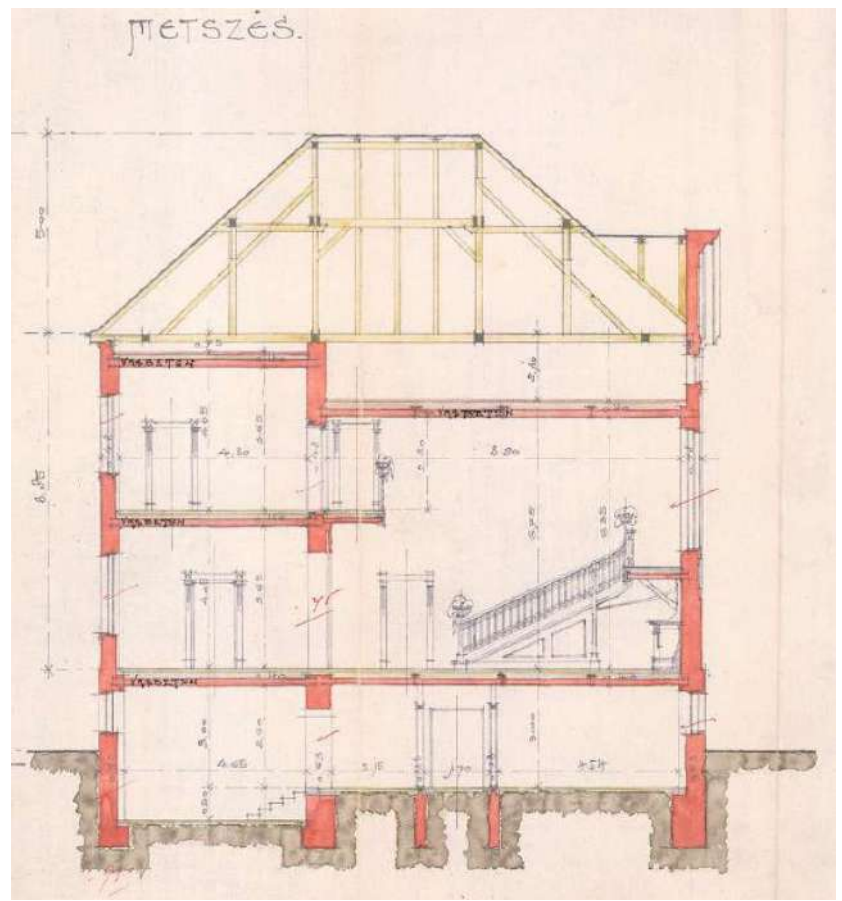
Az épület engedélyezi terve 1909-
ből, főhomlokzat (BFL XV.17.d.329 -
5085)

Az épület engedélyezi terve 1909-
ből, oldalhomlokzat (BFL
XV.17.d.329 - 5085)

Az épület engedélyezi terve 1909-
ből, metszet (BFL XV.17.d.329 -
5085)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 8.18	városrész: Gellérthegy
cím: 1118 Szüret utca 15.	
hrsz: 5100	
megnevezés: Pásztor János műtermes villája	
mai rendeltetés: lakóépület	
védendő érték: épület (H1)	
építés éve: 1927 építtető: Pásztor János tervező: Sváb Gyula stílus: historizáló	
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 – 5100
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Villányi útra merőleges Szüret utca páratlan oldalán fekszik. Az utca meredeken fut fel a Gellért-hegy déli lejtőjén, páratlan oldalán szabadon álló, egy- vagy többemeletes lakóépületek sorakoznak, míg túlsó felén a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem budai kampusza, illetve a Budai Arborétum található. A forgalmas Villányi út közelsége ellenére a környék kellemes zöldövezeti lakóterületnek nevezhető, mely alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

A Szüret utca középső szakaszán fekvő telken egy téglány alaprajzú, háromszintes, alacsony hajlászögű kontyolt nyeregtetős lakóház található. Minden oldalról keskeny elő- és oldalkertek, kocsibeállók veszik körül, az épület teljesen szabadon áll. Újabb kialakított főbejárata a délkeleti homlokzatról nyílik. A telket terméskő burkolatú alapzattal és pillérekkel tagolt kovácsoltvas rácsos kerítés és kertkapuk választják el az utcától.

Tömegstruktúra:

Az épület alagsor + földszint + tetőtérbeépítéses, palával borított magastetővel fedett, aszimmetrikus elrendezésű, háromtraktusos, falazott téglafalaz szerkezetű. Fekvő hasáb formájú tömegét az utcai homlokzat jellegzetes oszlopos tornáca, a délnyugati homlokzat egykarú lépcsője és a hátsó homlokzat észak felé forduló, az épülettömegből kiugró üvegezett falszakaszai teszik változatosá. Az épület eredetileg Pásztor János szobrászművész műteremháza számára készült. Az utca felé eső traktusba és a déli oldalra a lakószobák, ebédlő, illetve kiszolgáló helyiségek kerültek, míg az udvarra néző északnyugati épületrész a kis és nagy műteremnek adott helyet.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sárgás színűre vakolt homlokzatokat erőteljes kiülésű faeresz zárja a földszint felett. A dísztelen, egyszerű falszakaszokat a főhomlokzaton és a délnyugati homlokzaton jelentős mértékű kőburkolat gazdagítja. A főhomlokzatot a földszinten három kökeretes, egyenes lezárású ablak, illetve sima oszlopokkal alátámasztott tornác tagolja. A főbejárat jelenleg a második kökeretes ablak alatt, az alagsorban nyílik, két kőburkolatú, vázadisszal kiemelt pillér között. A földszint a délnyugati homlokzat egykarú lépcsőjén felmenve közelíthető meg. Az udvari homlokzatot a már említett, nagyméretű, üvegezett nyílások törik át, melyek egykor a műteremk bevilágítására szolgáltak. A nyílászárók eredeti vagy cserélt, fehér vagy barna színezésű faszerkezetek, néhol műanyag nyílászárók.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMÉK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználata és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. Az utcai homlokzatot meghatározó oszlopos tornác, a kőburkolat, a lépcsőfeljáró, az udvari homlokzatok egykori műterembevilágítói.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti és kultúrtörténeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bír, védendő objektum. A két világháború között tovább élő historizáló építészeti szemléletet képviselő épületek jó minőségű példája, mely visszafogott megformálásával és jellegzetes tömegtagolásával (oszlopos tornác, egykori műteremablakok) tűnik ki. Az épület egykor Pásztor János szobrászművész műteremlakásaként szolgált, Sváb Gyula építész tervei szerint valósult meg. Az 1927-ben épült ház azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmegőrző fenntartó beavatkozások elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükséges, mindenképp kerüendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközlése. Megőrzendő a homlokzati architektúra – az oszlopos tornác, a kőburkolat, a műteremablakok. A színezés megváltoztatásának igénye esetében érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerüendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt. Hosszú távon ajánlott a főhomlokzat egységéhez jobban illeszkedő főbejárati nyílászáró választása.

FOTÓK

Az épület összképe kelet felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület délkeleti bejárata
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület részlete, a főhomlokzat
ablaka és tornáca (Készítés dátuma:
2023. szeptember 27.)

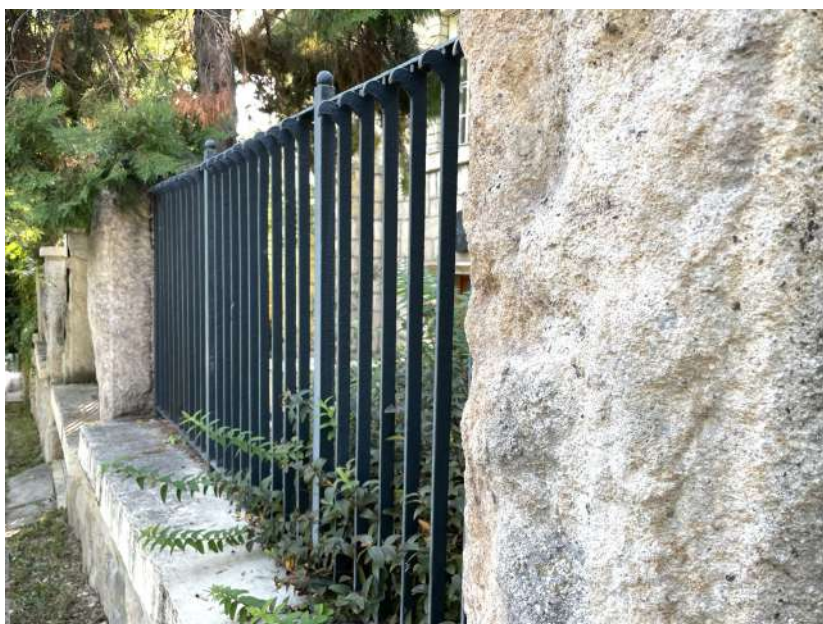
Az épület részlete, ablakkeretezés és kőváza (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

Az épület részlete, kovácsoltvas és kőburkolatú kerítés (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

Az épület részlete, kovácsoltvas és kőburkolatú kerítés (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám:	városrész:
8.19	Szentimre város
cím:	1118 Szüret utca 23.
hrs:	4933
megnevezés:	társasház, Szent Imre tisztviselői társasházak
mai rendeltetés:	lakóépület
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1934–1936
építető:	Szüret u. 23. Öröklakás Szövetkezet
tervező:	Rumszauer György
stílus:	modern
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 – 4933
	
Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu	

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épület a Villányi útra merőleges Szüret utca páratlan oldalán fekszik. Az utca meredeken fut fel a Gellért-hegy déli lejtőjén, páratlan oldalán szabadon álló, egy- vagy többemeletes lakóépületek sorakoznak, míg tulsó felén az Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem budai kampusza, illetve a Budai Arborétum található. A forgalmas Villányi út közelsége ellenére a környék kellemes zöldövezeti lakóterületnek nevezhető, mely alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

A Szüret utca és a Köbölkút utca találkozásánál fekvő telken egy „L” alaprajzú, kétemeletes, lapostetős lakóház található. Minden oldalról keskeny elő- és oldalkertek, kocsibeállók veszik körül, az épület teljesen szabadon áll. Főbejárata az északkeleti homlokzatról nyílik. A telket terméskő burkolatú alapzattal és pillérekkel tagolt hálós kovácsoltvas, illetve rácsos kerítés és kertkapuk választják el az utcától.

Tömegstruktúra:

Az épület alagsor + földszint + 2 emeletes, lapostetővel fedett, aszimmetrikus elrendezésű, háromtraktusos, falazott téglafalás szerkezetű. Zárt, kubusokból álló tömegét az utcai homlokzatok jellegzetes, íves erkélyei, loggiái és előtetői teszik változatossá. Az északkeleti homlokzat jobb szélső tengelyeit ugyancsak nagyméretű erkélyek tagolják, míg a rövidebb, északnyugati homlokzat szinte teljesen zárt. Itt a visszaugratott alagsor erőteljes pillérekre támaszkodik.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A sárgás, homokszínűre vakolt homlokzatokat minimális, tagolatlan párkány zárja a második emelet felett. A dísztelen, egyszerű falszakaszokat egyenes lezárású, keretezés nélküli, jórészt fekvő téglány alakú nyílások tagolják. A háromtengelyes Villányi úti homlokzat bal szélső tengelyében a Köbölkút utcai homlokzatra félkörívben átforduló, erőteljes kiülésű, tömör mellvédes erkélyeket találunk, melyek közül a második emeletit – megegyező alapterületű – előtető védi az esőtől és túlzott napsütéstől. A Köbölkút utcai homlokzatot az erkélyek félköríves, átforduló szakaszán túl az első három tengely jórészt beépített loggiái határozzák meg, melyek a harmadik axisban ugyancsak ívben záródnak. Az északkeleti homlokzat középső szakaszát összefüggő üvegfelület töri át, mely mögött a lépcsőház terét találjuk. Ettől jobbra, a szélső tengelyeket erkélyek tagolják. A nyílászárók eredeti vagy cserélt, fehér vagy barna színezésű faszerkezetek, több esetben műanyag nyílászárók.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMEEK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználata és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. Az utcai homlokzatokat meghatározó íves erkélyek és loggiák, előtetők, a visszaugratott, részben lábakon álló alagsor megoldása, a lapostetős kialakítás.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épület építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A két világháború között, az 1920-as évek végén megjelenő, majd elterjedő modern építészeti szemléletet képviselő épületek minőségi példája, mely visszafogott megformálásával és jellegzetes tömegtagolásával (nagyméretű, íves erkélyek, loggiák, hangsúlyos előtetők) tűnik ki. Az épület hajdanán Szent Imre tisztviselői társasházak elnevezéssel bírt, terveit Rumszauer György készítette el 1932-ben. Ezekon jól látható, hogy az eredetileg tervezett padlásszinti beépítés végül elmaradt. Az 1936-ban átadott ház azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmezőrő fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközése. Megőrzendő a homlokzati architektúra – a jellegzetes erkélyek, loggiák, előtetők. Javasolt a homlokzati vakolt felületek színének egységesítése. A színezés megváltoztatásának igénye esetében érdemes lenne szondázó festőrestaurátori kutatásokkal feltárni az eredeti színezést, és ennek figyelembevételével tervezni az új homlokzati megjelenést. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerülendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt. Ajánlott a külső homlokzaton futó vezetékek, gépészeti egységek elhelyezésének újragondolása, felülvizsgálata.

FOTÓK

Az épület összképe dél felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület összképe délnyugat felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az épület részlete, oldalhomlokzat
és visszaugratott alagsor (Készítés
dátuma: 2023. szeptember 27.)

Az épület összképe délkelet felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

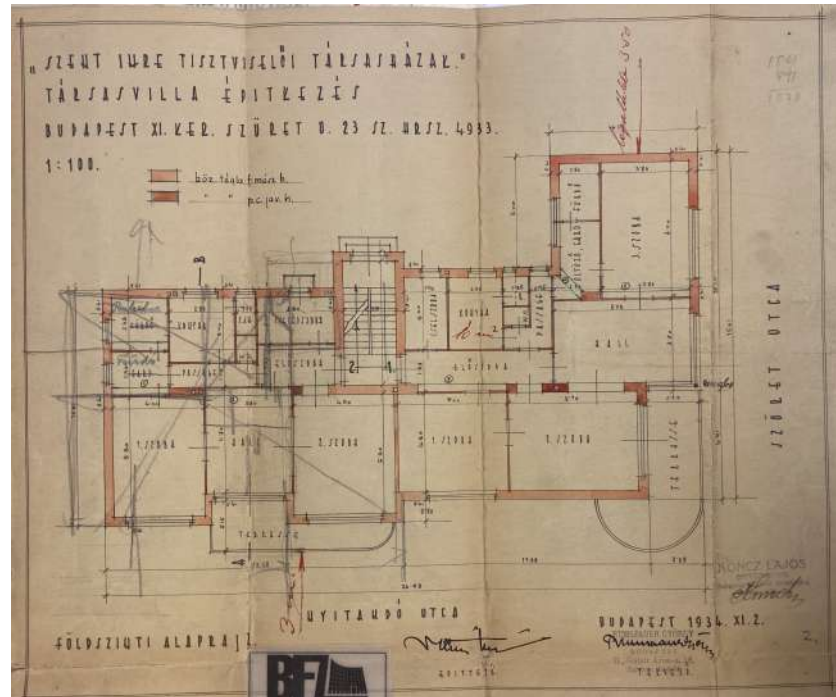

Az épület részlete, nyílászárók és erkélyek
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

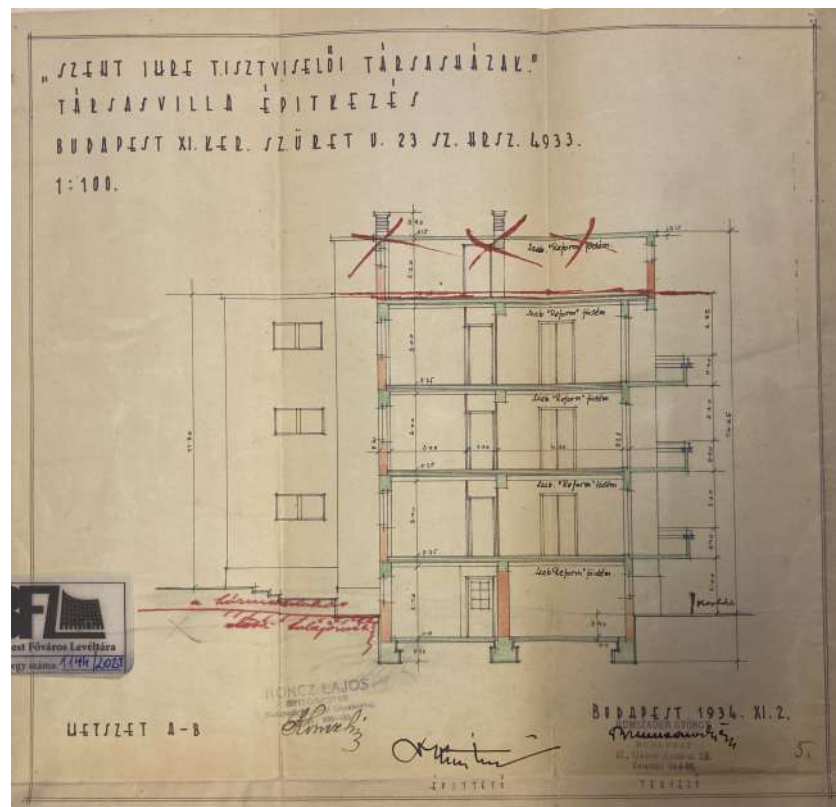

ARCHÍV TERVEK

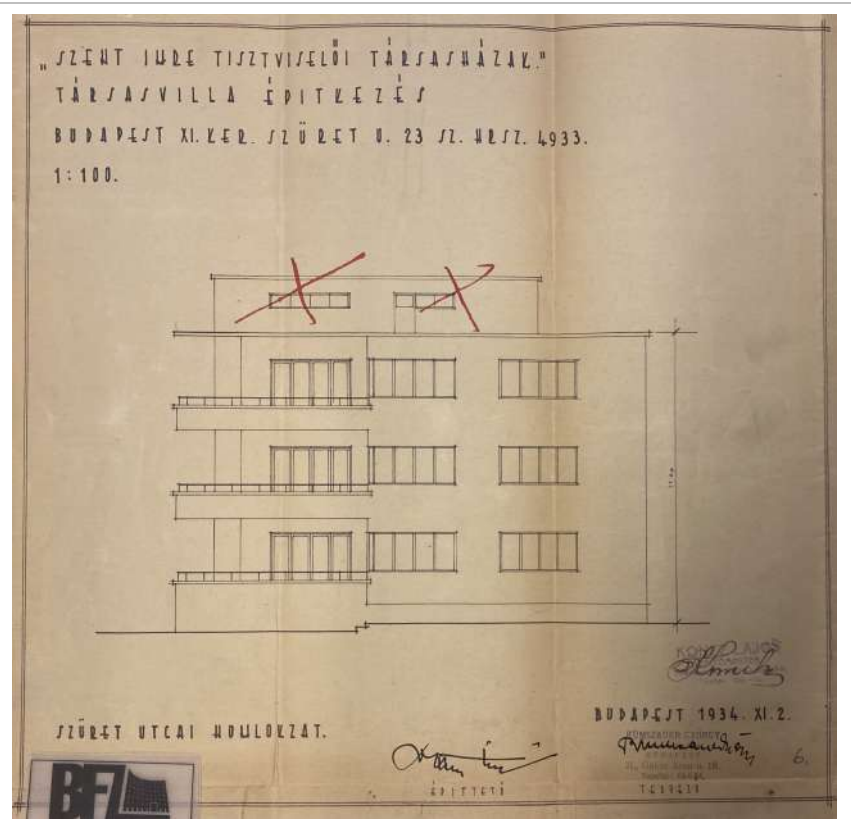
A társasház 1934-es terve, földszinti alaprajz, Rumszauer György (Budapest Főváros Levéltára, XV.17.d.329 – 4933)

A társasház 1934-es terve, metszet, Rumszauer György (Budapest Főváros Levéltára, XV.17.d.329 – 4933)

A társasház 1934-es terve,
homlokzat, Rumszauer György
(Budapest Főváros Levéltára,
XV.17.d.329 – 4933)

BUDAPEST 11. KERÜLET – HELYI EGYEDI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÜLETEK

sorszám: 8.20	városrész: Szentimreváros
cím:	1118 Villányi út 83–85.
hrs:	4896/15
megnevezés:	lakóegyüttes, honvédtiszti telep
mai rendeltetés:	lakóépület-együttes
védendő érték:	épület (H1)
építés éve:	1942–43
építető:	OTI
tervező:	Árkay Bertalan
stílus:	modern
	
adatfelvétel időpontja:	2023. szeptember
adatfelvevő:	Karácsony Rita, Székely Márton
források:	BFL XV.17.d.329 – 4896/15
	Völgyzugoly Műhely Kft. www.vzm.hu

LEÍRÁS

Településszerkezetben elfoglalt hely:

Az épületegyüttes az Alsóhegy utca, Villányi út, Késmárk utca és Köbölkút utca által határolt területen áll. Az itt található tömböt kizárólag szabadon álló, viszonylag egyenletesen elrendezett, többemeletes, jobbára lakófunkcióval bíró épületek alkotják. Az egyes házakat sok zöldfelület veszi körül, így a környék a forgalmas Villányi út közelsége ellenére összességében kellemes zöldövezeti lakóterületnek nevezhető, amely a Gellért-hegy délkeleti lejtőjének alsó részén húzódik, és alapvetően a két világháború közötti időszakban került beépítésre.

Beépítési mód:

A Villányi út és a Köbölkút utca közötti területen nyolc darab kétemeletes lakóház kapott helyet. Az egységes koncepció mentén tervezett lakótelep egykor honvédtisztek számára épült. A nyolc épületből kettő-kettő a Villányi útra, illetve a Köbölkút utcára néz, a további négy pedig ezek között helyezkedik el egymásra merőlegesen. A szabadon álló épületek magastetővel fedettek, mindegyik körül zöldfelület húzódik, a középső négy ház pedig csendes belső udvart fog közre. Az épületegyüttes két főbejárattal rendelkezik, az egyik a Villányi útról, a másik a Köbölkút utcáról nyílik egy-egy kukatárolóval kiegészített vasbeton előtető alatt. A telket homokkő burkolatú alapzattal és pillérekkel tagolt kovácsoltvas kerítések választják el az utcáktól.

Tömegstruktúra:

Az épületek alagsor + földszint + 2 emeletesek, cserép héjalású kontyolt nyeregtetővel fedettek, szimmetrikus elrendezésűek, háromtraktusosak, falazott téglafalaz szerkezetűek. Zárt, téglatest tömeget alkotnak, melyet erőteljesen kiugró tömör mellvédes erkélyek, az esetek többségében időközben beüvegezett félköríves loggiák, valamint a lépcsőházak rizalitjai tagolnak.

Homlokzatok, anyaghasználat:

A különböző színűre – jellemzően földszínekre – vakolt homlokzatokat erőteljes kiülésű faeresz zárja a második emelet felett. A sima falszakaszokat az alagsori zóna homokkő burkolata teszi változatossá. A nyílások egyenes lezárásúak és keretezés nélküliek, míg a beüvegezett loggiák nyílászárói félkörívesek. A Villányi útra néző két épület főhomlokzata szimmetrikus, hattengelyes. A két szélső tengely emeletein nagyméretű, tömör mellvédes erkélyeket láthatunk, míg a két középső tengely eredetileg minden szinten nyitott, félköríves loggiáknak adott helyet. A hátsó homlokzatok jóval zártabbak, kevesebb és kisebb nyílással tagoltak, viszont középső tengelyüket a lépcsőházi tömeg kismértékben előreugró rizalítja és ennek felső, íves ablaka határozza meg. A többi lakóépület ugyanezzel a homlokzati megoldásokkal operál. A nyílászárók eredeti vagy cserélt, fehér vagy barna színezésű faszerkezetek, számos esetben műanyag nyílászárók.

VÉDETT ÉPÜLETRÉSZEK, ELEMOK

Eredeti tömegelosztás, homlokzatok kialakítása – kiváltképp azok anyaghasználatára és nyílásrendjeinek rasztere, nyílászáróinak osztásrendje. Az épületegyüttes összképe, az épületek egymáshoz való viszonya. A főhomlokzatok erkélymegoldásai és loggiái, a hátsó homlokzatok lépcsőházi tömege. A lakóegyüttest övező kerítés és a főbejáratok kialakítása.

VÉDELEM INDOKLÁSA

Az épületegyüttes építészeti szempontból helyi jelentőséggel és értékkel bíró, védendő objektum. A két világháború között, az 1920-as évek végén megjelenő majd elterjedő modern építészeti szemléletet képviselő épületek, épületegyüttesek kvalitásos példája, mely a hagyományokra, helyi viszonyokra is reagáló jellegzetes formakincsével és tömegtagolásával (loggiák, erkélyek, rizalitok, alacsony hajlásszögű magastető) tűnik ki. Tervezője Árkay Bertalan (1901–1971), a két világháború közötti modern építészet kiemelkedő alkotója, akinek legismertebb műve az édesapjával közösen tervezett Városmajori templom. Az Országos Társadalombiztosító Intézet megbízásából 1942–43-ban épült együttes azonos rendeltetéssel – lakófunkció – működik jelenleg is. Változatlan funkciót betöltve, a rendszeres értékmegőrző fenntartó beavatkozásokat elvégezve az épület hosszú távon is a kerület fontos értékközvetítő emléke maradhat.

JAVASLATOK

A tömegforma megtartása feltétlen szükségszerű, mindenképp kerülendő a homlokzati nyílásrend megváltoztatása, rá- és hozzáépítések eszközölése. Megőrzendő a homlokzati architektúra, a kovácsoltvas és kőburkolatú kerítés. Örökségvédelmi szempontból feltétlen kerülendő volna a homlokzatok külső hőszigeteléssel való ellátása; inkább alternatív energiahatékonyság növelő módszerek alkalmazása javasolt. Érdemes volna a még nyitott loggiákat megtartani, valamint ügyelni a továbbiakban cserére kerülő nyílászárók egységességére.

FOTÓK

Az épületegyüttes összképe
(Google, 2023)

Az egyik Villányi úti épület
összképe délnyugat felől (Készítés
dátuma: 2023. szeptember 27.)

Az egyik, Villányi úttal párhuzamos
épület összképe északkelet felől
(Készítés dátuma: 2023.
szeptember 27.)

Az egyik, belső udvarban álló épület erkélymegoldásai (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

Az egyik, belső udvarban álló épület loggiai (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

Az épületegyüttes részlete, főbejárati ajtó (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

Az épületegyüttes részlete, főkapu a Villányi út felőli oldalon (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

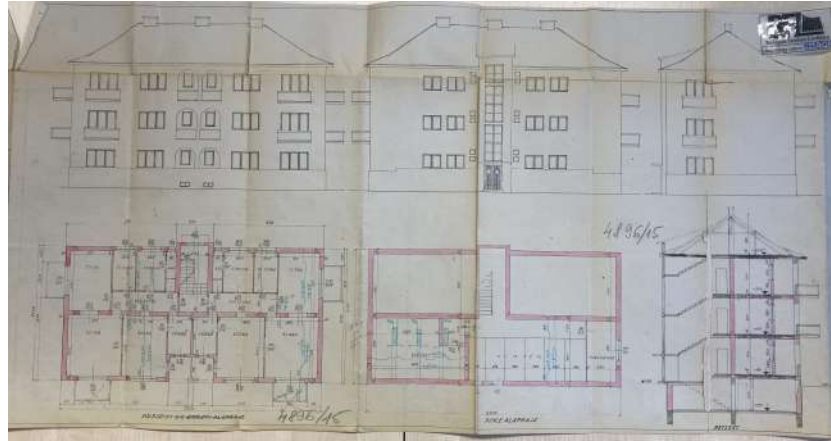

Az épületegyüttes részlete, a Villányi út felőli kerítés egyik szakasza (Készítés dátuma: 2023. szeptember 27.)

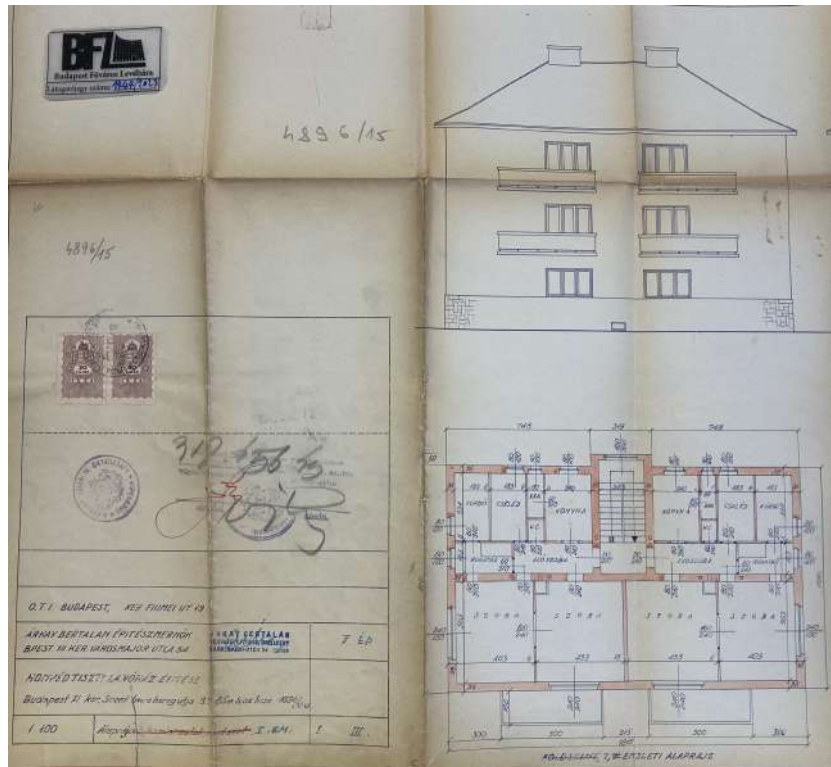

ARCHÍV TERVEK

A lakóegyüttes 1942-es tervei,
 Árkay Bertalan
 (Budapest Főváros Levéltára,
 XV.17.d.329 – 4896/15)

A lakóegyüttes 1942-es tervei,
 Árkay Bertalan
 (Budapest Főváros Levéltára,
 XV.17.d.329 – 4896/15)

A lakóegyüttes 1942-es tervei,
 Árkay Bertalan
 (Budapest Főváros Levéltára,
 XV.17.d.329 – 4896/15)

